

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK BİLİM DALI

**OFİS İÇ MEKÂNLARININ DÖNÜŞÜMÜ:
AUTOBAN MİMARLIK OFİSİ ÖRNEĞİ**
Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
Zeynep ASLAN

İstanbul, 2025

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK BİLİM DALI

**OFİS İÇ MEKÂNLARININ DÖNÜŞÜMÜ:
AUTOBAN MİMARLIK OFİSİ ÖRNEĞİ**
Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
Zeynep ASLAN

Öğrenci No
2120007005

ORCID ID
0000-0002-8264-3995

Danışman
Prof. Dr. Şen YÜKSEL

İstanbul, 2025

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ofis İç Mekânlarının Dönüşümü: Autoban Mimarlık Ofisi Örneği” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını, patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 13.01.2025

Zeynep ASLAN

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

13/01/2025

Enstitümüz *İç Mimarlık* Anabilim Dalı *İç Mimarlık* Programı Yüksek Lisans öğrencilerinden **2120007005** numaralı **Zeynep ASLAN**'ın "İstanbul Beykent Üniversitesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "**Ofis İç Mekânlarının Dönüşümü: Autoban Mimarlık Ofisi Örneği**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 09/12/2024 tarih ve 2024/53 sayılı toplantısında seçilen ve On-Line toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince 45 dakika süre ile Zoom programı aracılığıyla on-line olarak aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "**OYBİRLİĞİ**" ile "**KABUL**" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof. Dr. Şe*** YÜ***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Gö*** GA*** TA***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Se*** TO***
(Özyeğin Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Zeynep ASLAN
Danışmanı : Prof. Dr. Şen YÜKSEL
Derecesi ve Tarihi : Yüksek Lisans (Tezli), 2025
Alanı : İç Mimarlık
Anahtar Kelimeler : Ofis, Dönüşüm, Fiziksel ve Toplumsal Çevre, Kullanıcı.

ÖZ

OFİS İÇ MEKÂNLARI'NIN DÖNÜŞÜMÜ: AUTOBAN MİMARLIK OFİSİ ÖRNEĞİ

Yapılar tarihsel süreçte, toplumsal ve fiziksel koşullardaki değişimlere paralel olarak dönüşüm geçirmiştir. Günümüzde ofisler, insanların büyük bir kısmını barındıran yaşam alanları olarak, bu dönüşüm süreçlerinin önemli bir parçasını oluşturmuştur. Ofis iç mekânları, mekân, kullanıcı ve değişen ihtiyaçlar arasındaki uyum doğrultusunda sürekli bir evrim içerisinde. Bu çalışmanın amacı, ofis iç mekânlarının zaman içerisindeki dönüşümünü incelemektir. Özellikle, ofislerin hangi etmenlerden etkilendiği ve nasıl bir dönüşüm süreci geçirdiği araştırılmıştır. Çalışma, ofis yapılarını kullanıcı ihtiyaçlarına göre şekillendiren tasarım kriterlerini, zamanla değişen tasarım anlayışlarını ve uyumlu tasarımların önemini vurgulamayı hedeflemiştir. Gerçek dünyadaki yansımalarını anlamak amacıyla, dönüşüm geçiren bir mimarlık ofisi örneği olarak Autoban Mimarlık Ofisi seçilmiştir. Ofisin iç mekânlarındaki dönüşüm süreçleri, teorik bulgularla karşılaştırılarak incelenmiş ve işlevsel değişimlerin çalışan verimliliği üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Çalışma, kapsamlı bir literatür taraması ve Autoban Mimarlık Ofisi üzerinde yapılan nitel gözlem ve görüşmeler ile derinleştirilmiştir. Bu yöntemler, ofis iç mekânlarındaki değişim süreçlerini analiz etmek ve kullanıcı memnuniyetini arttıracak stratejiler geliştirmek için kullanılmıştır. Ofis iç mekânların algısal değişkenlere göre tasarlanmasının önemi vurgulanmış ve öneriler sunulmuştur.

Name and Surname : Zeynep ASLAN
Supervisor : Prof. Dr. Şen YÜKSEL
Degree and Date : Master's (Thesis), 2025
Major : Interior Architecture
Keywords : Office, Transformation, Physical and Social, Environment, User.

ABSTRACT

TRANSFORMATION OF OFFICE INTERIORS: AUTOBAN ARCHITECTURE OFFICE EXAMPLE

Buildings have undergone transformations parallel to the changes in social and physical conditions throughout history. Today, offices, as living spaces that accommodate a large portion of the population, form an important part of these transformation processes. Office interiors are in a constant evolution, aligned with the harmony between space, users, and changing needs. The aim of this study was to examine the transformation of office interiors over time. Specifically, the factors that influence offices and the transformation processes they undergo were investigated. The study aimed to emphasize the design criteria that shape office buildings according to user needs, the evolving design approaches over time, and the importance of harmonious designs. To understand their real-world implications, Autoban Architecture Office was chosen as an example of an architecture office that has undergone transformation. The transformation processes of the office interiors were examined and compared with theoretical findings, and the effects of functional changes on employee productivity were evaluated. The study was deepened through a comprehensive literature review and qualitative observations and interviews conducted at Autoban Architecture Office. These methods were used to analyze the transformation processes of office interiors and develop strategies to increase user satisfaction. The importance of designing office interiors according to perceptual variables was emphasized, and suggestions were provided.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ iii

ŞEKİLLER LİSTESİ iv

KISALTMALAR vi

SÖZLÜK..... vii

GİRİŞ..... 1

1. OFİSLERİN TARİHSEL SÜRECİ VE SINIFLANDIRILMASI

1.1. Ofislerin Tarihsel Süreci6

1.2. Ofis Tiplerinin Sınıflandırılması14

1.2.1. Fiziksel Ofis Tipleri 16

1.2.1.1. Hücresel Ofis..... 16

1.2.1.2. Açık Düzenli Ofis 17

1.2.1.3. Serbest Düzenli Ofis 18

1.2.1.4. Karma Düzenli Ofis 18

1.2.2. Organizasyonel Ofis Tipleri 20

1.2.2.1. Hücre Organizasyonu..... 20

1.2.2.2. Kovan Organizasyonu..... 21

1.2.2.3. Küme Organizasyonu..... 22

1.2.2.4. Kulüp Organizasyonu 22

1.3. Bölüm Sonucu24

2. OFİS İÇ MEKÂN TASARIMINI ETKİLEYEN UNSURLAR

2.1. Fiziksel Çevre Unsurları25

2.1.1. Görsel Konfor..... 26

2.1.1.1. Renk 27

2.1.1.2. Işık..... 29

2.1.2. Termal Konfor..... 31

2.1.2.1. Isı..... 31

2.1.3. İşitsel Konfor.....	33
2.1.3.1. Akustik.....	33
2.1.4. Havalandırma	35
2.1.5. Malzeme.....	36
2.1.6. Ergonomi.....	37
2.2. Toplumsal Çevre Unsurları	39
2.2.1. Aidiyet.....	40
2.2.2. Mahremiyet	41
2.2.3. Güvenlik.....	43
2.2.4. Motivasyon.....	44
2.2.5. Yaş ve Cinsiyet	45
2.2.6. Kültürel Etmenler.....	46
2.2.7. Kurum Kimliği Etkisi.....	48
2.3. Bölüm Sonucu	49
3. OFİS YAPILARININ DÖNÜŞÜMLERİNDEKİ ETMENLER	
3.1. Teknolojik Etmenler	51
3.2. Ekonomik Etmenler.....	53
3.3. Sosyokültürel Etmenler	55
3.4. Kuşaksal Etmenler.....	57
3.5. Güncel Tasarımsal Etmenler	59
3.6. Bölüm Sonucu	61
4. AUTOBAN MİMARLIK OFİSİ ÖRNEĞİNİN İNCELENMESİ	
4.1. Çalışmanın Amacı.....	62
4.2. Çalışmanın Yöntemi	62
4.3. Autoban Mimarlık Ofisi Örneğinin İncelenmesi	64
4.4. Bulgular ve Bulguların Analizi.....	91
4.5. Bölüm Sonucu	94
SONUÇ	95
KAYNAKÇA.....	98
EKLER	
Ek- 1: Etik Kurul Onayı	112

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Ofislerin Tarihsel Süreci	14
Tablo 2. Ofis Tiplerinin Sınıflandırılması.....	15
Tablo 3. Fiziksel Ofis Tipleri	20
Tablo 4. Organizasyonel Ofis Tipleri.....	23
Tablo 5. Tasarımı Etkileyen Fiziksel ve Toplumsal Çevre Unsurları	25
Tablo 6. Autoban Galata, Tatarbey Ofisi	66
Tablo 7. Autoban Galata, Tatarbey Ofisi İç Mekân Fotoğrafları.....	68
Tablo 8. Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi.....	70
Tablo 9. Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi İç Mekân Fotoğrafları	71
Tablo 10. Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi.....	73
Tablo 11. Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi İç Mekân Fotoğrafları	74
Tablo 12. Autoban Galata, Dibek Sokak Ofisi (2018- devam).....	77
Tablo 13. Autoban Galata, Dibek Sokak Ofisi İç Mekân Fotoğrafları	80
Tablo 14. Autoban Mimarlık Ofis Tiplerinin Fiziksel ve Organizasyonel Sınıflandırılması	82
Tablo 15. Autoban Mimarlık Fiziksel Çevre Unsurları	83
Tablo 16. Autoban Mimarlık Toplumsal Çevre Unsurları.....	86
Tablo 17. Autoban Mimarlık Ofis Yapılarının Dönüşümlerindeki Etmenler	89

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1. Keşişlerin Yazıldığı Odalar Scriptoriums (1477).....	7
Şekil 2. Antik Roma Döneminde Çalışma Villaları Cosa	8
Şekil 3. Uffizi Galerisi İç Görünüş ve Planı, Giorgio Vasari (1560)	9
Şekil 4. Taylorizm Açık Ofis Düzeni	10
Şekil 5. Larkin Binası İç Görünüş ve Planı, Frank Lloyd Wright (1906)	11
Şekil 6. Eylem Ofisi, 1970.....	12
Şekil 7. Cubicle Farm (Odacık Çiftliği), 1990	13
Şekil 8. Yemek Sepeti Park, Erginoğlu Çalışlar, 2017.....	13
Şekil 9. Hücresel Ofis Tipi	16
Şekil 10. Açık Düzenli Ofis Tipi	17
Şekil 11. Serbest Düzenli Ofis Tipi	18
Şekil 12. Karma Düzenli Ofis Tipi	19
Şekil 13. Hücre Organizasyonu Ofis Tipi	21
Şekil 14. Kovan Organizasyonu Ofis Tipi.....	21
Şekil 15. Küme Organizasyonu Ofis Tipi	22
Şekil 16. Kulüp Organizasyonu Ofis Tipi	23
Şekil 17. Ofis İç Mekân Tasarımın da Renk	28
Şekil 18. Ofis İç Mekân Tasarımın da Işık	31
Şekil 19. Ofis İç Mekân Tasarımın da Isı	32
Şekil 20. Ofis İç Mekân Tasarımın da Akustik	34
Şekil 21. Ofis İç Mekân Tasarımın da Havalandırma	35
Şekil 22. Ofis İç Mekân Tasarımın da Malzeme	36
Şekil 23. Ofis İç Mekân Tasarımın da Ergonomi	38
Şekil 24. Ofis İç Mekân Tasarımın da Aidiyet	40
Şekil 25. Ofis İç Mekân Tasarımın da Mahremiyet	42
Şekil 26. Ofis İç Mekân Tasarımın da Güvenlik	43
Şekil 27. Ofis İç Mekân Tasarımın da Motivasyon.....	44
Şekil 28. Ofis İç Mekân Tasarımın da Yaş ve Cinsiyet.....	46

Şekil 29. Ofis İç Mekân Tasarımın da Kültürel Etmenler	47
Şekil 30. Ofis İç Mekân Tasarımın da Kurum Kimliği Etkisi.....	48

KISALTMALAR

- M.Ö.** : Milattan Önce
vb. : ve benzeri
vd. : ve diğlerleri

SÖZLÜK

Aidiyet: Ait olma durumu, ilişkinlik.

Atrium: Bina ile çevrili geniş bir açık hava veya çatı penceresiyle kaplı bir alandır. Atria, Antik Roma konutlarında iç mekâna ışık ve havalandırma sağlayan ortak bir özellikti.

Dönüşüm: Olduğundan başka bir biçime girme, başka bir durum alma, tahavvül, inkılâp; transformasyon.

Ergonomi: İnsan- iş ilişkilerini ve özellikle vücudun yeteneklerine uygun ve en az yorulmayla çalışmayı sağlamak amacıyla makine, sandalye, masa vb. tasarımını kapsayan inceleme alanı.

Esneklik: Bir cismin, üzerindeki yükün kaldırılmasıyla ilk durumuna dönmesi özeliği; esnek olma hali.

Fiziksel Çevre: İnsanın içinde yaşadığı, varlığın özeliği ve niteliğini fiziksel olarak algıladığı ortama denir.

Fonksiyon: İşlev.

Mahremiyet: Gizli olma durumu, gizlilik.

Mekânsal Algı: Hareket ve zaman kavramları ile birleşerek, mekânı oluşturan tüm bileşenlerin zihinde bıraktığı etki veya imajdır.

Motivasyon: Güdülenme.

Modüler: Modüllü.

Ofis: Büro.

Scriptoriums: Orta Çağda el yazması kitapların üretildiği ve kopyalandığı atölyelerdir. Bu atölyeler genellikle manastır içinde bulunur ve kopyalama işi keşişler tarafından yapılırdı. Manastırlarda en çok çoğaltılan eserler dinsel metinlerdir.

Sosyokültürel: Aynı anda toplumu ya da toplumsal bir grubu kendine özgü bir şekilde incelemektir.

Toplumsal Çevre: Bireylerin ve insan topluluklarının yaşayış ve davranımları ile ulusların ve kültürlerin gelişimi üzerinde rol oynayan toplumsal koşulların ve etkilerin tümü; toplumsal ortam.

Verimlilik: Verimli olma durumu.

GİRİŞ

Ofis iç mekânları, toplumsal, ekonomik ve teknolojik faktörlerin etkisiyle zaman içinde büyük dönüşümler geçirmiştir. Çalışanlar için ofisler, iş yaşamının büyük bir kısmının geçirildiği önemli mekânlardır ve bu mekânların tasarımı, çalışanların verimliliği, konforu, motivasyonu ve genel iş performansı üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. Başlangıçta yalnızca işin yapıldığı yerler olarak kullanılan ofisler, günümüzde işlevsel ve psikolojik açıdan çalışanların ihtiyaçlarını karşılayan, esnek ve verimli alanlara dönüşmüştür. Bu değişim, ofislerin fiziksel yapılarından, çalışanların iş birliği biçimlerine ve genel çalışma kültürlerine kadar geniş bir etki alanı yaratmıştır.

Ofis iç mekânlarının dönüşümü, tarihsel olarak endüstri devriminden günümüze kadar süregelen önemli değişimlerin bir sonucudur. Teknolojinin gelişimi, savaşlar, küresel ekonomik krizler ve toplumsal yapının dönüşümü, ofislerin işlevselliğini ve tasarımını belirlemiş; ofis ortamlarının verimliliği artırmaya yönelik değişimlere yol açmıştır. 2019'un sonlarında başlayan Covid-19 pandemisi, son yıllarda ofis iç mekânlarının dönüşümünde büyük bir dönüm noktası yaratmıştır." Pandemi, uzaktan çalışma modellerinin hızla yayılmasına ve ofislerin daha esnek, dijital odaklı bir yapıya bürünmesine yol açmıştır. Bu dönüşüm, yalnızca ofislerin fiziksel yapısını değil, aynı zamanda çalışanların iş yapma biçimlerini, iş birliği süreçlerini ve beklentilerini de köklü bir şekilde değiştirmiştir. Pandemi sonrası, birçok şirket eski çalışma düzenlerine geri dönmek yerine, yeni çalışma modellerini kalıcı olarak benimsemiştir.

Ofis yapılarının tasarımında, teknolojik gelişmeler, ekonomik faktörler, sosyokültürel değişimler ve çevresel etmenler önemli rol oynamaktadır. Bu unsurlar, ofis iç mekânlarının sürekli evrimini şekillendiren dinamiklerdir. Teknolojinin çalışma hayatına entegrasyonu, ofislerin dijitalleşmesini ve daha esnek, iş birliğine dayalı alanlar haline gelmesini sağlamıştır. Endüstri devrimi sonrası, iş gücünün düzenlenmesi ve masa başı çalışma düzeninin yaygınlaşması, ofis tasarımını dönüştürmüştür; İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem, ofislerin daha merkezi ve fonksiyonel alanlar haline gelmesini sağlamıştır. Bu dönüşüm, ofislerin sadece

fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal gereksinimlere de uygun hale getirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Günümüzde ise Pandemi sonrası, ofis iç mekânları daha esnek ve uyarlanabilir hale gelmiştir. Çalışma koşullarındaki değişiklikler ve teknolojinin ofislere entegrasyonu, çalışan sağlığını ve verimliliğini ön planda tutan tasarımlar ortaya çıkarmıştır. Ofislerdeki fiziksel mesafeler, hava kalitesi düzenlemeleri ve esnek çalışma alanları gibi unsurlar, yeni normlar haline gelmiştir. Teknolojinin ofis içindeki etkisi, geğmişten çok daha fazla hissedilmekte ve gelecekteki ofis tasarımlarını da şekillendirmeye devam etmektedir.

Bu araştırma, ofis iç mekânlarının geğmişten günümüze geğirdiği dönüşümleri ve bu dönüşümlerin mimari tasarım üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle ofis tasarımında önemli değişimler yaşamış bir örnek olan Autoban Mimarlık Ofisi üzerinden yapılan inceleme, ofis iç mekânlarının sadece görsel tasarım açıdan değil, işlevsel ve psikolojik boyutlardan da ele alınmasına olanak tanımıştır. 2003 yılından bu yana dört kez ofis iç mekânını değiştiren Autoban, bu dönüşümlerle birlikte çalışanlarının çalışma kültürünü ve verimlilik anlayışını da yeniden şekillendirmiştir. Bu bağlamda, ofis iç mekânlarının dönüşümünün çalışanların iş yapma biçimlerini nasıl etkilediğini anlamak, bu araştırmanın temel hedefidir. Ancak, Autoban Mimarlık Ofisi bu çalışmada tezin amacını değil, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerini anlamak adına kullanılan bir örnek ofis olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, ofis iç mekânlarının geğmişten günümüze geğirdiği dönüşüm ve gelişim süreçlerini incelemektir. Bu süreçlerin hangi faktörlerden etkilendiğini, nasıl bir dönüşüm geğirdiğini ve bu dönüşümlerin ofis tasarımına etkilerini araştırmaktır. Araştırma, ofis yapılarının tarihsel gelişimini ve dönüşümünü etkileyen unsurları sınıflandırarak, bu unsurların tasarım üzerindeki yansımalarını değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Bu kapsamda, farklı ofis yapıları üzerinde yapılan incelemeler sonucunda, pratikte bu dönüşümleri yaşayan bir örnek olarak Autoban Mimarlık Ofisi'nin iç

mekân dönüşümleri detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Autoban Mimarlık Ofisi, kurulduğu 2003 yılından itibaren dört kez ofis iç mekânını değiştirmiştir ve bu değişimlerin, yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda çalışanların verimliliği ve iş yapış biçimlerine olan etkileri de incelenmektedir.

Araştırma, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerinin çalışan verimliliği ve memnuniyeti üzerindeki etkilerini anlamayı amaçlamaktadır. Özellikle bilgi yoğun sektörlerdeki ofislerin dönüşümü üzerine yapılan incelemelerle, bu mekânların nasıl evrildiği ve gelişen iş yapış şekilleriyle olan ilişkisi araştırılmaktadır. Çalışma, ofis iç mekânlarını yalnızca görsel tasarım açıdan değil, aynı zamanda işlevsel açıdan da ele alarak, dönüşüm süreçlerini geniş bir perspektiften incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu bağlamda, ofis iç mekân tasarımıındaki dönüşümün, çalışan konforu, etkinlik ve iş performansı üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde analiz edilecektir. Literatür taramasının ardından, ofis tasarımıında kullanılan yenilikçi yaklaşımlar, teknolojik gelişmeler ve kullanıcı odaklı tasarım stratejileri incelenecek ve Autoban Mimarlık Ofisi'nin dönüşüm süreçleri örnek alınarak bu hedeflere ulaşılabacaktır. Araştırma, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerinin genel tasarım anlayışına ve kullanıcı deneyimine olan katkılarını anlamaya yönelik önemli bilgiler sunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Kapsamı

Bu çalışmanın kapsamı, ofis iç mekânlarının tarihsel süreçteki dönüşümünü ve bu dönüşümde etkili olan faktörleri incelemeyi hedeflemektedir. Çalışma, ofis yapılarının gelişimini etkileyen teknolojik, ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etmenleri ele alarak, ofis iç mekânlarının sadece fiziksel değişimlerini değil, aynı zamanda çalışan verimliliği, motivasyonu ve iş performansı üzerindeki etkilerini araştırmaktadır.

Bu doğrultuda, ofis yapılarıındaki dönüşüm süreçleri incelenmiş ve ofis tiplerinin sınıflandırılması yapılmıştır. Dönüşümün ofis iç mekânlarına yansıyan etkileri analiz edilmiştir. Çalışma, ofis iç mekân tasarımının, çalışanların psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarına nasıl hitap ettiğini ve sosyal etkileşimi nasıl teşvik ettiğini

incelemektedir. Teknolojinin sunduğu imkânların ise ofis iç mekânlarını daha esnek ve verimli hale getirmek için nasıl entegre olduğu araştırılmaktadır.

Çalışma, dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, ofislerin tarihsel süreci ve gelişen ofis yapıları incelenmiş, ofis tiplerinin fiziksel ve organizasyonel sınıflandırılması yapılmıştır. Bu inceleme, ofis iç mekânlarının dönüşümüne etki eden unsurların, çalışma verimliliğine nasıl yansıdığını belirlemeyi amaçlamaktadır. İkinci bölümde, ofis iç mekân tasarımını etkileyen fiziksel çevre ve toplumsal çevre unsurları, farklı ofis görselleriyle desteklenerek ele alınmıştır. Bu bölümde, tasarımsal ve psikolojik gereksinimlerin karşılanmasının, verimli bir çalışma ortamı yaratmadaki önemi vurgulanmıştır. Üçüncü bölümde, ofis yapılarının dönüşümünde etkili olan teknolojik, ekonomik, sosyokültürel ve tasarımsal etmenler incelenmiştir. Bu etkenlerin ofis iç mekânlarına yansımaları, kullanıcı konforu ve çalışma verimliliği üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Dördüncü bölümde ise, Autoban Mimarlık Ofisi'nin iç mekân dönüşümleri detaylı olarak incelenmiş ve bu dönüşümün kullanıcı deneyimi ile çalışma ortamı üzerindeki etkileri ortaya konulmuştur. Tezin kapsamında yer alan sorular aşağıda yer verilmiştir.

Tezin Kapsamında Yer Alan Araştırma Soruları:

- Ofis iç mekânlarının tarihsel süreçteki dönüşümünü etkileyen ana faktörler nelerdir?
- Bu dönüşüm süreçlerinin çalışan verimliliği ve iş performansı üzerindeki etkileri nasıl şekillenmiştir?
- Ofis iç mekânlarını etkileyen temel unsurlar nelerdir?
- Ofis iç mekânlarındaki dönüşüm süreçleri, çalışan verimliliğini ve konforunu nasıl etkilemiştir?
- Autoban Mimarlık Ofisi'nin iç mekânlarındaki dönüşüm süreçlerinin, ofisin genel tasarım anlayışı, ofis kültürü ve kullanıcı deneyimi üzerindeki etkileri nelerdir?

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın yöntemi, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerini ve bu dönüşümlerin mimari tasarıma etkilerini anlamak amacıyla nitel bir yaklaşım benimsemektedir. Araştırma süreci üç ana aşamadan oluşmaktadır: literatür taraması, veri toplama ve veri analizi.

İlk aşamada, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçleri üzerine kapsamlı bir literatür taraması yapılmış ve ofis tiplerinin sınıflandırılması, tasarıma etki eden fiziksel ve toplumsal çevre unsurları ile dönüşümü etkileyen faktörler gibi başlıklar altında veriler toplanmıştır. Bu veriler, Autoban Mimarlık Ofisi'nin iç mekân dönüşümlerini karşılaştırmalı olarak incelemek için temel oluşturmuştur.

Veri toplama aşamasında, Autoban Mimarlık Ofisi'nin kurulduğu yıldan itibaren kullandığı dört farklı iç mekânın fotoğraf ve planları, ofis tarafından sağlanmış ve bu veriler incelenmiştir. Ofis yetkilisi ve ofis çalışanlarıyla yapılan görüşmelerle, iç mekânların görsel tasarım ve işlevsel yönleri derinlemesine analiz edilmiştir. Nitel araştırma, gözlem ve görüşme yöntemleri bir arada kullanılmıştır.

Veri analizi aşamasında, toplanan veriler tablolama yöntemi ile düzenlenmiş, ofisin iç mekânlarındaki değişimlerin etkileri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Görüşme sonuçları ve gözlemler de analiz sürecine dâhil edilerek, ofisin tasarım anlayışının ve kullanıcı deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi sağlanmıştır. Yöntem, çalışmanın dördüncü bölümünde detaylı olarak açıklanmıştır.

1. OFİSLERİN TARİHSEL SÜRECİ VE SINIFLANDIRILMASI

Ofis, Fransızca kökenli "Office" kelimesinden gelmekte olup "makam, görev, görev yeri" anlamına gelmektedir. Türk Dil Kurumu'na göre, bir işletmeyi veya hizmeti yönetmek üzere düzenleme faaliyetlerinin yapıldığı alan olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2024). Geçmişten günümüze ticaret kavramının gelişmesi ile ofislere duyulan ihtiyaç artmıştır. Ofisler, kimi zaman bir kentin simgesi, kimi zaman ise bir apartman dairesinde varlıklarını sürdürebilmektedir (Gerçek, 2020, s. 96). Gelişen teknoloji ve kuşaklar ile yeni nesil ofis mekânları ortaya çıkmakta ve buna bağlı olarak çalışma kültürü değişmektedir (Hickey ve Douetil, 2022, s. 263).

Günümüzde ofis yapıları, çalışanların belirli bir mekânda sabit kalmadan çeşitli yerlerde çalışma imkânı sunacak şekilde değişmiştir. Artık çalışanlar, işlerini evlerinden yürütmek, kafe ortamlarında çalışmak veya kiralanabilir ofislerde bulunmak gibi seçeneklere sahiptir. Bu değişim, ofislerin yalnızca belirli bir fiziksel mekâna bağlı kalmadan, daha esnek ve çeşitli çalışma koşullarına uyum sağlamasına olanak tanımıştır (Arat ve Gül, 2022, s. 29).

Bu bölümde ofislerin tarihsel süreçlerinden ve ofis tiplerinin sınıflandırılmasından bahsedilecektir. Ofislerin tarihsel gelişimi ve farklı tipleri, iş yapma biçimlerinin değişimiyle birlikte evrilmiş ve günümüzdeki esnek ve çeşitlenmiş ofis yapılarının temelini atmıştır. Bu iki ana başlık altında ofislerin dönüşümüne dair önemli kavramlar ve etmenler ele alınacaktır.

1.1. Ofislerin Tarihsel Süreci

Ofis kavramı ilk zamanlardan itibaren idari işlerin organizasyonu ile ilişkilendirilmiştir. Ancak günümüze kadar varlığını sürdüren ofisler teknolojik, ekonomik, sosyokültürel ve tasarım faktörlerine bağlı olarak değişim ve gelişim göstermiştir. 20. yüzyıl itibari ile iş dünyasında özellikle Z kuşağı çalışanların sayısının artmasıyla birlikte ihtiyaçlar ve öncelikler değişmiştir ve değişim devam etmektedir. Yeni nesil ofisler günümüzde sadece iş yapma fonksiyonundan çıkıp çalışanlar arasındaki etkileşim ve sosyalleşme imkânları sağlayacak mekânlar olarak tasarlanmaktadır.

Çağdaş ofisler, hükümetlerin yazılı kayıt veya belge tutması gereken dini kurumlar gibi büyük kuruluşlardan doğmuştur (Şekil 1). Antik çağlarda tapınaklarda bulunan “scriptoriums” keşişlerin yazı yazdığı odalar olarak bilinmektedir (Mahir, 2021, s. 25).

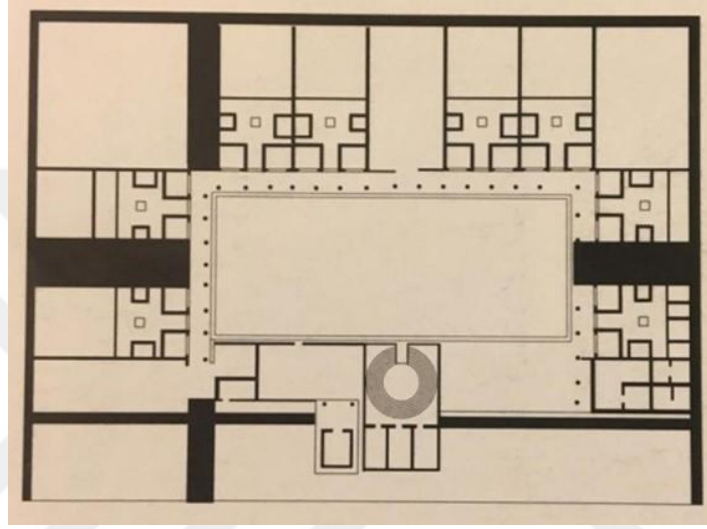
Şekil 1. Keşişlerin Yazıldığı Odalar Scriptoriums (1477)

Kaynak: Britannica, The Editors of Encyclopaedia. (2022, 7 Şubat). *Scriptorium*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.britannica.com/art/scriptorium> adresinden edinilmiştir.

M.Ö. 3200'den 525'e kadar olan Eski Mısır döneminde yazılı belgeler ve resimler saklanmış ve korunmuştur. Bu durum günümüz ofis kavramının ilk başlangıcı sayılmaktadır. Orta Mısır'ın Amarna şehrinde çalışma alanlarının saray ve tapınaklardan ayrı işlediği görülmektedir. Bu çalışma alanları, günümüz kapalı planlı ofis yapılarının başlangıcı sayılmaktadır (Şahin, 2019, s. 4).

M.Ö. 756'dan 146'ya kadar olan Antik Yunan döneminde yönetim binalarında farklı organizasyonların gerçekleştirildiği oda bulunmaktadır. Bu oda ile bağlantılı farklı odalar bulunmaktadır. Agora Antik Yunan dönemine ait şehirle ilgili politik, dini, ticari her türlü faaliyetin gerçekleştiği, tüm kamu binalarının etrafında sıralandığı halka ait geniş açık alandır. Halka açık veya agoraların yanında bulunan üstü kapalı stoalar idari işlerin ve ticaretin yönetilmesi için kullanılmaktadır (Kale, 2020, s. 6).

Antik Yunan'da olduğu gibi Roma döneminde de kamu yapılarında yer alan forumlarda kamu çalışanları çalışmaktaydı. Üst düzey personelin ofisleri, işlevsel olarak katedral veya belediye binasında yer almaktadır. Kamu çalışanları cosa adı verilen yerleşim birimlerinde forumların bitişik şekilde yer aldığı atrium villalarında çalışmaktadırlar (Şekil 2). Veleia'da ise, belediye idaresinde çalışanlar, forumda yer alan bireysel odalarda ve dışarı ile bağlantısı bulunmayan bu ofis, atriumu olan büyük bir villaya benzetilmektedir (Şahin, 2019, s.5).

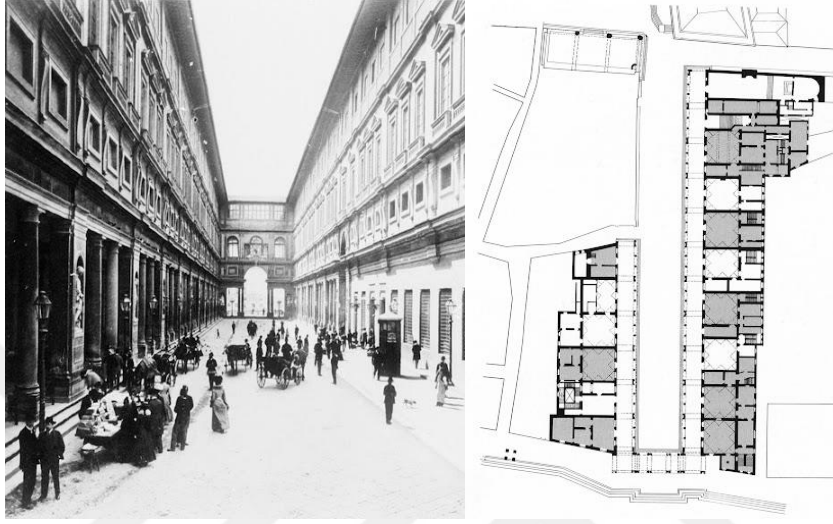
Şekil 2. Antik Roma Döneminde Çalışma Villaları Cosa

Kaynak: Şahin, B. (2019). *Açık planlı ofis yapılarında akustik konfor koşullarının incelenmesi: İzmir de bir ofis yapısı örneği* [Yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasının ardından 12. yüzyıldan itibaren Avrupa'nın birçok bölgesinde dış ticaret yoluyla kazanç sağlayan monarşiler devletler kuruldu. Şehir devletleri dış ticareti başlattı ve bu da devlet ve özel idarenin gelişmesine yol açtı. Ticaret ile uğraşan büyük işletmelerin uluslararası alanda ticaret yapması ve çeşitli ülkelerde şubeleri olması, ofis çalışmalarının gelişmesine imkân sağlamıştır ve 15. yüzyıl da bu çalışmaların önemi artarak devam etmiştir (Karaoğlu Tekin, 2019, s. 5).

Floransa bölgesine hâkim olan Medici ailesi, Uffizi Sarayı'nı 1560 yılında ressam ve mimar Giorgio Vasari'ye yaptırmıştır. Kelime anlamı olarak ofis anlamına gelen bina, bir Yunan sütun dizisini andırmaktadır; idari ofisleri, ulusal arşivleri ve iş personelini tek bir yerde barındırmaktadır. Yapıda toplam otuz özel ve kamu kurumu çalışmaktadır. Meydandaki resepsiyon salonu, katipler ve diğer

uzmanların odaları ile çevrilidir ve arşivler asma katta yer almaktadır. Üç katlı U şeklindeki binanın üst katında Medici ailesine ait geniş resim koleksiyonu sergilenmektedir (Şekil 3). Vasari Koridoru, ailenin yaşadığı Uffizi Galerisi, Palazzo Vecchio ve Palazzo Pitti'yi birbirine bağlamaktadır. Uffizi Kulesi, ofis olarak inşa edilen ilk büyük bina olarak kabul edilmektedir (Tan, 2019, s. 5).

Şekil 3. Uffizi Galerisi İç Görünüş ve Planı, Giorgio Vasari (1560)

Kaynak: Marullo, F. (2012, 19 Ağustos). *The Office and the Loggia: Giorgio Vasari's Architecture for Bureaucracy. The City as a Project.* 25 Ocak 2025 tarihinde <http://thecityasaproject.org/2012/08/the-office-and-the-loggia-giorgio-vasaris-architecture-for-bureaucracy/> adresinden edinilmiştir.

Deniz ticaretinin gelişmesiyle birlikte 1694 yılında Avrupa'nın ilk merkez bankası İngiltere'de kuruldu. Mimar George Sampson tarafından tasarlanan Bank of England, tasarımı iki büyük avlu etrafında düzenlenmiş odaların yer aldığı ilk ofis binalarından bir diğeridir (Ergin, 2012, s. 6).

19. yüzyılda Sanayi Devrimi'nin getirdiği ticaret ve üretim anlayışlarındaki dönüşümler, ofis mekânlarının da değişmesine neden oldu. Sanayi Devrimi, insan temelli üretimden teknoloji destekli üretime geçiş ve çok makineli üretimin ortaya çıkışı anlamına gelmektedir. Çalışma koşullarının değişmesi sayesinde fabrika sisteminin kurulması ve kadınların çalışma hayatındaki istihdamının artmasına neden olmuştur (Arslan Kılınç ve Sev, 2019, s. 162). Sanayi Devrimi aslında tarım toplumundan sanayi toplumuna dönüşümü, sosyal ve kültürel yapıdaki değişiklikleri, sosyal ve ekonomik hayattaki değişiklikleri ifade etmektedir. Sanayi

devrimi ile dünya genelinde ticari kuruluşların sayısı artmaktadır; tren yolları ve karayollarının yaygınlaşması şehirlerde konut ve ticaret yapılarının birbirinden ayrışmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte kiralık ofis kavramı ortaya çıkmıştır. Kiralanan ofis yapıları, genellikle sigorta, banka ve diğer şirketlerin kullanımında işlev görmüştür. Benzer işlev yapılarına sahip bu ofis yapıları gerek kat planları gerek dış görünüşleri ile benzerlik göstermiştir (Sara Yaroğlu, 2023, s. 6).

1884 yılında Mimar ve İnşaat Mühendisi Le Baron Jenney tarafından tasarlanan Ev Sigorta Binası çok katlı ilk çelik kafes gökdelen ofis yapısı olmuştur. Ev sigorta Binası'nın çelik iskeleti binanın tüm ağırlığını taşımaktadır (Hysom ve Crawford, 1997, s. 149). Yenilikçi tasarımcı Jenney sayesinde Chicago ve çevresinde inşa edilen çok katlı yapılar için gökdelen tanımı kullanılmaya başlandı ve çok katlı ofis yapıları olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Ağrı, 2022, s. 9).

1890-1891 yılları arasında inşa edilen Wainwright Binası Dankar Adler ve Louis Sullivan tarafından tasarlanmıştır. Çok katlı gökdelen ve asansör sistemlerinin gelişmeye başlamasının öncülerinden olan yapıdır (Karakurum, 2022, s. 10).

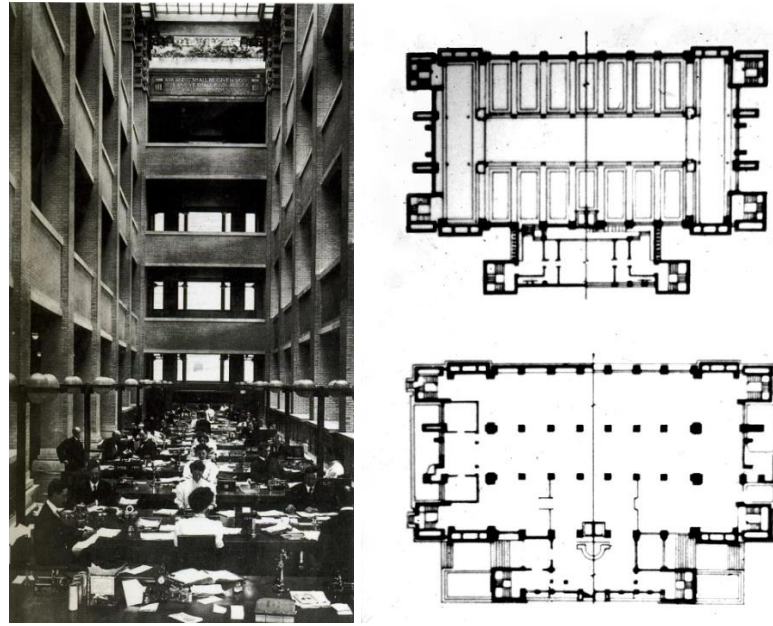
Frank Taylor tarafından 1856 ile 1915 yılları arasında endüstriyel üretkenliği artırmak için geliştirilen Taylorizm, işyerinde verimliliği artırmaya yönelik katı bir yaklaşım benimsemiştir (Şekil 4). Açık ofisler, yöneticilerin çalışanları gözlemleyebilmesi için sistematik olarak düzenlenen masalarla 20. yüzyılın başlarında popüler hale gelmiştir (Kaya, 2022, s. 5).

Şekil 4. Taylorizm Açık Ofis Düzeni

Kaynak: Yönetim Bilimi. (2024, 12 Eylül). *Yönetim Bilimi*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://yonetimbilimi.com/> adresinden edinilmiştir.

1906 yılında Frank Lloyd Wright tarafından tasarlanan Larkin Binası, açık planlı ofis yapılarının öncülerinden biridir (Şekil 5). Çalışanlar altı katlı bir atriyumun aydınlattığı büyük ve açık galeride küçük masalarda tek başlarına ya da uzun bir masa etrafında birbirlerinin karşısında oturarak çalışmışlardır (Gatter, 1982, s. 40). 1930'lu yılların sonlarına doğru yine Frank Lloyd Wright tasarımı olan, Johnson Wax Şirketi'nin binasında çalışma alanlarının tümü yukarıdan aydınlatılan büyük ve açık bir ofis salonunda toplanmıştır (Mahir, 2021, s. 31).

Şekil 5. Larkin Binası İç Görünüş ve Planı, Frank Lloyd Wright (1906)

Kaynak: WikiArquitectura. (2019, 13 Eylül). *Larkin Building*. 25 Ocak 2025 tarihinde <https://en.wikiarquitectura.com/building/larkin-building/> adresinden edinilmiştir.

1950'lerde Alman Quickborner ekibinden yönetim danışmanları, Bürolandschaft veya "ofis manzarası" adı verilen radikal bir ofis düzeni konseptiyle ortaya çıktı (Gatter, 1982, s. 81). Bu sıralama: Mekanik olarak kontrol edilen bir ortamda mobilyalar; geniş, yapısal olarak bölünmemiş alanlara dağılarak özgür ve açık bir plan oluşturmuştur. Amerikan açık kat planlarının aksine, bölmelerin ve büyük bitkilerin stratejik kullanımı bir düzeyde farklılaşma ve mahremiyet yaratmaktadır (Reinhart, 2002, s. 309).

Açık ofisin gelişmesiyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışan Robert Propst, ofis mobilyalarını yeniden tanımladı ve 1964 yılında "Mobil Ofis"

sistemini başlattı (Şekil 6). Bu nedenle ofis mobilyaları, ofis çalışmasının farklı yönlerini ele alan ve gizlilik ile iletişim arasındaki çatışmaları çözen bir dizi bileşenden oluşmuştur. Bu yaklaşım, yüksek düzeyde özerklik öngörerek, ofis tasarımında kişisel otoriteye izin vermek için tasarlanmış bir dizi öğeye odaklanmıştır (Ergin, 2012 s. 10).

Şekil 6. Eylem Ofisi, 1970

Kaynak: Dezeen. (2015, 1 Şubat). *The office cubicle: from commercial flop to best-selling design classic*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.dezeen.com/2015/02/01> adresinden edinilmiştir.

Hücreler, çalışanların verimliliğini artırmak ve çalışanların mahremiyetini sağlamak için 1968 yılında Robert Propst tarafından icat edildi. Kabinler 1980'li ve 1990'lı yıllarda ofis hayatına girdi. Geniş çalışma alanları yerine ucuzluk ve modülerliği esas alan cubicle farm adında yeni bir ofis modeli ortaya çıktı (Şekil 7). Çalışan konforundan çok iş odaklı olan bu yaklaşım birçok kişi tarafından eleştirilmiştir. İş merkezli olan bu yaklaşım çok uzun sürmeyerek yerini insan merkezli tasarıma bırakmıştır (Van Meel ve Vos, 2001, s. 47).

Şekil 7. Cubicle Farm (Odacık Çiftliği), 1990

Kaynak: Wall Street Journal. (2014, 9 Mayıs). *A brief history of the dreaded office cubicle*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.wsj.com/articles/a-brief-history-of-the-dreaded-office-cubicle-1399681972> adresinden edinilmiştir.

21. yüzyılda dünyanın küreselleşmesi, ekonomi ve bilişim alanında tüm ülkelere sorumluluklar getirmiştir. Gelişmekte olan ülkelerdeki büyük şehirlerin ofis yapısı teknolojinin gelişmesine bağlı olarak değişip çeşitlenmiş ve önemli sorumluluklar üstlenmiştir (Şekil 8). Ekonomi ve ticaretin tarihsel gelişimine baktığımızda ofis binalarının teknolojiyle buluşarak üretim ilişkilerinin ölçeklendirildiği ve yapılandırıldığı mekânlar olduğu görülmektedir (Niezabitowska ve Jasłowska, 2011).

Şekil 8. Yemek Sepeti Park, Erginoğlu Çalışlar, 2017

Kaynak: Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2017). *Yemeksepeti Park*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://ecarch.com/works/yemeksepeti-park/> adresinden edinilmiştir.

Tablo 1. Ofislerin Tarihsel Süreci

TARİHSEL SÜREÇ	GERÇEKLEŞEN OLAY
MÖ 3000 - 500	Antik çağlarda tapınaklarda bulunan "scriptoriums" keşişlerin yazı yazdığı odalar olarak bilinmektedir.
MÖ 3200 - 525	Eski Mısır döneminde yazılı belgeler ve resimler saklanmış ve korunmuştur. Bu durum günümüz ofis kavramının ilk başlangıcı sayılmaktadır.
MÖ 756 - 146	Antik Yunan döneminde yönetim binalarında; agora olarak bilinen farklı organizasyonların gerçekleştirildiği odalar bulunmaktadır.
12 yy. - 15 yy.	Kamu çalışanları cosa adı verilen yerleşim birimlerinde forumların bitişik şekilde yer aldığı atrium villarında çalışmaktadırlar.
15 yy.	Giorgia Vassari tarafından 1560 yılında Floransa'da yapılan Uffizi binası; idari ofisleri, ulusal arşivleri ve iş personelini tek bir yerde barındırmaktadır.
16 yy.	Mimar George Sampson 1694 yılında Avrupa'nın ilk merkez bankası Bank Of England İngiltere'de kuruldu.
19 yy.	19. yüzyılda Sanayi Devrimi'nin getirdiği ticaret ve üretim anlayışlarındaki değişiklikler, ofis mekânlarının da değişmesine neden oldu.
1884	1884 yılında Mimar ve İnşaat Mühendisi Le Baron Jenney tarafından tasarlanan Ev Sigorta Binası çok katlı ilk çelik kafes gökdelen ofis yapısı olmuştur.
1890 - 1891	Dankar Adler ve Louis Sullivan tarafından tasarlanan Wainwright binası; çok katlı gökdelen ve asansör sistemlerinin öncülerindendir.
1856 - 1915	Taylor tarafından endüstriyel üretkenliği artırmak için geliştirilen Taylorizm, işyerinde verimliliği artırmaya yönelik katı bir yaklaşım benimsemiştir.
1906	Frank Lloyd Wright tarafından tasarlanan Larkin Binası, açık planlı ofis yapılarının öncülerinden biridir.
1930	Frank Lloyd Wright tasarımı olan, Johnson Wax Şirketi'nin binasında çalışma alanlarının tümü yukarıdan aydınlatılan açık bir ofis salonunda toplanmıştır.
1950	Alman Quickborner ekibinden yönetim danışmanları, Bürolandschaft veya "ofis manzarası" adı verilen radikal bir ofis düzeni konseptiyle ortaya çıkmıştır.
1964	Robert Probst, ofis mobilyalarını yeniden tanımladı ve 1964 yılında "Mobil Ofis" sistemini başlattı.
1980 - 1990	Geniş çalışma alanları yerine ucuzluk ve modülerliği esas alan "cubiclefarm" adında yeni bir ofis modeli ortaya çıktı.
21 yy.	Ofis binalarının teknolojiyle buluşarak üretim ilişkilerinin ölçeklendirildiği ve yapılandırıldığı mekanlar haline gelmiştir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1'de, ofislerin tarihsel süreç içerisindeki değişimi kronolojik olarak sıralanmıştır. Ofis yapıları, MÖ 3000-500 yıllarına kadar antik çağlarda, keşişlerin yazı yazdığı odalar olarak kullanılmakta iken; günümüzde, 21. yüzyılda teknolojiyle birleşerek, üretim ilişkilerinin ölçeklendirildiği ve yapılandırıldığı modern mekânlara dönüşmüştür.

1.2. Ofis Tiplerinin Sınıflandırılması

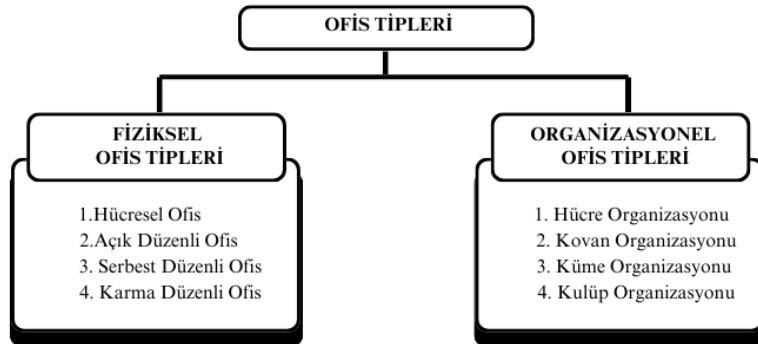
Geçmişten günümüze ofis yapılarının dönemin ihtiyaç ve olanaklarına ile paralel bir şekilde değişim ve gelişim göstermiştir. Geçmişte ofis yapıları iş odaklı

iken çalışanlar dar alanda ve konforsuz bir şekilde çalışmaktadırlar günümüzde ise insan merkezli olup uzaktan çalışma ve gelişen teknoloji ile çalışanların şahsına ait özel alanları oluşturulmuştur (Ajami, 2018, s. 29).

Ofis yapıları incelendiğinde, iç mekân oluşumuna etki eden birçok iç ve dış etkenle karşılaşılmaktadır. Yönetici-kullanıcı ve kullanıcı-kullanıcı arasındaki veri alışverişi, seri ve doğru bir şekilde gerçekleşmeli; bu, ofisin etkin işleyişi açısından kritik bir öneme sahiptir (Karaoğlu Tekin, 2019, s. 6). Ofis planlarının oluşturulma sürecinde, rütbelere, makamlar, mevkiler, alışlagelmiş işleyişler, prosedürler ve prensipler gibi faktörler önemli bir rol oynar. Zaman faktörü de dikkate alındığında, ofis içindeki düzen ve yerleşim düzeni büyük bir öneme sahiptir (Kamarulzaman vd., 2011, s. 263).

Ofis iç mekânları tarihsel süreç içinde bir dizi değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler, teknolojik ilerlemeler, iş yapma yöntemlerindeki değişiklikler, sosyal normlar, ekonomik faktörler ve kadın çalışan istihdamının artması gibi birçok etkenden kaynaklanmaktadır. Bu etkenlere bağlı olarak, ofis tipleri işleve ve kişi sayısına göre fiziksel ve organizasyonel olarak iki ana gruba ayrılmıştır (Tablo 2). Fiziksel ofis tipleri, ofislerin fiziksel düzeni ve mekân kullanımıyla ilgilidir ve hücreli, açık düzenli, serbest düzenli ve karma düzenli olarak dört ana kategoriye ayrılmıştır. Organizasyonel ofis tipleri ise ofislerin iç işleyişi, yönetim yapısı ve iş süreçleriyle ilgilidir ve kovan, hücre, küme ve kulüp olarak dört gruba ayrılmıştır (Sara Yaroğlu, 2023, s. 16).

Tablo 2. Ofis Tiplerinin Sınıflandırılması

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

1.2.1. Fiziksel Ofis Tipleri

Ofis ve çalışan sayısının artmasına bağlı olarak ofis plan tiplerinde belirli bir planlama oluşmuştur. 20. yüzyıl başlarında ofis çalışan ve yöneticilerin ayrı olduğu ofis planlaması mevcuttur geleneksel ofis tipi olarak adlandırılan sistem de herkesin kişiselleştirilmiş alanı mevcuttur ve çalışanlar arasındaki iletişim minimum seviyededir (Danielsson ve Bodin, 2009, s. 242). 20. yüzyıl ortalarında yönetici ve idarecilerin odaları merkezde bulunmaktadır çalışanlar ise bu merkezin etrafında konumlandırılmıştır. Bu sistem açık ofis sistemine geçişin göstergesi olmuştur (Ağrı, 2022, s. 17).

Gelişen ve değişen teknolojik etmenlere bağlı olarak ofis tipleri çalışan ve yöneticilerin ihtiyaç ve aralarındaki maximum iletişimi sağlamak amacıyla ofis mekânları fiziksel olarak gruplara ayrılmıştır (Gerçek, 2020, s. 98).

1.2.1.1. Hücresel Ofis

Kapalı plan tipi olarak da bilinen hücresel ofis; ortak koridor etrafında kapalı kutularda yüksek derecede gizlilik ve konsantrasyon gerektiren işler için tercih edilmektedir (Şekil 9). Plan tipidir; bireysellik ile mahremiyet ön plandadır (Ergin, 2012, s. 15).

Şekil 9. Hücresel Ofis Tipi

Kaynak: ArchDaily. (2016, 14Şubat). *Canada Israel HQ / Orly Shrem Architects*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.archdaily.com/781937/canada-israel-hq-orly-shrem-architects> adresinden edinilmiştir.

Genellikle bebek patlaması olarak bilinen kuşakların kullandığı ve mahremiyet duygusunun yüksek olduğu keskin kişiselleştirilmiş odalar mevcuttur. Çalışanlar arasındaki iletişim minimum düzeyde ve kısıtlıdır. Her oda için ayrı mekanik sistem mevcuttur bu sistem maliyet açısından yüksektir (Yılmaz, 2016, s. 9).

1.2.1.2. Açık Düzenli Ofis

Farklı iş kollarının bir arada çalışması ile oluşan açık ofis sistemi; çalışanların bireysel,” gerektiği zaman ekip çalışmasına uygun ortam sağlar. Bu plan tipi; bireysel, grup çalışması ve mahremiyet ihtiyaçlarını dengelemeye yönelik tasarlanmıştır (Karakurumer, 2022, s. 7).

Çalışanlar arasındaki iletişim ve bilgi akışı adına daha iyi bir kullanım alanı sunmaktadır, açık sistem olması mahremiyetin düşük gürültü seviyesinin yüksek olmasına sebep olmaktadır (Şekil 10). Gürültünün önüne geçmek adına çalışanlar arasına ses yutucu paneller koyulabilmektedir. Ortak alan için kullanılan mekanik sistem maliyet açısından olumlu sonuçlar doğurmaktadır (Arat ve Gül, 2022, s. 32).

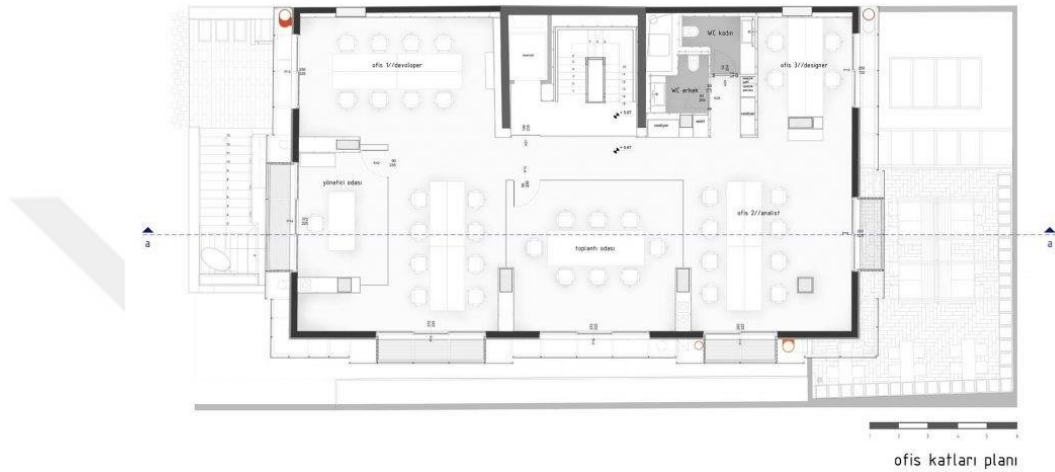

Şekil 10. Açık Düzenli Ofis Tipi

Kaynak: Arkitera. (2022, 12 Ocak). *Perdigital ofis*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/perdigital-ofis/> adresinden edinilmiştir.

1.2.1.3. Serbest Düzenli Ofis

Açık ofis plan tipine göre çalışma alanları arasında herhangi bir ayırım mevcut değildir (Van Meel ve Vos, 2001, s. 32). Çalışan ve yöneticiler arasında bir hiyerarşi bulunmamaktadır. Çalışanlar arasındaki iletişim maximum seviyeye ulaşılması hedeflenmiştir (Şekil 11). Mahremiyet ve kişiselleştirilmiş alan yok denecek kadar azdır. Bu plan tipi grup çalışmasına uygun olarak tasarlanmıştır (Şahin, 2019, s. 12).

Şekil 11. Serbest Düzenli Ofis Tipi

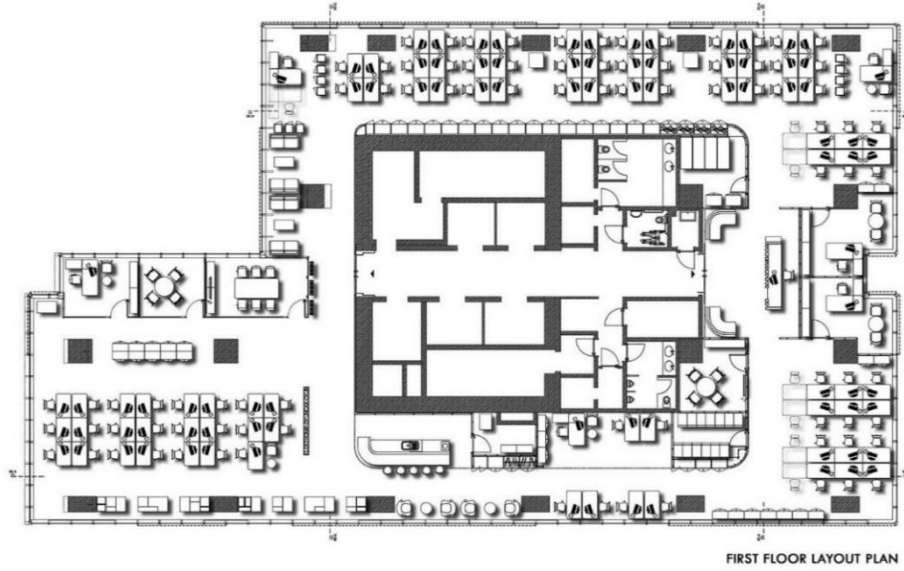
Kaynak: Arkitera. (2017, 16 Mayıs). No8. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/no8/> adresinden edinilmiştir.

Serbest düzenli sistemin getirdiği dağınıklık aynı zaman da gürültü seviyesini arttırmaktadır bu nedenle konsantrasyon gerektiren işler telefon görüşmeleri, özel toplantılar vb. ayrı odalar oluşturulmuştur. Bu plan tipinde mekânsal çeşitlilik fazladır ve uzaktan çalışmayı destekleyen bir sistemdir (Ağrılı, 2022, s. 23).

1.2.1.4. Karma Düzenli Ofis

Karma düzenli plan tipi; hücre, açık ve serbest düzenli plan tiplerinin bir arada kullanılması ile oluşturulan bir sistemdir. Mahremiyet, kişiselleştirilmiş alanlar ve çalışanlar arasındaki iletişim farklı çalışma birimlerine bağlı olarak minimum ve maximum seviyede olabilmektedir. Bu plan tipi; bireysel, grup çalışması ve mahremiyet ihtiyaçlarını dengelemeye yönelik tasarlanmıştır (Ergin, 2012, s. 20).

Bölücü paneller sayesinde esnek çalışma alanları hedeflenmektedir (Şekil 12). Gerektiği durumlarda ise bireysel alanlar gerektiği durumlar ekip çalışmasına uygun ortam sunabilmektedir (Karaoğlu Tekin, 2019, s. 8).

Şekil 12. Karma Düzenli Ofis Tipi

Kaynak: Oso Mimarlık. (2015). *Tasarım ofisleri (DR)*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://osomimarlik.com/portfolio-item/tasarim-ofisleri-dr/> adresinden edinilmiştir.

Karma düzenli plan tipine sahip ofis iç mekânlarında farklı çalışma ortamlarına uyum sağlamak adına modüler sisteme sahip ‘‘cubicle’’ ofis mobilyaları tasarlanmıştır. Dönüştürülebilir mobilya içerisinde raf, bölücü paneller ve masa birimlerini bulundurmaktadır. Bu birimlerin hareketli ve dönüştürülebilir olması farklı çalışma alanlarına imkân tanımaktadır (Şahin, 2019, s. 13).

Tablo 3’te, fiziksel ofis tipleri, çalışma şekillerine göre bireysel, grup ve mahremiyet açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Tablo 3. Fiziksel Ofis Tipleri

FİZİKSEL OFİS TİPLERİ	BİREYSEL	GRUP	MAHREMİYET
HÜCRESEL OFİS	✓		✓
AÇIK DÜZENLİ OFİS	✓	✓	✓
SERBEST DÜZENLİ OFİS		✓	
KARMA DÜZENLİ OFİS	✓	✓	✓

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

1.2.2. Organizasyonel Ofis Tipleri

Ofis iç mekân ve çalışma alanları gelişen iş kültürüne bağlı olarak değişim göstermektedir (Kale, 2020, s. 25).

Çalışan kişilerin birbirleri arasında etkili bir iletişim kurması önemlidir fakat aynı çalışma kültüründe bireylerin kişiselleştirilmiş alanlarda veya grup çalışma alanlarında çalışmaya ihtiyaç duymaktadırlar (Duffy, 1974, s. 109). Bu ihtiyaçlar doğrultusunda çalışma şartları ve iş sınıflarına göre farklı organizasyon ofis planları oluşturulmuştur. Organizasyonel ofis tipleri; hücre, kovan, küme ve kulüp olarak dört gruba ayrılmıştır (Gerçek, 2020, s. 100).

1.2.2.1. Hücre Organizasyonu

Hücre organizasyonu; belirli mesai saatleri dışında çalışan bireysel çalışma ve yüksek konsantrasyon gerektiren organizasyon çeşididir (Danielsson ve Bodin, 2009, s. 245). Genellikle muhasebe, avukat, yönetim alanları için uygundur (Şekil 13). Gerektiğinde bölücü paneller ile özel alanlar oluşturulabilir, mekanik açıdan donanımlı ve yönetim ile çalışanlarını bir arada bulunduran sistemdir. Bu organizasyon tipinde bireysellik ve mahremiyet ön plandadır (Sara Yaroğlu, 2023, s. 24).

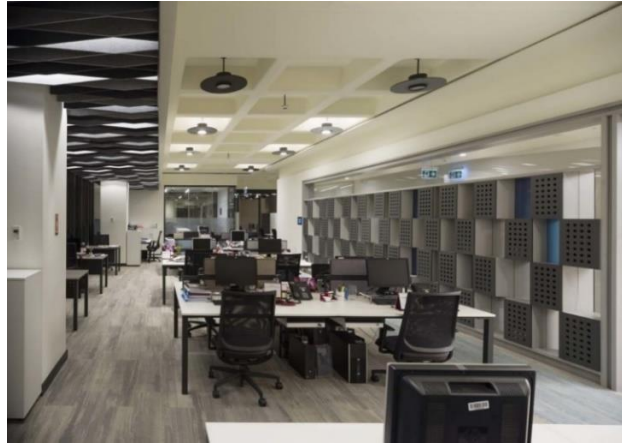

Şekil 13. Hücre Organizasyonu Ofis Tipi

Kaynak: ArchDaily. (2015, 26 Ağustos). *Optimedia Media Agency Office / NEFA Architects*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.archdaily.com/772450/optimedia-media-agency-office-nefa-architects> adresinden edinilmiştir.

1.2.2.2. Kovan Organizasyonu

Kovan organizasyonu; belirli mesai saatlerine sahip tek düze masaların oluşturduğu gün boyu oturarak çalışılan organizasyon çeşididir. Bireysel çalışmanın yoğun gruplu çalışma için uygun olmayan bir sistemdir (Şekil 14). Günümüz banka çalışanları örnek verilebilir. Yöneticilerin çalışanlarını sürekli denetim altında tutmak istediği bir organizasyon biçimidir. Kovan organizasyonunda bireysellik ve mahremiyet ön plandadır (Erdoğan, 2021, s. 253).

Şekil 14. Kovan Organizasyonu Ofis Tipi

Kaynak: Arkitera. (2020, 22 Temmuz). *Alternatif Bank Genel Müdürlük Binası İç Mekan Tasarımı*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/alternatif-bank-genel-mudurluk-binasi-ic-mekan-tasarimi/> adresinden edinilmiştir.

1.2.2.3. Küme Organizasyonu

Küme organizasyonu; çalışanlar arasındaki etkileşim ve iletişim üst seviyede olduğu bir sistemdir. Ana koridor ile tüm çalışma birimlerini bir arada tutar ve birbirine bağlar (Şekil 15). Bu düzenleme, çalışanların kişisel alanlarda çalışabilmesini sağlarken gerektiğinde grup çalışmasına da imkân tanır. Küme organizasyonunda bireysellik, grup çalışması ve mahremiyet ön plandadır (Ağrılı, 2022, s. 30).

Günümüzde teknolojinin getirdiği yeniliklerle uygun açık ofis sistemine sahiptir. Genellikle medya, reklamcılık, radyo ve televizyon şirketlerinin kullandığı çoklu ve değişken çalışma alanlarına imkân sağlamaktadır (Erdoğan, 2021, s. 253).

Şekil 15. Küme Organizasyonu Ofis Tipi

Kaynak: Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2019). *Trendyol Campus*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://ecarch.com/works/trendyol-campus/> adresinden edinilmiştir.

1.2.2.4. Kulüp Organizasyonu

Kulüp organizasyonu; küme organizasyonunda olduğu gibi çalışanlar arasındaki iletişimin ve etkileşimin üst seviyede olduğu bir sistemdir (Şekil 16). Verimliliğini ve yaratıcılığı destekleyen sabit ve belirli tanımı olan ofis kavramından sıyrılmıştır. Farklı organizasyonlar ve farklı çalışma modelleri bir arada kullanılır. Kulüp organizasyonu; grup çalışmasına uygun şekilde tasarlanmıştır (Ağrılı, 2022, s. 31).

Genellikle reklamcılık, medya, radyo ve televizyon şirketlerinin kullanabildiği açık alanları fazla kişiselleştirilmiş alan sınırları olmayan organizasyon çeşididir (Erdoğan, 2021, s. 254).

Şekil 16. Kulüp Organizasyonu Ofis Tipi

Kaynak: Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2012). *Sahibinden.com GM*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://ecarch.com/works/sahibinden-com-gm/> adresinden edinilmiştir.

Tablo 4’te, organizasyonel ofis tipleri, çalışma şekillerine göre bireysel, grup ve mahremiyet açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Tablo 4. Organizasyonel Ofis Tipleri

ORGANİZASYONEL OFİS TİPLERİ	BİREYSEL	GRUP	MAHREMİYET
HÜCRE ORGANİZASYONU	✓		✓
KOVAN ORGANİZASYONU	✓		✓
KÜME ORGANİZASYONU	✓	✓	✓
KULÜP ORGANİZASYONU		✓	

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

1.3. Bölüm Sonucu

Bu bölüm ofislerin tarihsel süreci ve tiplerinin evrimini, iş yapma biçimlerinin ve sosyal dinamiklerin değişen ihtiyaçlarla nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Ofis yapılarının tarihi, antik uygarlıklardan günümüze kadar teknolojik yenilikler ve kültürel dönüşümlerle sürekli olarak evrilmiştir. Sanayi Devrimi ile başlayan iş gücü ve organizasyon yapılarındaki dönüşüm, ofislerin fiziksel ve organizasyonel yapısını doğrudan etkilemiş; 20. yüzyıldan itibaren özellikle açık ofis düzeni ve modüler sistemlerin ortaya çıkması, ofislerin yalnızca işlevsel değil, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları da karşılayan alanlar olarak yeniden tasarlanmasına imkân tanımıştır.

Ofislerin tipolojisi, çalışma kültüründeki değişikliklere, teknolojinin ilerlemesine ve yeni nesil iş gücünün ihtiyaçlarına göre çeşitlenmiştir. Fiziksel düzen açısından hücreli, açık düzenli, serbest düzenli ve karma düzenli ofisler ortaya çıkarken, organizasyonel düzeyde ise hücre, kovan, küme ve kulüp gibi yapılar öne çıkmıştır. Bu dönüşüm, ofislerin verimlilik ve esneklik gibi unsurları öne çıkaran, farklı ihtiyaçları karşılayabilen mekânlara dönüşmesine yol açmıştır.

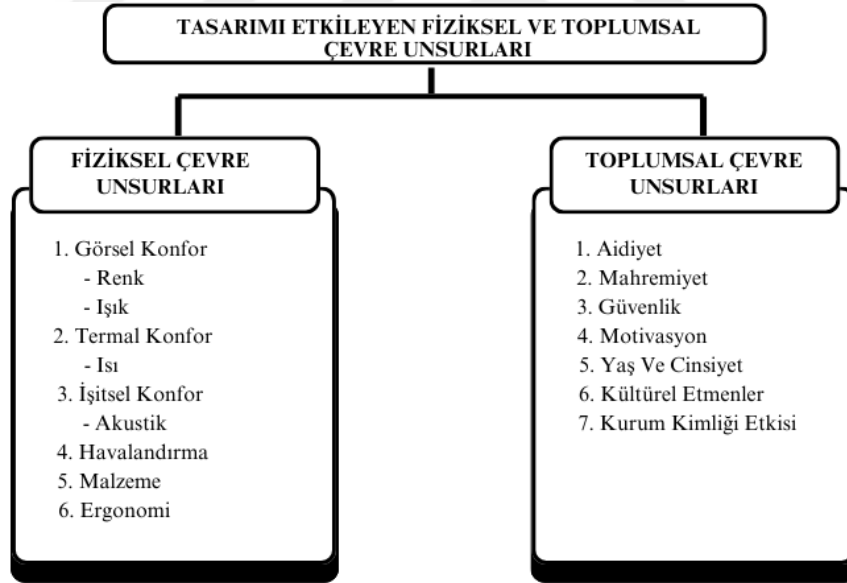
Günümüzde teknolojinin sağladığı esneklik, uzaktan çalışma ve dijital dönüşüm gibi faktörlerle ofisler, sadece fiziksel alanlar olmaktan çıkmış, aynı zamanda sosyal etkileşimi ve dijital iletişimi kolaylaştıran ortamlara dönüşmüştür. Bu, ofis tasarımlarının gelecekte nasıl evrileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Sonuç olarak, ofislerin tarihsel süreci ve tiplerinin sınıflandırılması, toplumsal, ekonomik ve kültürel dinamiklerin etkisiyle gelişen bir evrim sürecini yansıtmaktadır. Gelecekteki ofis tasarımlarının, daha esnek, dinamik ve işlevsel alanlar yaratmaya devam edeceği öngörülebilir.

2. OFİS İÇ MEKÂN TASARIMINI ETKİLEYEN UNSURLAR

Ofis iç mekânlarını etkileyen unsurlar, iki ana başlık altında incelenecektir: fiziksel çevre ve toplumsal çevre unsurları (Tablo 5). Fiziksel çevre unsurları, ofislerin konforunu ve işlevselliğini belirleyen Görsel konfor; renk ve ışık, termal konfor; ısı, işitsel konfor; akustik, havalandırma, malzeme ve ergonomi gibi temel unsurları kapsar. Bu unsurlar, çalışma alanlarının genel memnuniyetini ve iş verimliliğini doğrudan etkili olur (Frontczak ve Wargocki, 2010, s. 925). Öte yandan, toplumsal çevre unsurları, mekân algısını etkileyen aidiyet, mahremiyet, güvenlik, motivasyon, yaş ve cinsiyet, kültürel etmenler ve kurum kimliği gibi temel unsurları içerir. Bu unsurlar, ofis tasarımında bireysel ve sosyal ihtiyaçları karşılamada önemli roller oynar (Civelek, 2021, s. 33). Bu bölümde, fiziksel ve toplumsal çevre unsurlarının ofis iç mekânları üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde incelenecek ve bu unsurların tasarım süreçlerindeki rolleri kapsamlı bir şekilde değerlendirilecektir.

Tablo 5. Tasarımı Etkileyen Fiziksel ve Toplumsal Çevre Unsurları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

2.1. Fiziksel Çevre Unsurları

Günümüzde görsel tasarım ve fonksiyonellik açısından ofislerin önemi göz önüne alındığında, fiziksel koşullar ve düzenlemeler hem çalışanlar hem de

işletmeler için kritik katkılar sağlayabilir. Bu bağlamda, ofislerdeki fiziksel koşullar ve düzenlemeler altı temel unsur altında değerlendirilecektir (Doğan, 2009, s. 12).

Birçok araştırma, çalışma alanındaki çevresel memnuniyetin iş memnuniyeti ve verimlilikle doğrudan ilişkili olduğunu göstermiştir. Özellikle, geleneksel ofislerden açık ofislere geçişte, ilk başta olumlu sonuçlar görülse de zamanla mahremiyet eksikliği, havalandırma sorunları ve gürültü gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Avşaroğlu Dirim, 2010, s. 37). Açık ofis sistemlerinde ise ortam faktörleri; ısı, akustik, ışık ve tasarım unsurları; renk, mobilya, malzeme ve ergonomi çalışan memnuniyeti üzerinde büyük etki yapmaktadır (Frontczak ve Wargocki, 2010, s. 925).

Çalışma ortamı, i ve dış faktörlerin birleşiminden oluşur ve iyi bir çalışma ortamı, sağlıklı, güvenli ve rahat bir durumu ifade eder. Yönetsel ve sosyal çevrenin ofis ortamıyla olan kombinasyonu, çalışanların performansını ve üretkenliğini etkiler (Al min ve Chakraborty, 2021, s.58). Bu çalışmada fiziksel evre unsurları, görsel konfor; renk ve ışık, termal konfor; ısı, işitsel konfor; akustik, havalandırma, malzeme ve ergonomi gibi temel fiziksel evre unsuru ele alınmıştır.

2.1.1. Görsel Konfor

Görsel konfor, bireyin geçmiş deneyim ve bilgileriyle şekillenen subjektif bir süreçtir, bu da insanların aynı mekânla farklı deneyimler yaşamasını mümkün kılar (Mahir, 2021, s. 96). Mekânsal algılamada görsel konfor, form, malzeme, renk ve doku gibi tasarım öğelerinin, fiziki ortamın şartlarına bağlı olarak algı ve duygu oluşumunda çeşitlilik yaratmasına olanak tanır. Görme duyusu, mekânsal algının büyük bir kısmını oluşturur; renk ve aydınlatma gibi görsel faktörler ofislerde kullanıcı performansını doğrudan etkileyebilir. Bu bağlamda, yeni nesil ofis tasarımlarında görsel konforun, renk, ışık seviyeleri ve aydınlatma tasarımı gibi faktörlerin etkisi daha da belirginleşmiştir (Ajami, 2018, s. 25).

2.1.1.1. Renk

Renkler, insanların çevreyi algılamasında önemli bir rol oynar. İnsanlar her an renklerin içinde yaşar ve çevrelerindeki renkleri algılar. Renk algısı, görme duyusu aracılığıyla oluşur; ışık yüzeylerden yansıtılarak göze ulaşır ve beyinde görsel algı meydana gelir. Renk algısı, yüzey ve nesnelerin renk bileşenleri arasındaki kontrastlarla sağlanır. Sağlıklı görme yeteneğine sahip bireyler, gördükleri her şeyi ışık ve renkler aracılığıyla algılar ve bu sayede daha zengin bir algısal deneyim yaşarlar (Zümrüt, 2023, s. 1).

Renklerin Psikolojik Etkileri:

- Kırmızı: Tutku, enerji ve heyecanı simgeler. Dikkat çekici alanlarda kullanılır ancak uzun süre kullanıldığında tedirginlik yaratabilir (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 26).
- Mavi: Sakinlik, güven ve sadakati temsil eder. Zihinsel dinlenme alanlarında tercih edilir ve genellikle ciddiyet ve resmiyetin olduğu yerlerde lacivert tonları kullanılır (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 27).
- Pembe: Sevgi ve nezaketi ifade eder. Özen ve dikkat gerektiren yerlerde kullanılır ve kan basıncını artırarak dikkat düzeyini yükseltir (Ćurčić vd., 2019, s. 870; Ökmen, 2021, s. 28).
- Sarı: Mutluluk ve enerjiyi simgeler. Mekânda neşe ve iyimserlik sağlar ancak uzun süreli kullanımda huzursuzluk yaratabilir (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 27).
- Mor: Asalet ve güveni ifade eder. Ancak, yanlış kullanıldığında korku ve panik duygularını tetikleyebilir (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 28).
- Yeşil: Doğayı, tazeliği ve huzuru temsil eder. Koyu tonları ciddiyet, açık tonları ise sakinlik sağlar (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 27).
- Turuncu: Enerji ve hareketliliği simgeler. Dinamik bir etki sağlar ve kullanıldığı alanlarda enerjik bir atmosfer yaratır (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 28).

- Kahverengi: Güven ve doğayı temsil eder. Doğayı ve toprağı çağrıştırır, dinginlik ve sakinlik sağlar (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 30).
- Siyah: Güç ve gizemi simgeler. Hiyerarşi ve güç kavramlarını ifade eder, ancak üzüntü duygularını da çağrıştırabilir (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 29).
- Beyaz: Saflık ve huzuru temsil eder. Temizlik ve ferahlık hissi sağlar; aşırı kullanıldığında ise tedirginlik yaratabilir (Ćurčić vd., 2019, s. 870 ve Ökmen, 2021, s. 29).

Renklerin psikolojik etkileri üzerine yapılan birçok çalışma, renklerin insanlar üzerindeki etkilerini ve bulunduğu alanla etkileşimini test etmiştir (Şekil 17). Renkler, bir odanın amacına uygun kullanımını ve işlevini geliştirmek için de kullanılabilir (Shorewala ve Ardito, 2021, s. 2).

Şekil 17. Ofis İç Mekân Tasarımın da Renk

Kaynak: Yatzer. (2019, 8 Nisan). *Office Appodeal*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.yatzer.com/office-appodeal> adresinden edinilmiştir.

Renkler, ofis iç mekânlarının atmosferini oluştururken, soğuk ve sıcak renkler olarak iki gruba ayrılır. Soğuk renkler; mor, mavi, yeşil, sakinlik ve huzur duygusu uyandırırken, objeleri daha uzak ve küçük gösterir. Sıcak renkler; turuncu, kırmızı, sarı ise canlılık ve enerji verir, objeleri daha yakın ve büyük gösterir (Alici, 2019, s. 96). Ofis iç mekânlarında renklerin doğru kullanımı, çalışanların verimliliği ve iş

performansını doğrudan etkiler. Bireysel alanlar ve ortak çalışma alanlarında sıcak renkler canlılık sağlarken, hizmet alanlarında soğuk renkler dinginlik yaratır. Renk kompozisyonlarının uyumlu olması performansı artırırken, uyumsuz renkler olumsuz etki yapar (Prasetya, 2014, s. 73). Renkler, bir tür sessiz dil olarak kabul edilir ve ressam Delacroix'nin belirttiği gibi, ruhun ruhla konuşan bir dilidir. Tasarımcılar, ofis iç mekânlarında konforlu atmosferler yaratmak için bu sessiz dili kullanmalıdır (Kadhum vd., 2020, s. 117).

2.1.1.2. Işık

Işık, mekân tasarımında hem fizyolojik hem de duygusal gereksinimlere uygun bir şekilde kullanıldığında önemli bir rol oynar. İyi aydınlatılmış bir ortam, bireyin kendini huzurlu ve coşkulu hissetmesini sağlarken, yetersiz ışık ise huzursuzluk ve karamsarlığı artırabilir. Bu nedenle, mekânların aydınlatılması, görsel algıyı ve psikolojik gereksinimleri destekleyecek şekilde dikkatle planlanmalıdır (Bilgi, 2007, s. 57). Işık, aynı zamanda insan biyolojik saatini düzenleyerek fizyolojik ve performans üzerinde de önemli etkiler yaratır (Aries, 2005, s. 11). Uluslararası Aydınlatma Birliği'ne (CIE) göre, aydınlatma, çevrenin ve nesnelerin doğru şekilde görülebilmesi için ışığın uygulanmasıdır ve özellikle doğal ışığın yetersiz olduğu durumlarda hayati bir rol oynar. Hem iç hem de dış mekânlarda, gün ışığı ve yapay ışık kullanılarak aydınlatma sağlanır (Özçevik, 2005, s. 31).

Aydınlatma iki ana kategoriye ayrılır: doğal ve yapay. Doğal aydınlatma, güneş, yıldızlar ve ay gibi doğal ışık kaynaklarından elde edilirken; yapay aydınlatma, elektrik ışığı, gaz lambası veya mum gibi insan yapımı kaynaklardan sağlanır (Atalar, 2019, s. 43).

Doğal Aydınlatma: Mimarlık tarihinde doğal ışık, yapıları aydınlatmak ve görsel tasarım üzerinde etkiler oluşturmak için önemli bir rol oynamıştır. Gün ışığı, objelerin gerçek renklerini en iyi şekilde yansıtarak mekânlarda doğal ve dengeli bir görünüm sağlar. Bu nedenle, doğal ışığın mekâna girmesi sağlanmalı; bu mümkün olmadığında ise gün ışığına benzer yapay ışıklar tercih edilmelidir (Ayber, 2012, s. 29). Güneş ışığının psikolojik ve fizyolojik etkileri göz önünde bulundurularak, tasarımlarda bu ışığın sağlanması kritik öneme sahiptir (Yüntem, 2022, s. 24).

Yapay Aydınlatma: Gün ışığının yetersiz olduğu durumlarda kullanılır ve elektrik ışığı, gaz lambası veya mum gibi kaynaklardan elde edilir. Yapay aydınlatma, mekânın büyüklüğü ve işlevine göre planlanır ve geniş bir tasarım seçeneği sunar (Ayber, 2012, s. 36-37). Yapay ışık, tarih boyunca meşalelerden modern aydınlatma armatürlerine kadar evrim geçirmiştir (Yüntem, 2022, s. 24).

Yapay aydınlatma, kullanım amacına göre dört ana kategoriye ayrılır (Yüntem, 2022, s. 25):

1. Genel Aydınlatma: Mekânı eşit şekilde aydınlatan, genellikle tavan lambaları ve avizelerle sağlanan aydınlatmadır. Bu tür aydınlatma, mekânın genel aydınlık seviyesini belirler ve kullanıcıların güvenliğini sağlar (Şentürk, 2022, s. 21).
2. Görev Aydınlatma: Belirli alanları, örneğin çalışma alanlarını, hedeflenmiş olarak aydınlatır. Masa lambaları ve mutfak tezgâh lambaları bu tür aydınlatmaya örnek teşkil eder. Görev aydınlatması, işlevsel ve yüksek kalitede ışık sağlar (Şentürk, 2022, s. 23).
3. Dekoratif Aydınlatma: Mekânın görsel tasarım etkisini artırmak için kullanılır. Lambaderler, dekoratif avizeler ve aplikler bu kategoriye girer. Dekoratif aydınlatma genellikle süsleyici bir işlev görür ve mekânın stiline katkıda bulunur (Şentürk, 2022, s. 24).
4. Vurgu Aydınlatma: Belirli objeleri veya alanları vurgulamak için kullanılır. Sanat eserleri veya mimari detayları öne çıkarmak amacıyla uygulanır. Vurgu aydınlatması, ışığın yönü ve rengindeki değişikliklerle objelerin daha belirgin ve etkileyici görünmesini sağlar (Şentürk, 2022, s. 23).

Her duruma uygun aydınlatma, mekânın ihtiyaçları ve kullanıcı gereksinimleri doğrultusunda detaylı bir analiz sonucunda belirlenmelidir. Ofis iç mekân tasarımında, çalışanların iş performansını ve psikolojik durumunu etkileyen temel unsur aydınlatmadır (Şekil 18). Çalışma saatlerinde gün ışığından en verimli şekilde yararlanmak için ofis içi düzenlemeler yapılmalıdır. Masalar, dış duvarlara dik gelecek şekilde yerleştirilmeli ve kapalı mekânlarda gün ışığının etkili olmasını sağlamak için şeffaf bölücü paneller kullanılmalıdır. Gün ışığının yetersiz olduğu

alanlarda yapay ışık devreye girer; ışık renginin mekânın fonksiyonuna göre ayarlanması gerekir. Dikkat ve ciddiyet gerektiren alanlarda beyaz ışık, dinlenme ve rahatlama alanlarında ise sarı ışık tercih edilmelidir. Renk ve ışık ise mekân tasarımında bir bütün olarak düşünülmelidir (Yaroğlu, 2023, s. 30).

Şekil 18. Ofis İç Mekân Tasarımın da Işık

Kaynak: Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2019). *Trendyol Campus*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://ecarch.com/works/trendyol-campus/> adresinden edinilmiştir.

2.1.2. Termal Konfor

Termal konfor, insanların çevresel koşullara az enerji harcayarak uyum sağladığı, en rahat ve sağlıklı hissettikleri iklim koşullarını tanımlar. ASHRAE-55 standartlarına göre, ısısal konfor, sıcaklık, nem, hava hareketi ve ortalama ışınımsal sıcaklık gibi parametrelerin dengeli bir şekilde sağlandığı koşullardır (Şimşek, 2024, s. 9).

2.1.2.1. Isı

Bireyler, günlerinin ortalama sekiz saatini çalışma ortamlarında geçirmektedir. Bu nedenle, ofislerde rahatlık ve sağlık, lüks değil, zorunluluk haline gelmiştir. Ofis ortamlarında ideal sıcaklık aralığı 21-25°C olarak belirlenmiştir.

25°C'nin üzerindeki her 1°C artış, üretkenlikte %2'lik bir düşüşe neden olabilir. Araştırmalar, farklı ofis görevleri için optimum sıcaklık aralığının değişebileceğini göstermektedir. Örneğin, yaratıcı görevlerde 21-25°C aralığı uygunken, yoğun ve hızlı işlerde daha serin sıcaklıklar gerekebilir. Bu durum, termal konforun verimlilik üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır (Kaushik vd., 2020).

İç mekânlarda hava sıcaklığının aşırı yüksek veya düşük olması sağlık problemlerine yol açabilir. Çok soğuk ortamlar çalışma hızını düşürüp tepki ve refleksleri azaltırken, çok sıcak ortamlar bireyleri tembelleştirip konsantrasyon problemleri yaratabilir. Bu durumlar, çalışan verimliliğini olumsuz yönde etkiler. Ortam sıcaklığının homojen bir şekilde dağılması da önemlidir. İklimlendirme araçlarının doğrudan çalışana yakın yerleştirilmesi rahatsızlıklara yol açabilir (Şekil 19). Bu nedenle, ısıtma ve soğutma araçlarının yerleşimi dikkatlice planlanmalı ve yüz ile göğüs bölgesine doğrudan sıcak ya da soğuk hava gelmemelidir. Esnek tasarımlar, çalışma alanına uyum sağlayarak sıcaklık ve nem kontrolü gibi kişiselleştirilmiş çözümler sunabilir (Şimşek, 2023, s. 84).

Şekil 19. Ofis İç Mekân Tasarımın da Isı

Kaynak: ArchDaily. (2011, 13 Aralık). *Prodigy MSN Space*. 13 Eylül 2024 tarihinde <https://www.archdaily.com/187958/prodigy-msn-space> adresinden edinilmiştir.

İyi tasarlanmış bir ofis ortamı hem çalışanların hem de müşterilerin memnuniyetini artırarak organizasyonel hedeflere ulaşmada başarı sağlar. Çevre konforunun çalışanların bilişsel yetenekleri ve performansları üzerindeki etkileri göz

önüne alındığında, ofis ortamının kalitesinin çalışan verimliliğiyle olan ilişkisi önemlidir (Chua vd., 2016).

2.1.3. İşitsel Konfor

İşitsel konfor, kullanıcıların ihtiyaç duyduğu fiziksel ve psikolojik işitsel alanın sağlanabilmesi için gerekli olan koşulları ifade eder. Ses basınç düzeyi ve ses türü gibi parametrelerle ilişkilidir ve seslerin rahatsızlık vermemesi, huzurlu bir ortamın oluşmasını sağlar (Şimşek, 2023, s. 21).

Mekânlardaki işitsel konfor ise, mekânın form özelliklerine ve kullanılan malzemelerin ses yutma ve yansıtma özelliklerine göre değişir. Uzun yansıma süreleri, küçük mekânlarda yoğun bir "bulunma hissi" yaratabilirken, akustik gölgelenme, sesin engellerle karşılaşp başka alanlara geçmesini engeller (Alici, 2019, s. 20).

2.1.3.1. Akustik

Mimari akustik, işlevsel ve konforlu mekânlar yaratmada kritik bir faktördür ve mekân deneyimini büyük ölçüde etkiler. Bu nedenle, mekân tasarımının ayrılmaz bir parçasıdır (Coutinho Kitapçı, 2023, s. 5). Ofisler genellikle geniş açıklıklar içerir ve çoğu zaman çalışanları ayıran fiziksel bölmeler bulunmaz. Bu durum, ofis içindeki akustik sorunları artırabilir. Çalışanların büyük bir kısmını ofis ortamında geçirdiği göz önüne alındığında, gürültü kontrolü önemli bir konu haline gelir. Yüksek ses seviyeleri, düzensiz sesler veya dışarıdan gelen gürültüler, çalışanlar üzerinde hem fizyolojik hem de psikolojik açıdan olumsuz etkiler yaratabilir. Bu nedenle, ofislerde uygun akustik ortamın sağlanması kritik öneme sahiptir. Akustik konforu sağlamak için ofislerdeki sessel olayları analiz etmek ve iyileştirme yöntemlerini belirlemek gereklidir (Acar, 2007, s. 29).

Ofislerde gereken akustik koşulları sağlamak, tavan tasarımı, bölme panelleri, çevre duvarları, zemin kaplaması ve tesisat donanımları gibi unsurlara bağlıdır. Sesin çalışma alanlarına yansımalarını engellemek ve darbe seslerini azaltmak için tavan ve zemin tasarımları önemli bir rol oynar. Mobilya tasarımında ise yüksek ses emici

özellikteki bölme elemanlarının kullanılması akustik konforu artırabilir (Tunç Kurt, 2016, s. 25). Akustik konforun sağlanabilmesi için iletişimin desteklenmesi, mahremiyetin korunması, ikili konuşmalardan kaynaklanan rahatsızlıkların önlenmesi ve verimliliğin artırılması gerekmektedir. Gürültü kontrolü, zemin tasarımı, tavan tasarımı ve mobilya düzenlemeleri ile sağlanırken, ses maskeleme sistemleri de fon gürültüsünü artırarak ortamda ses dengesini sağlamayı hedefler (Şahin, 2019, s. 50).

Doğru akustik tasarım, ofis projelerinin tasarım aşamasından önce analiz aşamasında başlamalıdır. Bu aşamada, kullanıcıların akustik konfor ihtiyaçlarının belirlenmesi, gürültülü alanların ayrılması ve mahremiyet gerektiren bölümlerin izole edilmesi gibi yerleşim kararları büyük önem taşır (Şahin, 2019, s. 15).

Akustik düzenlemeler, tasarım aşamasında genellikle ikincil öneme sahip gibi görülse de ofis ortamında çalışanlar için büyük önem taşır (Yenidoğan, 2019, s. 95). Gürültü kaynaklarının tespit edilmesi ve ses yalıtımına özen gösterilmesi, çalışanların performansını olumsuz yönde etkilememek için gereklidir. Ses emici malzemeler, döşemede ses emici özellikteki malzemeler ve mobilya sistemlerinde ses emici kaplamalar kullanılarak gürültü seviyesi azaltılabilir (Şekil 20). Ses emici kumaşlar, laminant, ahşap kaplama, halı, pleksiglas ve cam gibi malzemeler bu amaca hizmet etmektedir (Kıroğlu Öztürk, 2023, s. 61).

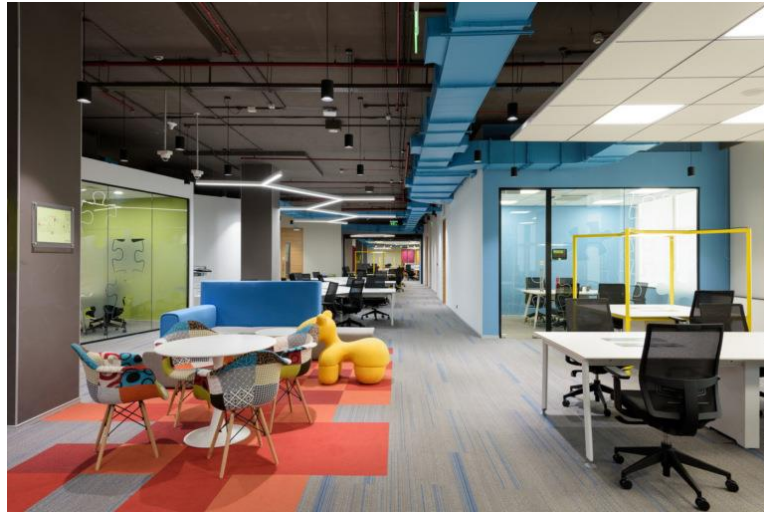
Şekil 20. Ofis İç Mekân Tasarımın da Akustik

Kaynak: Office Snapshots. (2017). *Gri Creative Offices, Istanbul*. 13 Eylül 2024 tarihinde <https://officesnapshots.com/2017/06/22/gri-creative-offices-istanbul/> adresinden edinilmiştir.

2.1.4. Havalandırma

Çalışma yerlerinde temiz hava, çalışanların sağlığı ve verimliliği üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yetersiz havalandırma, makinelerden çıkan toz, gaz ve buhar gibi kirleticilerin birikmesine neden olabilir, bu da oksijen eksikliği, yorgunluk ve verimlilik kaybına yol açar. Toz ve duman gibi kirleticiler, iş kazalarına ve meslek hastalıklarına da neden olabilir (Polat, 2021, s. 24).

Havalandırma şartları, çalışma ortamında birey başına gerekli hava tüketimini sağlamak için önemli rol oynar. Ortalama 40 metrekarelik bir ofis alanı, küçük ve orta büyüklükteki ofisler için yeterlidir. Havalandırma sistemlerinin etkinliği, iç mekân sıcaklıkları, bağıl nem ve havadaki kirleticilerin oranını dengeleyecek şekilde tasarlanmalıdır (Şekil 21). Bireylerin terleme hızı, deri yüzeyi nemi ve ısı alışverişi gibi faktörler de termal rahatlık için dikkate alınmalıdır. Doğal havalandırma stratejileri, çalışma ortamlarında temiz havanın sağlanmasında etkili olabilir. Yerden ısıtma ve düzgün konumlandırılmış havalandırma sistemleri, temiz ve serin havayı düşük hızda dağıtarak sıcak hava ile yer değişmesini sağlar. Aktif bir doğal havalandırma sistemi kurarak, hava çıkışlarını doğru şekilde yerleştirmek önemlidir. Bu tür sistemler, etkin kullanım, düşük maliyet ve kolay denetim gibi avantajlar sağlar (Kale, 2020, s. 84).

Şekil 21. Ofis İç Mekân Tasarımının da Havalandırma

Kaynak: The Canvas Arch. (2019, Haziran 7). *TATA Sky Offices – Mumbai*. Office Snapshots. 31 Ocak 2025 tarihinde <https://officesnapshots.com/2019/06/07/tata-sky-offices-mumbai/> adresinden edinilmiştir.

2.1.5. Malzeme

Malzeme, insanlık tarihinin her aşamasında önemli bir rol oynamış ve zamanla konforu artıran bir unsur haline gelmiştir. Yapıların temel bileşeni olan malzeme ve onun yapılandırılmasını belirleyen tektonik, tasarımın başarısı için kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, malzemenin fiziksel ve kimyasal özelliklerinin iyi anlaşılması ve ona uygun tektoniğin seçilmesi önemlidir. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte, yenilikçi üretim yöntemleri malzeme kullanımının çeşitliliğini artırmış ve bu da malzemelerin tarihsel gelişimini anlamak açısından önemli bir arka plan sağlamıştır (Temel, 2021, s. 7).

Ofis mekânlarının tasarımında kullanılan materyaller oldukça çeşitlidir ve teknoloji ile malzeme faktörlerinin birlikte ele alınması, tasarım sürecinde büyük bir rol oynamaktadır (Şekil 22). Tasarımcıların teknolojik yenilikleri takip etmesi ve malzemeleri iyi tanınması, tasarımın kalitesi ve kullanıcı konforu açısından büyük önem taşır. Doğru malzeme seçimi, istenilen görsel etkilerin elde edilmesini sağlar ve potansiyel sorunları önceden görmeyi mümkün kılar. İç mekân tasarımında, görsel faktörler, kullanılabilirlik, dayanıklılık, ışık yansıtma, ses emme gibi faktörler dikkate alınmalıdır. Ofis mekânlarında malzeme seçimi, kurumun imajı, sürdürülebilirlik, bakım ve onarım gereksinimleri, kullanım amacı ve bütçe gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak değişir (Kale, 2020, s. 58).

Şekil 22. Ofis İç Mekân Tasarımın da Malzeme

Kaynak: Retail Design Blog. (2019, 31 Aralık). *ING Tech Offices, Polonya – Modelina Architektci*. 13 Eylül 2024 tarihinde <https://retaildesignblog.net/2019/12/31/ing-tech-offices-poland-by-modelina-architektci/> adresinden edinilmiştir.

Ofislerin tasarımı, kullanılan malzemenin sağlık açısından kullanıcıyla olan ilişkisi de önemlidir. Doğru malzeme seçimi, mekânın görsel etkisini ve kullanıcı sağlığını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Ofis içindeki tüm tefrişat, özgün malzemeler ve dokular içermektedir. Bu bağlamda tasarımcılar, fiziksel ve çevresel etkiler arasındaki dengeyi iyi kurmalıdır. Malzemelerin çevresel etkileri, kullanım ömrü ve döngüsüne göre seçilmelidir. Atıkların azaltılması ve çevresel ayak izinin küçültülmesi için malzeme seçimi dikkatle yapılmalıdır. İç mekân hava kalitesine olumsuz etkisi olmayan malzemeler tercih edilmelidir. Örneğin, akıllı planlama ve doğru malzeme seçimi, doğal ışığın mekâna nüfuz etmesini sağlayarak, malzeme kullanımını daha verimli hale getirebilir (Mate, 2024, s. 25).

2.1.6. Ergonomi

Sanayi devrimi ile teknolojik ilerlemeler, üretim süreçlerini dönüştürerek iş gücünü değiştirmiş ve bu değişimle birlikte iş kazaları ve meslek hastalıklarında artış görülmüştür. Çalışma ortamlarında fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkenlerin artması, sağlık ve güvenlik risklerini yükseltmiş ve çalışma ortamının insanla uyumlu hale getirilmesi gerekliliğini doğurmuştur (Şekil 23). Ergonomik tasarım, çalışma ortamlarının insan vücuduna uygun olmasını sağlar ve tasarımlar, geniş bir kullanıcı kitlesine hitap edecek şekilde yapılmalıdır (Yılmazer, 2010, s. 48). Ergonomik düzenlemeler, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını azaltarak üretim kalitesini ve verimliliğini artırır (Köktaş, 2020, s. 34). Yüksek ses, gürültü, havalandırma sorunları ve sıcaklık gibi çevresel faktörler de çalışanların performansını olumsuz etkileyebilir ve bunların düzeltilmesi önemlidir (Polat, 2021, s. 27).

Çalışma ortamındaki fiziksel ve psikolojik baskılar, çalışanlarda düşük performans, üretkenlik kaybı ve sağlık sorunlarına yol açabilir (Chandra vd., 2009, s. 914). Uzun süreli statik duruşlar ve yanlış çalışma pozisyonları, kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarına neden olabilir. Bu nedenle ergonomik düzenlemeler hem sağlık ve güvenliği koruyarak hem de verimliliği artırarak büyük önem taşır (Chandwani vd., 2019).

Şekil 23. Ofis İç Mekân Tasarımın da Ergonomi

Kaynak: Ikea. (2024). *Ikea Business*. 13 Eylül 2024 tarihinde <https://www.ikea.com/ie/en/ikea-business/> adresinden edinilmiştir.

İç mekân tasarımlarında, özellikle mobilyaların rolü, kullanıcıların ihtiyaçlarına ve mekânın kullanım amacına göre önemli bir yer tutar. Sanayi devrimiyle birlikte mobilya tasarımları da değişmiş ve yeni üretim teknikleri, endüstriyel gelişmelerle birlikte mobilya üretiminde çeşitlilik sağlamıştır. (Şimşek, 2023, s. 28). Teknolojinin etkisiyle, modern ofis iç mekânlarında esnek ve modüler tasarımlar daha ön planda olmaktadır. Bu tür tasarımlar, kullanıcıların değişen ihtiyaçlarına göre hızlıca adapte olunmasını sağlar ve daha verimli çalışma ortamları yaratır (Altınok, 2011, s. 14).

Ofis iç mekânlarındaki mobilyaların ergonomik tasarımı, çalışanların konforu ve verimliliği üzerinde doğrudan etkilidir. Mobilyaların kullanıcıların antropometrik ölçülerine uygun olarak tasarlanması, uzun süreli kullanımlarda performansı artırır (Ergin, 2012, s. 107). Teknolojik ilerlemelerle birlikte ofislerdeki sabit mobilyalar, yerini daha esnek ve taşınabilir mobilyalara bırakmıştır. Bu değişim, çalışma alanlarının daha esnek ve kullanıcı odaklı hale gelmesini sağlamaktadır (Kale, 2020, s. 63).

Sonuç olarak, ofis tasarımlarında ergonomik ve teknolojik unsurların uyumlu bir şekilde birleşmesi, çalışanların verimliliğini artırır ve iş dünyasındaki değişimlere hızlı uyum sağlamayı mümkün kılar (Şimşek, 2023, s. 29).

2.2. Toplumsal Çevre Unsurları

Mekânsal algı, bir kullanıcının mekânı fiziksel olarak algılaması ve mekândaki öğeleri hafızasına kaydetmesiyle oluşur. Bu süreç, mekânın psikolojik algısını ve kullanıcı tarafından hatırlanan imajını şekillendirir. Toplumsal çevre unsurları, kullanıcının biyolojik ve kişisel özellikleri aracılığıyla mekân algısında önemli bir rol oynar. Aidiyet, mahremiyet, bireysel mesafe ve kişisel alan beklentileri, çalışma mekânlarının tasarımında dikkate alınması gereken temel faktörlerdir (Ajami, 2018, s. 27).

Ofis düzenleri, kişisel alan, rahatsızlık yaratabilecek mesafeler ve sosyal etkileşimleri içeren bir sistem olarak tasarlanır. Ortak ofislerde, kişisel paylaşım genellikle etkin olsa da gizlilik daha az önemlidir. Bu bağlamda, sosyal iletişim ihtiyaçları ve grup dinamikleri ofis tasarımında önemli bir rol oynar. Her ofis düzenine uygun birleşik bir organizasyon dizisi kurmak zor olabilir, ancak çalışanların bireysel ihtiyaçlarını karşılayan tasarım değişiklikleri önemlidir. Ofis tasarımı, grup çalışmasını ve bireysel konforu dengelerken mahremiyeti de gözlemelidir (Civelek, 2021, s. 33).

Bireylerin psikolojik ve çevresel faktörlerden olumsuz etkilenmeden çalışabilmesi ve verimli sonuçlar elde edebilmesi için ofis ortamının uygun sosyal ve çevresel şartları sağlaması gerekir. Ofislerde kişisel alanların oluşturulması, bireysel ihtiyaçların karşılanması ve toplumsal çevre unsurlarının tasarım üzerindeki etkileri, ofisin sadece bir işyeri değil, aynı zamanda istenilen bir yaşam alanı olmasını sağlar. Çalışanların kişisel özelliklerini yansıtan nesneler bulundurmak, ofis ortamının verimliliğini artırabilir ve çalışanların ofise olan aidiyet duygusunu güçlendirebilir (Kale, 2020, s. 87).

Çalışma ortamı, içsel ve dışsal etkenlerin birleşimiyle şekillenir. İdeal bir ofis ortamı, sağlık, güvenlik ve konfor açısından optimal bir durumu tanımlar. Ofis ortamındaki yönetsel ve sosyal faktörlerin birleşimi, çalışanların iş performansını ve

verimliliğini doğrudan etkiler (Al Âmin ve Chakraborty, 2021, s. 58). Bu çalışmada, aidiyet, mahremiyet, güvenlik, motivasyon, yaş, cinsiyet, kültürel etmenler ve kurum kimliği gibi toplumsal çevre unsurları ele alınmıştır.

2.2.1. Aidiyet

Günümüzde hızlı yaşam temposu iş ortamlarına da yansımaktadır; iş hacminin artışı ve yeni iş alanlarının ortaya çıkması, ofis mekânlarına olan ihtiyacı artırmıştır. Değişen çalışma düzenleri, ofislerin esnek çalışma saatleri sunmasını gerektirir ve bazı ofisler 7/24 açık olup bu durum, çalışanların ofislerde geçirdikleri süreyi uzatmaktadır. Mekânsal aidiyet, insanların yaşadıkları yerlerle kurdukları duygusal bağları ifade eder ve bu bağlar, mekânın içselleştirilmesiyle aidiyet duygusunu güçlendirir. Ofis ortamlarında mekânın kişisel ve sosyal kimlikle ilişkilendirilmesi, çalışanların moralini ve motivasyonunu artırarak verimliliği olumlu etkiler (Şekil 24). Aidiyet duygusu, çalışanların işlerine olan bağlılıklarını güçlendirir ve onları daha verimli kılar. Mekânın işlevsel tasarımı, çalışanların kendilerini değerli hissetmelerine ve işyerine aidiyet duygusu geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Karabulut, 2022, s. 89).

Şekil 24. Ofis İç Mekân Tasarımının da Aidiyet

Kaynak: Dezeen. (2019, 24 Nisan). *Space Encounters divides Synchron's Utrecht office with planted partitions*. 14 Eylül 2024 tarihinde <https://www.dezeen.com/2019/04/24/space-encounters-synchron-utrecht-office/> adresinden edinilmiştir.

Kullanıcı, eşyalar, hatıralar ve özlemler gibi kavramlarla mekâna anlam katar. Mekân ise kullanıcının kişiliğini yansıtır. Mekânın anlamı, işleviyle ilişkilidir ve aidiyet duygusu, mekânda geçirilen süre ve mekânın sağladığı hareket alanıyla şekillenmektedir (Ajami, 2018, s. 27). Ofislerde aidiyet duygusu, çalışanların verimliliğini artırır ve işyeri ile bağlarını güçlendirir. Aidiyet duygusunu artırmak için çalışanlar arasında eşitlik sağlanmalı, çalışma alanları eşitlenmeli ve kurumsal aidiyet teşvik edilmelidir. Ofislerde ev ortamını andıran dinlenme alanları oluşturulmalı, yiyecek ve içecek alanları sağlanmalı, özel günlerde çalışanlar hatırlanmalı ve küçük kutlamalar yapılmalıdır. Çalışanlara kuruma ait kişisel eşyalar verilmesi de aidiyet duygusunu güçlendirebilir (Sarar Yaroğlu, 2023, s. 43).

Duygusal bağlılık, bir kişinin organizasyonuna olan duygusal bağını ifade eder ve organizasyonlar çalışanlara kendilerini değerli hissettirmedikçe işyeri aidiyetinin düşmesine, bu da iş tatminsizliği ve işten ayrılma niyetine yol açabilir. Takdir edici liderlik ise işyeri aidiyetini ve duygusal bağlılığı olumlu yönde artırır (Rodriguez, 2024, s.4). Aidiyet duygusu, anlamlı bir topluluğa dâhil olduğunda hissedilen tatmin duygusunu içerir ve bu duygu, topluluk hissi, kurumsal bağlılık ve grup dayanışması gibi faktörlerle şekillenir. Çalışanların aidiyet duygusunu hissedebilmesi için işyerlerinde dâhil olma, önemsenme ve sosyal etkileşimler büyük önem taşır. İletişim, bilgi alışverişi ve duygusal destek, bu etkileşimlerin temel bileşenleridir (Wang, 2021, s. 28).

2.2.2. Mahremiyet

Ofis mekânlarında kullanıcının mahremiyeti, algılamayı etkileyen en önemli psikolojik faktörlerden biridir. Hem görsel hem de işitsel mahremiyetin, kullanıcının rahatsızlık duymayacağı seviyelerde sağlanması gerekmektedir (Noorian, 2009, s.69). Kullanıcı, mekâna ait olduğunu hissettikten sonra, mekânsal düzenlemeler ve kavramlar aracılığıyla mekânı kendi kontrolü altına alır ve psikolojik algısını güçlendirir. Bu nedenle, mahremiyet faktörü mekânın psikolojik algılanmasında önemli bir rol oynar ve kullanıcıların ofis içindeki memnuniyetini artırarak mekânı daha iyi kavramalarını sağlar (Ajami, 2018, s. 28).

Ofis ortamlarında mahremiyeti sağlamak için çeşitli mekânsal çözümler kullanılabilir. Bu çözümler arasında, bilgisayar ekranlarının diğer kullanıcılar tarafından görülmeyecek şekilde konumlandırılması, mekân ve oturma düzeninin bu ihtiyaçları karşılayacak şekilde düzenlenmesi yer alır. Görsel ve işitsel mahremiyeti artırmak için çalışma ve dinlenme alanlarını ayıran bölücü paneller, perdeler ve iç mekân peyzaj elemanları gibi unsurlar kullanılmalıdır (Şekil 25). Özel telefon görüşmeleri için tasarlanmış telefon kabinleri gibi ses yalıtımı çözümleri de önemlidir (Mahir, 2021, s. 73). Bu tür mekânsal düzenlemeler, ofislerde hem görsel hem de işitsel mahremiyetin sağlanmasına yardımcı olur ve çalışanların tedirginlik ve rahatsızlık hissetmelerini engeller. Görsel ve işitsel mahremiyetin yetersiz olduğu ortamlarda çalışanlar arasında rahatsızlık ve verimlilik kaybı yaşanabilir (Sarı Yaroğlu, 2023, s. 46).

Şekil 25. Ofis İç Mekân Tasarımın da Mahremiyet

Kaynak: Sourcecoi, (2024). *Zwift Office*. 14 Eylül 2024 tarihinde <https://www.sourcecoi.com/zwift/jrayxhpa25n1qok3ic1jexiz5d6818> adresinden edinilmiştir.

Mimarlıkta mahremiyet, genellikle sağlanması gereken bir özellik olarak değerlendirilir. Ancak, genellikle gereken bir unsur olarak ele alınmaz. Mahremiyetin sadece yüzeysel bir şekilde ele alınması, kullanıcının diğerleriyle etkileşimini tam olarak hesaba katmaz. Çevrenin, kullanıcının mahremiyetini desteklemesi, diğerleriyle olan temas üzerindeki kontrolü sağlaması ve mahremiyeti düzenleme süreçlerini desteklemesi gerekmektedir. Mahremiyetin düşük olduğu ortamlarda, bireyler dikkat dağınıklığı ve gözlemlenme hissi gibi olumsuz

reaksiyonlar yaşanabilir bu nedenle çalışma alanları tasarlanırken mahremiyet unsurları titizlikle göz önünde bulundurulmalıdır (Alişan, 2023, s. 22).

2.2.3. Güvenlik

İnsanların çalışma ortamlarında kendilerini güvende hissetmeleri, iş performanslarını olumlu yönde etkileyen kritik bir faktördür. Bu nedenle, işyerlerinde güvenliği sağlamak amacıyla çeşitli önlemler alınmalıdır. Otomasyon sistemlerinin bina içinde ve dışında kullanılması, güvenliği artırmak için etkili bir yöntem olarak değerlendirilmektedir (Şekil 26). Ofis binalarında ısıtma, soğutma, iklimlendirme, sıhhi tesisat, yangınla mücadele, elektrik enerjisi ve asansör gibi teknik hizmetlerin düzenli ve etkin bir şekilde işletilmesi hem işletme kolaylığını hem de güvenilirliği sağlamaktadır (Çağlayan, 2005, s. 13).

Şekil 26. Ofis Mekân Tasarımının da Güvenlik

Kaynak: Gira. (2017, 1 Aralık). *A Smart Revolution*. 14 Eylül 2024 tarihinde <https://www.stylepark.com/en/news/a-smart-revolution-by-gira> adresinden edinilmiştir.

Endüstri toplumlarında, bina yapımında, kullanımında ve işletilmesinde bilgisayarların, paket programlar şeklinde, giderek daha fazla rol oynadığı ve hizmet alanlarını genişlettiği gözlemlenmektedir. Yapım sonrası kurulan merkezi bilgisayar sistemleri, işletme ve kullanıma yönelik tüm hizmetlerin gerçekleştirilmesinde yoğun olarak kullanılmakta ve bu da verimi büyük ölçüde artırmaktadır. Güvenlik, yangın, telefon, enerji kullanımı, asansör yönetimi ve çevre koruma gibi alanlarda bilgisayar kullanımı, yönetici ve çalışanların işlerine odaklanmalarını sağlar ve verimi artırır.

Optik kanallar aracılığıyla tüm bilgiler anında bina yönetim merkezindeki ekranlara yansıtılmakta, böylece en verimli çalışma ortamları sağlanmakta ve işletme masrafları en aza indirilmektedir. Bu tür binalar "akıllı bina" olarak nitelendirilmektedir (Nielsen vd, 2017, s. 103).

2.2.4. Motivasyon

Ofis iç mekân tasarımında motivasyon, sadece mekân düzenlemesiyle değil, etkili iletişim, liderlik becerileri ve çalışanların iş süreçlerine katılımı ile de doğrudan ilişkilidir. Çalışanlar, işlerinin tasarımına katkı sağladıklarında ve bu katkılarının anlamlı olduğunu hissettiklerinde motivasyonları artar (Şekil 27). İçsel motivasyonu artırmak için, çalışanların kişisel hedeflerine, ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına dikkat edilmesi önemlidir (Laughton, 2017, s. 116). Motivasyon, her bireyin farklı hedefleri ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillendiği için, motivasyonu etkileyen faktörler de kişiden kişiye değişir. Mitchell (1982) motivasyonu, hedeflere yönelik içsel uyarılma, sebat ve yön verme olarak tanımlarken, Pinder (1998) ise motivasyonu, çalışanların işlerine yönelik isteklerini etkileyen enerjik güçler olarak açıklar. Luthans (1998) ise, motivasyonu belirli bir performansı yönlendirebilen, enerji verebilen ve harekete geçirebilen bir süreç olarak tanımlar ve motivasyonun kasıtlı bir süreç olduğunu vurgular (Yücel, 2019, s. 8).

Şekil 27. Ofis İç Mekân Tasarımın da Motivasyon

Kaynak: KL Studio. (2016). *Microsoft Skopje*. 15 Eylül 2024 tarihinde <https://klstudio.mk/portfolio/microsoft-skopje/> adresinden edinilmiştir.

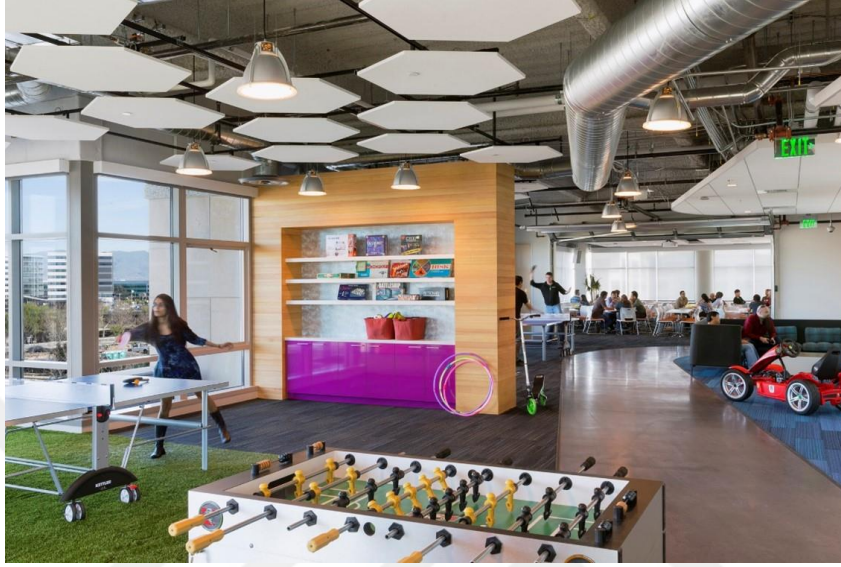
Motivasyonun sağlanması, işletmelerin verimliliği ve çalışanların üretkenliği üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yüksek motivasyon, hedeflere ulaşma süresini kısaltabilir ve başarı ihtimalini artırabilir. Motivasyonu yüksek çalışanlar, örgüte daha faydalı bir etki yaratır ve müşteri memnuniyetini artırabilir. Bu nedenle, işletmelerin çalışanlarını motive eden faktörleri iyi anlaması ve çalışma ortamını bu unsurlara uygun olarak tasarlamaları gerekmektedir. Ergonomik ve fonksiyonel çalışma koşulları, çalışanların kendilerini yeterli, özgüvenli ve başarılı hissetmelerini sağlar ve bu da kurumun ilerlemesine katkı sağlar. Motivasyonun sağlanamaması ise başarısızlık, isteksizlik ve örgütsel bağlılık kaybına yol açabilir; bu durum çalışanları psikolojik olarak çökmüş, mutsuz ve gergin hissettirebilir. Bu nedenle, ofis iç mekân tasarımında motivasyon unsurları titizlikle göz önünde bulundurulmalıdır (Özkan, 2022, s. 15).

2.2.5. Yaş ve Cinsiyet

Ofis iç mekân tasarımında yaş ve cinsiyetin etkisi, çalışanların motivasyonu ve verimliliği üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. İş dünyasında kadın istihdamının artışı, kadın ve erkekler arasındaki cinsiyet farklılıklarını gündeme getirmiştir. Kadınlar ve erkekler, aynı iş sorumluluklarına sahip olsalar da çalışma koşulları ve saatleri açısından farklı gereksinimlere sahip olabilirler. Örneğin, hamilelik, çocuk bakımı gibi özel durumlar kadınların çalışma saatlerinin esnetilmesini gerektirebilirken, erkekler için de askerlik gibi durumlar benzer şekilde esneklik isteyebilir. Bu tür farklılıklar, ofis iç mekân tasarımının işlevselliği üzerinde doğrudan etkili olabilir (Plickert ve Sterling, 2017).

Yaş ve cinsiyetin ofis iç mekân tasarımına etkisi üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Kadınlar, genellikle işyerinde yazılı ve sözlü takdirden erkeklere göre daha fazla motive olabilirler ve eğitim fırsatlarına farklı bir yaklaşım sergileyebilirler. Yaş faktörü de motivasyonu etkiler; genç çalışanlar kariyer hedefleri doğrultusunda yüksek motivasyona sahipken, yaş ilerledikçe ailevi sorumluluklar ve esnek çalışma saatlerine duyulan ihtiyaç artar (Shekh Omar, 2016, s. 19). Cinsiyet çeşitliliği doğru yönetildiğinde işyeri performansını artırabilirken, yaş çeşitliliği sınırlı etkiler yaratmaktadır (Guillaume vd., 2017, s. 291). McKinsey (2015), cinsiyet ve ırksal

çeşitliliği yüksek olan şirketlerin daha başarılı olduğunu ve bu çeşitliliklerin yatırım gerektirdiğini belirtmiştir (Şekil 28). Çalışma mekânları, çalışanların gereksinimlerine uygun, esnek ve işlevsel bir şekilde tasarlandığında daha yüksek performans ve rekabet avantajı sağlanabilir (Hunt vd., 2015).

Şekil 28. Ofis İç Mekân Tasarımın da Yaş ve Cinsiyet

Kaynak: Arcdaily. (2014, 5 Eylül). *GoDaddy Silicon Valley Office /Des Architects +Engineers* 15 Eylül 2024 tarihinde <https://www.archdaily.com/544590/godaddy-des-architectsengineers> adresinden edinilmiştir.

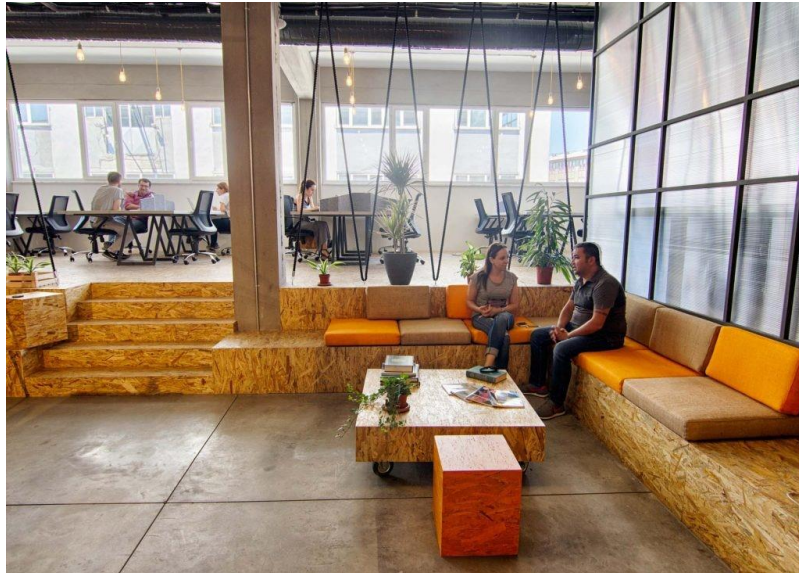
Sonuç olarak, yaş ve cinsiyet faktörlerinin ofis iç mekânlarına etkisi, çalışanların verimliliği, motivasyonu ve iş tatminini doğrudan etkileyen önemli bir unsurdur. Çalışma mekânlarının bu unsurları dikkate alacak şekilde tasarlanması, iş gücünün potansiyelini en üst düzeye çıkarabilir ve çalışanların genel iş performansını iyileştirebilir.

2.2.6. Kültürel Etmenler

Ofis iç mekân tasarımında kültürel etmenler ve çeşitlilik, çalışanların performansı ve iş memnuniyeti üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Çeşitli araştırmalar, demografik çeşitliliğin bireysel, grup ve örgütsel davranışlar üzerinde karmaşık etkiler yarattığını göstermektedir. Bu bağlamda, ofis iç mekân tasarımında kültürel faktörlere dikkat etmek, farklı yaş, cinsiyet ve kültürel geçmişlere sahip

Çalışanların ihtiyaçlarını anlamak, iş yeriinde verimliliği artırabilir ve çalışan memnuniyetini sağlayabilir. eşitliliği destekleyen tasarımlar, herkes için kapsayıcı bir ortam oluşturur ve iş yeri başarısını artırmada önemli bir rol oynamaktadır (Guillaume vd., 2017, s. 289).

Kültürel etmenler, ofis çalışma mekânlarında hiyerarşi kültürü, bireycilik kültürü ve bireylerin iletişim biçimlerini içerir. Hiyerarşi kültürü, organizasyondaki yönetim yapısının nasıl düzenlendiğini ifade eder. Düşük hiyerarşide kararlar ortaklaşa alınırken, yüksek hiyerarşide bu kararlar yalnızca yöneticiler tarafından alınır. Bu durum, çalışanlar ile yöneticiler arasındaki mesafeyi etkileyerek, etkileşim düzeyini belirler. Bireycilik kültürü ise bireysel hedeflerin ve mahremiyetin ön planda olduğu bir yapıyı tanımlar (şekil 29). Bireysel odaklı kültürlerde çalışanlar kişisel başarılarına odaklanırken, topluluk odaklı kültürlerde grup başarısı ön plandadır. Çalışma kültürüne bağlı olarak, iletişim tarzı da farklılık gösterir; bu genellikle yukarıdan aşağıya doğru akar ve organizasyonun işleyişine bağlı olarak değişir. Çalışanların iş performansı, beceri ve zeknın yanı sıra, kültürel etmenlerle de değerlendirilir. Bu etmenler, bireylerin iş ve iş arkadaşlarının memnuniyeti, örgütsel bağlılık ve kişilerarası ilişkiler gibi unsurları içermektedir (Taras vd., 2011, s. 190).

şekil 29. Ofis İ Mekân Tasarımının da Kültürel Etmenler

Kaynak: Arkitera, (2017, 6 Nisan). *Habita Coworking* 15 Eylül 2024 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/habita-coworking/> adresinden edinilmiştir.

Ofis iç mekânlarının tasarımı, sadece işlevsel değil, aynı zamanda kültürel bir ifade aracı olarak da işlev görür. Farklı kültürlerin etkileşimde bulunduğu ortamlar, çalışma mekânı tasarımını doğrudan etkiler. Her bölgenin kültürel özelliklerine uygun materyaller ve iç mekân düzenlemeleri yapılır. Bu durum, çalışma mekânlarının sadece işlevsel bir amacı değil, aynı zamanda bir kültürel ifade biçimi olarak da kullanıldığını gösterir (Warrick, 2017, s. 396). Ofis tasarımında yaş ve cinsiyet çeşitliliğinin yanı sıra, kültürel çeşitlilik de dikkate alınarak tasarım yapıldığında, çalışanların verimliliği artar ve işyeri başarısı sağlanabilir.

2.2.7. Kurum Kimliği Etkisi

Kurum kimliği, genellikle bir kuruluşun logo, renkler ve amblem gibi görsel öğeleriyle ilişkilendirilse de sadece bunlarla tanımlanması yetersizdir. Kurum kimliği, görsel tasarımın ötesinde, kurumsal imaj, kültür ve felsefe gibi bileşenleri de kapsar. Bu unsurlar birbirini etkileyerek organizasyonun kendine özgü kimliğini oluşturmaktadır (Pehlivanoğlu, 2003, s.8). Kimliği şekillendiren faktörler geniş bir yelpazeyi kapsar ve her kurumda etkileri farklı olabilir (Şekil 30). Kurumun tarihsel gelişimi, toplumsal konumu ve diğer etmenler kimlik oluşturulmasında önemli rol oynar. Dolayısıyla, kurumsal kimliği etkileyen başlıca unsurlar arasında siyaset, kültür, birey psikolojisi, toplumsal eğilimler, kurumun geçmişi, teknolojik gelişmeler ve pazar talepleri bulunmaktadır (Ayberk, 2004, s. 24).

Şekil 30. Ofis İç Mekân Tasarımın da Kurum Kimliği Etkisi

Kaynak: Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2015). 4129 Grey Ofis 15 Eylül 2024 tarihinde https://ecarch.com/mies_portfolio/4129grey-ofis/ adresinden edinilmiştir.

Kurumsal kimlik, bir kuruluşun kendini ifade etme biçimi olup, sadece görsel tasarım unsurlarından oluşmaz. Aynı zamanda bu kimlik, iletişim tarzları, çalışma prensipleri, kurumsal değerler ve çalışanların kuruma olan bağlılıklarını da kapsar. Endüstri devrimi sonrası, büyük şehirlerde artan nüfus ve karmaşık kent yapıları, ofis ve kamu binalarının tasarımında yeni ihtiyaçlar ortaya çıkarmıştır. Bu dönüşüm, kurumların tasarım diliyle kendi kimliklerini tanımlamalarına ve mekânlarını anlamlı kılmalarına olanak tanımıştır (Tekinay Uçkun, 2019, s. 17).

Kurumsal tasarım, kurum kimliğini yansıtan görsel unsurları içerir ve sadece işlevsel değil, kültürel ve anlamlı bir ifade aracı olarak tasarlanır. Bu tasarım, kurumun iç felsefesini ve değerlerini görsel olarak temsil eder. Kurum kimliğinin sürekliliğini sağlamak için kullanılan görsel öğeler; marka, tipografi, renk ve mekân tasarımını içerir. Kurumsal mimari tasarım, kurumsal kimliğin görünürlüğünü artırarak, çalışanların motivasyonunu destekler ve kurumun hedef kitlesi tarafından akılda kalmasını sağlar (Atalar, 2019, s. 10).

Sonuç olarak, ofis iç mekân tasarımı, kurumsal kimliği ve kültürü doğru bir şekilde yansıtan, verimliliği artıran bir ortam yaratmalıdır. Bu tasarımda, yaş ve cinsiyet gibi demografik faktörler göz önünde bulundurularak, farklı çalışan gruplarının ihtiyaçlarına hitap edecek bir mekân düzeni oluşturulabilir. Kurum kimliği ve iç mekân tasarımının uyumlu olması, çalışanların performansını artırmak ve kurumun hedeflerine ulaşmasını sağlamak adına kritik bir rol oynamaktadır.

2.3. Bölüm Sonucu

Bu bölümde, ofis iç mekân tasarımını etkileyen fiziksel ve toplumsal çevre unsurları detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Fiziksel çevre unsurları: görsel konfor; renk ve ışık, termal konfor; ısı, işitsel konfor; akustik, havalandırma, malzeme ve ergonomi olmak üzere altı alt başlık altında incelenmiştir. Bu unsurlar, ofislerin işlevselliğini doğrudan etkileyen unsurlar olmanın yanı sıra, çalışanların fiziksel ve psikolojik sağlıklarını da etkileyen faktörlerdir. Renk ve ışık, ofis ortamındaki ruh halini ve dikkat seviyelerini belirler, bu da çalışanların iş performansını doğrudan etkiler. Akustik düzenlemeler ve ısı kontrolü, ofis ortamında konsantrasyonu artırır ve çalışma verimliliğini destekler. Malzeme seçimleri, ofislerin dayanıklılığını,

bakım kolaylığını ve sürdürülebilirliğini etkiler. Ergonomik tasarım, çalışanların fiziksel sağlığını korur ve uzun süreli çalışmalarda verimliliği artırır. Mobilya tasarımı ise ofisin işlevselliğini artırırken, çalışanların rahatlığını ve konforunu sağlar.

Toplumsal çevre unsurları ise aidiyet, mahremiyet, güvenlik, motivasyon, yaş, cinsiyet, kültürel etmenler ve kurum kimliği olmak üzere 7 alt başlıkta incelenmiştir. Bu unsurlar, ofis iç mekân tasarımının, çalışanların psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarına cevap vermesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Aidiyet duygusunun güçlendirilmesi, çalışanların işlerine olan bağlılıklarını artırır. Mahremiyetin sağlanması, çalışanların psikolojik rahatlıklarını iyileştirir ve güvenlik önlemleri, ofisin güvenli ve sağlıklı bir ortam sunmasını sağlar. Motivasyon, ofisin tasarımı ile desteklenebilir ve çalışanların iş verimliliğini artırabilir. Yaş ve cinsiyet faktörleri, ofis tasarımının, farklı çalışan gruplarının ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini gerektirir. Kültürel etmenler ve kurum kimliği, ofis tasarımında yer aldığı anda çalışanların aidiyet duygusunu pekiştirir ve verimliliklerini artırır.

Sonuç olarak, ofis iç mekân tasarımı, fiziksel ve toplumsal çevre unsurlarının entegrasyonu ile işlevsel ve verimli bir çalışma ortamı yaratılabilir. Fiziksel çevre unsurları, çalışanların sağlığını, verimliliğini ve psikolojik rahatlıklarını iyileştirirken, toplumsal çevre unsurlarına duyarlı bir tasarım yaklaşımı, çalışanların memnuniyetini ve iş performansını artırır. Bu unsurların etkili bir şekilde bir araya getirilmesi, ofis iç mekânlarının işlevselliğini ve verimliliğini maximum düzeye ulaşmasını sağlar.

3. OFİS YAPILARININ DÖNÜŞÜMLERİNDEKİ ETMENLER

Ofis yapıları, geçmişten günümüze birçok etmenin etkisiyle değişim ve gelişim göstermiştir. Bu süreç yalnızca görsel ve işlevsel kaygılardan değil, aynı zamanda teknolojik, ekonomik, sosyokültürel, kuşaksal ve güncel tasarımsal etmenlerin etkisiyle şekillenmektedir (Uysal Cengiz, 2022, s. 17). Teknolojik etmenler, çalışma mekânlarının dijitalleşmesini ve akıllı sistemlerle entegre olmasını sağlarken, ekonomik etmenler maliyet verimliliği ve kaynak yönetimini ön plana çıkarmaktadır. Sosyokültürel etmenler, ofis kullanıcılarının ihtiyaçlarını ve işyeri kültürünün evrimini etkileyerek ofis tasarımlarını şekillendirmektedir. Kuşaksal etmenler ise farklı yaş gruplarının çalışma mekânındaki ihtiyaçlarını ve tercihlerini belirlemekte, güncel tasarımsal etmenler ise fonksiyonellik ve görsel tasarım arasındaki dengeyi kurarak ofislerin modern iş dünyasına uyum sağlamasına katkı sağlamaktadır (Civelek, 2021, s. 30).

Endüstri Devrimi ile başlayan süreç, günümüzde de devam etmekte olup, ofis iç mekânlarının tasarımını daha esnek, çevre dostu, teknoloji odaklı ve kullanıcı ihtiyaçlarına yönelik olarak yeniden şekillendirmektedir. Bu bölümde, ofis iç mekânlarının dönüşümünü etkileyen bu unsurlar, teknolojik, ekonomik, sosyokültürel, kuşaksal ve güncel tasarımsal etmenler olarak 5 ana başlık altında detaylı olarak incelenecektir.

3.1. Teknolojik Etmenler

21.yüzyılın başlarındaki hızlı teknolojik yenilikler, ofis iç mekânlarının dönüşümünü büyük ölçüde etkilemiştir. Beş yıl önceki ofis ekipmanları, yirmi beş yıl önceki teknolojilerle üretilmiş olup, günümüzde çoğu verimliliğini kaybetmiştir. Teknolojik ilerlemeler ve hızlı ürün yenileme süreci, ofis iç mekânlarının sürekli güncellenmesini ve eski ekipmanların yenileriyle değiştirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu hız, ofis tasarımı ve iş yapma yöntemlerinin sürekli yenilikleri takip etmesini gerektirmektedir (Rıfki ve Toker, 2001, s. 135).

Teknolojik ilerlemeler, ofislerde yapılan işlerin geleneksel elle yapılan işlemlerden bilgi odaklı işlere dönüşmesini sağlamıştır. Bu dönüşümle birlikte, organizasyonlar sürekli olarak teknolojiyi entegre ederek işlerini daha verimli hale

getirmekte ve eski düzenlerini yenileyerek gelişmeye devam etmektedir. Teknolojinin doğru kullanımı, tasarım ve işlevselliği birleştirerek ofislerde fırsatlar yaratmakta ve yeni bir iş yapma modeli sunmaktadır (Altınok Kayan, 2016, s. 80).

Teknoloji, insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak ofis mekânlarının tasarımında da önemli bir rol oynamaktadır. Bilimsel ilerlemelerle birlikte ortaya çıkan her yeni teknoloji, insan hayatını iyileştirirken aynı zamanda ofis ortamlarında esneklik ve verimlilik kazandırmıştır (Ergin, 2012, s. 43). Özellikle bilgisayarların başlangıçta büyük boyutlu iken, günümüzde cep telefonuna kadar küçülmesi ve internetle entegre olması, ofislerde çalışma biçimlerini değiştirmiştir. Bu değişim, çalışanların geleneksel ofislerden daha çeşitli ve etkileşimli alanlara geçmesini sağlamış, küresel çapta iş yapma yeteneklerini artırmıştır (Karaoğlu Tekin, 2019, s. 10).

Teknolojinin sunduğu hız, zaman tasarrufu, yeni iş ilişkileri ve kolaylıklar, ofislerde verimliliği artırmış, gereksiz masrafları azaltmıştır. Ofis içindeki bilgi ve belgelerin toplanması, işlenmesi, depolanması ve iletilmesi süreçlerinde sağlanan teknolojik avantajlar, işletmelerin daha hızlı ve verimli çalışmasına olanak tanımaktadır. Bilgisayar teknolojilerinin kullanımı sayesinde ofislerde raporlama sistemleri geliştirilmiş, yönetim için bilgi desteği sunulmuş ve müşteri hizmetleri iyileştirilmiştir (Uysal Cengiz, 2022, s. 24).

Teknolojik ilerlemeler ile ofislerde esnek çalışma alanları ortaya çıkmıştır. Kablosuz iletişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşması, sabit çalışma masalarının yerini alarak, kullanıcıların farklı alanlarda çalışmalarına olanak sağlamıştır. Bu değişim, geleneksel masa başı çalışma alanlarını daha esnek ve kullanıcı odaklı modern ofis tasarımlarına dönüştürmüştür (Karakurumer, 2022, s. 22).

Teknoloji sayesinde ofis ortamlarındaki iş gücü, elektronik cihazlarla değişmiş ve yazılım, donanım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, ofis araçlarının evrimini hızlandırmıştır. Geleneksel insan gücüyle yapılan işlemler, yerini makinelerle yapılan işlemlere bırakırken, teknolojinin sağladığı kolaylıklarla ofis içi sistemler dönüşüm geçirmiştir (Acar, 2006, s. 57).

Bilgisayarların mobil hale gelmesiyle ofisler daha dinamik bir yapıya kavuşmuş ve mekân bağımsız çalışma imkânları sunmuştur. Pandemi sonrası, teknoloji, ofis içindeki bilişim uygulamalarının yanı sıra hijyen ve sosyal mesafe gibi unsurları içeren yeni sistemlerin kullanımını artırmıştır. Ofislerin temizliği, havalandırması ve ısı kontrol sistemleri gibi teknolojik uygulamalar, çalışma alanlarının verimli kullanımını desteklemektedir (Güney Yüksel vd., 2022, s. 96).

Mimarlık alanındaki teknolojik ilerlemeler de ofis tasarımlarını büyük ölçüde etkilemiştir. Dijital araçlar ve yazılımlar sayesinde tasarım süreçleri daha hassas ve detaylı hale gelmiş, yapılar daha verimli ve çevresel olarak sürdürülebilir hale gelmiştir. Bilgisayar destekli programlar, tasarımcıların projelerini daha doğru bir şekilde hayata geçirmelerini sağlarken, potansiyel sorunları simüle etmelerine olanak tanımaktadır (Abel, 2004, s. 9).

Sanayi Devrimi sonrasındaki teknolojik gelişmeler, ofis tasarımındaki yenilikleri yalnızca teknik ve organizasyonel alanlarla sınırlı bırakmamış, aynı zamanda görsel ve toplumsal ihtiyaçlara da yansımıştır. Ofis tasarımlarının, görsel unsurlar ve saygınlık arayışı doğrultusunda şekillendiği gözlemlense de bu tasarımların uzun ömürlü olup olmayacağı hâlâ belirsizdir. Örneğin, kâğıtsız ofisler e-posta ile öngörülmüşken, kâğıt kullanımı artmış; 1960'larda popüler olan açık ofis düzeni ise çalışan şikâyetleri ve sağlık sorunları nedeniyle popülaritesini kaybetmiştir. Gelecekteki ofis tasarımlarının, dijital çağda büyüyen yeni nesil çalışanların ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Bu yeni nesil, teknolojiyle iç içe ve yüksek multitasking becerilerine sahip bireylerden oluşmaktadır. Ancak, temel insan ihtiyaçları (sosyal etkileşim, güven, statü ve mahremiyet) teknolojik gelişmelerle yok olmamaktadır. Ofis tasarımı, bu temel ihtiyaçları ve yeni teknolojileri bir arada tutarak, verimli ve sağlıklı bir çalışma ortamı sağlamalıdır (Van der Voordt ve Van Meel, 2000).

3.2. Ekonomik Etmenler

Ofis binalarının gelecekte yok olacağı pek olası görünmese de ofislerin karakterinin önemli ölçüde değişmesi beklenmektedir. Küresel ekonomik değişimler ve kültürel değerlerdeki kaymalar, ofis tasarımlarında belirgin bir dönüşüm

yaratmıştır. 21. yüzyılda küreselleşme ve teknolojik ilerlemeler, ofis iç mekânlarının dönüşümünde ekonomik etmenlerin etkisini artırmıştır. Ekonomik büyüme ve rekabet, şirketleri daha verimli ve esnek çalışma alanlarına yönlendirmiştir. Bu süreç, ofislerin giderek daha işlevsel ve esnek hale gelmesine yol açmış, ekonomik olarak etkili modellerin öne çıkmasını sağlamıştır. Kiralanabilir ofisler ve esnek ofis çözümleri, firmaların ihtiyaçlarına göre uyum sağlamalarına ve maliyetleri optimize etmelerine olanak tanımaktadır (Van Meel ve Vos, 2001, s. 325)

Ekonomik etmenler, ofis iç mekânlarının dönüşümünde büyük bir rol oynamaktadır. Küresel ekonomik değişimler ve rekabet, şirketleri maliyetleri optimize etmeye yönelik stratejiler geliştirmeye zorlamıştır. Bu bağlamda, şirketler daha esnek ve maliyet etkin ofis çözümlerine yönelmekte, kiralanabilir ofisler ve geçici çalışma alanları gibi seçeneklerle daha düşük maliyetle iş yapma fırsatları yaratmaktadır. Şirketler ofis alanlarını daha işlevsel ve modüler hale getirerek, gereksinimlere göre hızla uyum sağlayabilecek mekânlar yaratmaktadır. Bu dönüşüm, teknolojinin entegrasyonu ve ofis iç mekânlarının sürekli güncellenmesi ihtiyacını doğurmakta ve daha dinamik, maliyet odaklı tasarım yaklaşımlarını teşvik etmektedir (Karaoğlu Tekin, 2019, s. 11).

Büyük şirketlerin şehir merkezlerinde prestijli ofis binalarına yatırım yapma arzusu, yüksek ofis yapılarının gündeme gelmesine yol açmıştır. Bu yapılar, prestij ve ekonomik kazançlar sağlarken, büyük mali yatırımlar gerektirmektedir. Modern malzemeler ve teknolojiler kullanılarak inşa edilen yüksek yapılar, ofis iç mekânlarının sürekli yenilenmesini zorunlu kılmaktadır. Yatırımcılar için bu yapılar, önemli bir gelir kaynağı ve piyasa değerini artıran unsurlar olarak görülürken, ekonomik şartlar ve finansal kaynaklar, bu yapıların tasarımında ve inşasında belirleyici faktörler olmaktadır. Esnek ve yenilikçi ofis çözümleri, değişen ekonomik koşullara hızlı adaptasyon sağlayarak, ofis iç mekânlarının verimliliğini ve etkinliğini artırmaktadır (Arslan Kılınç ve Sev, 2019, s. 163).

Küreselleşme ve iletişim teknolojilerindeki yenilikler, devletlerarasındaki ekonomik ilişkileri yeniden şekillendirmiştir. Bu süreç, büyük şirketlere avantaj sağlarken, yerel ve küçük ölçekli işletmelerin de rekabet koşullarına uyum sağlamalarını gerektirmiştir. Küreselleşme trendi, ofis iç mekânlarının tasarımında ve

kullanımında değişikliklere yol açmış, şirketlerin uluslararası arenada etkili olabilmesi için daha esnek ve uyumlu çözümler aramasına neden olmuştur (Karakurumer, 2022, s. 22). Bu değişimle birlikte, ofis tasarımlarının hem ekonomik hem de işlevsel verimlilik sağlamak amacıyla sürekli evrim geçirdiği gözlemlenmektedir.

Teknolojik ilerlemelerle birlikte, ofis iç mekânlarında ekonomik verimliliği artıran, modüler ve kullanıcı dostu çözümler ön plana çıkmıştır. 1990'larda başlayan dijitalleşme ve internetin yaygınlaşması, ofis içindeki bilgi işlem sistemlerinin daha düşük maliyetle bağlanmasını sağlamış ve iş yapma biçimlerini yeniden şekillendirmiştir. Günümüzde, dijitalleşmenin artışı ve yeni teknolojilerin gelişimi, ofislerin daha verimli ve esnek hale gelmesine olanak tanımaktadır. Yeni teknolojiler ekonomik verimliliği artırma potansiyeli sunarak, ofis tasarımlarının daha hızlı ve verimli bir şekilde evrilmesini desteklemektedir (Taşel, 2020, s. 130).

3.3. Sosyokültürel Etmenler

Sosyokültürel etmenler, bireylerin çevresiyle kurdukları ilişkileri yönlendiren ve yaşla birlikte davranışlar üzerinde belirgin bir etki gösteren içsel süreçlerdir. Freud'un teorisine göre, bireyler, içsel gerilimlerin farkında olmayabilir ve bu gerilimler sosyal ya da kişisel değerlerle çatıştığında baskılanabilir. Bu durumlar, bireyin toplumsal çevresine uyum sağlamasına yönelik davranış değişikliklerini tetikler. Toplumsal normlar da bireylerin ihtiyaçlarını ve hedeflerini belirlemede önemli bir rol oynar (Özel, 2008, s. 44).

Dünya genelinde yaşanan hızlı siyasi, ekonomik ve teknolojik değişimler, bireylerin yaşam tarzlarını ve dünya görüşlerini derinden etkilemektedir. Bu değişimler sosyokültürel dinamikler olarak adlandırılabilir ve hem bireysel hem de kamusal alanlarda etkilerini gösterir. Özellikle çalışma hayatı, bu dinamiklerle şekillenmiş ve geleneksel bakış açıları modernize olmuştur. Sanal ortamda iş yapma imkânlarının artışıyla birlikte, ofis mekânlarının kullanımı da önemli bir dönüşüm yaşamıştır. Ofis mekânları, fiziksel olarak hâlâ iletişime dayalı işler için kullanılıyor olsa da iş süreçleri çoğu zaman merkez ofislerin dışında gerçekleşmektedir. Rekabetin artışı ve girişimci sayısının çoğalması, çalışanların farklı coğrafyalarda yer

değiştirme sıklığını artırmış ve bu da donanımlı kiralık ofislerin kullanımını yaygınlaştırmıştır (Ergin, 2012, s. 48).

Sosyokültürel etmenler, ofis iç mekânlarının dönüşümünde de önemli bir rol oynamaktadır. Çalışanların motivasyonları ve yenilikçi düşünceleri, kültürel unsurların ofis tasarımına entegre edilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu unsurlar, çalışanların davranışlarını, iletişim fırsatlarını ve iş birliği düzeylerini etkiler. Organizasyon kültürüyle uyumlu tasarımlar, çalışan memnuniyetini artırarak yenilikçi düşünceyi teşvik eder. Sonuç olarak, ofis iç mekânlarının sosyokültürel faktörlerle uyumlu bir biçimde dönüştürülmesi, organizasyonların verimliliğini ve rekabet gücünü artırır (Schneider ve Warnvik, 2018, s. 5).

Modern ofis tasarımlarında sosyokültürel etmenlerin önemi, çalışanların sosyal refahını ve iş birliği potansiyelini artıran yaklaşımlarda kendini gösterir. Sosyal refah, çalışanların iş yerinde topluluk hissi edinmeleri, olumlu sosyal etkileşimler yaşamaları ve dışlanma gibi olumsuz durumların en aza indirilmesiyle ilişkilidir. Ofis mekânlarının tasarımı, çalışanların etkileşim alışkanlıklarına ve kültürel normlara bağlı olarak değişiklik gösterir. Açık ve kapalı mekân tercihleri, bu etkileşimleri doğrudan etkiler. Ortak kullanım alanları, çalışanlar arasında sosyal bağları güçlendirirken, bireysel çalışma alanları da kişisel rahatlık sağlar. Sosyokültürel etmenlere uygun ofis tasarımları hem çalışan refahını hem de iş birliğini destekleyerek verimliliği ve motivasyonu olumlu yönde etkiler (Colenberg vd., 2024, s. 996).

Sonuç olarak, sosyokültürel etmenler, dünya çapındaki değişimlerin bir sonucu olarak, ofis iç mekânlarının evrimini etkilemeye devam etmektedir. Teknolojik ilerlemeler ve kültürel etkileşimler, çalışma mekânlarını geleneksel ofis düzenlerinden daha esnek ve çeşitli iş birliği alanları sunan tasarımlara dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, ofis iç mekânlarının sosyokültürel gereksinimlere daha uygun hale gelmesini sağlayarak, şirketlerin daha verimli ve uyumlu bir çalışma ortamı sunmalarına imkân tanımaktadır (Foroutan ve Tabibian, 2022, s. 49).

3.4. Kuşaksal Etmenler

Türk Dil Kurumu'na göre, kuşak, benzer yıllarda doğmuş ve aynı dönemin zorlukları, kaderi ve görevleriyle ortak bir deneyim yaşamış bireyler topluluğudur (Türk Dil Kurumu, 2024). Modern iş dünyasında, kuşaklar farklı sektörlerde ve bağlamlarda değişik şekillerde değerlendirilmektedir. Literatür taramaları, kuşak ayrımlarında belirli tarihsel olayların etkili olduğunu, ancak farklı kaynakların kuşakların tarihsel aralıklarını ve özelliklerini farklı şekilde sınıflandırdığını göstermektedir. Bu çalışmada kuşaklar, genel literatür bilgisi doğrultusunda şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

- Bebek Patlaması Kuşağı (1946-1964)
- X Kuşağı (1965-1979)
- Y Kuşağı (1980-1999)
- Z Kuşağı (2000 sonrası) (Mahir, 2021, s. 12)

Günümüzde ofis tasarımında nesil çeşitliliği, önemli bir unsur haline gelmiştir. Tasarımcılar, mevcut ve gelecek nesillerin yanı sıra eski kuşakların da özelliklerini dikkate almalıdır (Hoff, 2010, s. 21). Bu yaklaşım, ilk olarak ev ortamlarının tasarımında başlamış ve ardından iş dünyasına da yansımıştır. Nesil çeşitliliğinin ofis tasarımında dikkate alınması, organizasyonların başarısını artırmaya yönelik önemli bir adımdır (Erel, 2009, s. 20). Çalışanların ofis alanlarını kullanma şekilleri ve yönetim biçimleri önemli ölçüde değişmiştir. Ofisler, sadece maliyet faktörlerinin yanı sıra verimlilik anlayışını yansıtacak şekilde evrim geçirmektedir. Bu verimliliğin sağlanabilmesi için alan kaynaklarının, çalışanların gerçek iş gereksinimleri ve çalışma şekilleriyle uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir (Neill, 2010). Farklı kuşakların çalışma mekânlarına etkisi, iş kültürü, iş beklentileri, iletişim tarzları, liderlik anlayışları ve çalışma alışkanlıkları gibi birçok faktörü kapsamaktadır. Her kuşak, farklı değerler ve tercihlerle iş ortamına katkıda bulunur, bu da ofis tasarımını doğrudan etkilemektedir.

Bebek Patlaması Kuşağı (1946-1964 yılları arasında doğanlar), savaş sonrası dönemde doğmuş ve ekonomik ile siyasi zorluklarla karşılaşmıştır. Bu kuşak, "şimdi çok çalış, ileride karşılığını alırsın" anlayışını benimsemiş ve iş yaşamında otoriteye saygılı, işkolik ve mücadeleci bir tutum sergilemiştir (Balkanlı, 2019, s. 38). Refahın

artması, kentleşme ve sanayileşme bu dönemin belirgin özelliklerindendir. Bu kuşağın bireyleri, genellikle iş yaşamlarında uzun saatler çalışmayı tercih ederler ve boş zaman etkinliklerine pek önem vermezler (Alay Demirel ve Yıldız Bağdoğan, 2024, s. 131).

X Kuşağı (1965-1979 yılları arasında doğanlar), ekonomik krizlerin ve buhranların etkisiyle "kayıp kuşak" olarak anılmaktadır. Sosyal olaylara karşı duyarlı, ancak çekingen bir tutum sergileyen bu kuşak, teknolojiye geçiş dönemiyle yetişmiştir (Balkanlı, 2019, s. 40). Teknolojiye uyum sağlamak zorunda kalan X Kuşağı, iş güvencesi ve mesleki gelişime daha fazla odaklanmıştır. İş yerlerine değil, mesleklerine bağlıdırlar ve genellikle rekabetçi bir tutum sergilerler. Bu kuşak, iş ve özel yaşam dengesine büyük önem verir ve zaman kavramı iş hayatlarında büyük bir rol oynamaktadır (Alay Demirel ve Yıldız Bağdoğan, 2024, s. 131).

Y Kuşağı (1980-1999 yılları arasında doğanlar), ağ Kuşağı veya internet nesli olarak da bilinir. Küreselleşme ve neoliberal politikaların etkisiyle teknoloji kullanımının yaygınlaştığı dönemde yetişmişlerdir. Bu kuşak, bilgiye kolay erişim ve teknolojik araçları yoğun şekilde kullanmalarıyla tanınır (Balkanlı, 2019, s. 42). Küreselleşme sayesinde esnek çalışma modellerine büyük uyum gösterirler ve değişime açık yöneticilerle çalışmayı tercih ederler. Eğitim ve kişisel gelişim, bu kuşak için motivasyon kaynağıdır. Y Kuşağı, işyerlerinde katılımcı ve paylaşımcı bir tutum sergilerken, sabır konusunda zayıf olabilirler ve uzun süre aynı işyerinde kalma eğilimleri yoktur (Alay Demirel ve Yıldız Bağdoğan, 2024, s. 131).

Z Kuşağı (2000-2013 yılları arasında doğanlar), dijital yerliler ve kristal nesil olarak da bilinir. Bu kuşak, teknolojiyle iç içe büyümüş ve bilgiye hızla erişim sağlama konusunda büyük bir alışkanlık edinmiştir. Z Kuşağı, kişiselleştirmeye önem verir ve çevresindeki her şeyi kendi tercihlerine göre düzenlemeyi tercih eder. Bu kuşak, hızla sıkılabilir ve kendi seçimlerini yapma eğilimindedirler. Bireysel çalışmayı tercih eder, ancak mentorluk ve koçluk liderlik stiline yönelirler. Esnek çalışma koşullarına, özellikle de evden çalışmaya büyük önem verirler (Alay Demirel ve Yıldız Bağdoğan, 2024, s. 132).

Kuşaklar arası çeşitliliğin ofis tasarımına etkisi, her kuşağın farklı değerler, tercihler ve iletişim tarzları ile ilgilidir. Bu çeşitliliğin göz önünde bulundurulması,

ofis mekânlarının verimliliğini ve iş birliğini artırabilir. Her kuşak, ofislerin çalışma mekânlarında belirli ihtiyaçlar ve taleplerle yer alır. Bu nedenle, ofis iç mekânlarının kuşak çeşitliliğine uygun şekilde tasarlanması, çalışma alanlarında daha verimli bir ortam yaratılmasına katkı sağlar ve çalışan memnuniyetini artırarak organizasyonel başarıya önemli bir katkı sağlar (Unvan ve Turan, 2020, s. 554).

Mark Zuckerberg'in de belirttiği gibi, farklı kuşaklardan gelen bireylerin bir arada çalışması, iş yerlerinde yenilikçilik ve yaratıcılığı teşvik edebilir. Bu bağlamda, kuşak farklılıklarının etkili bir şekilde yönetilmesi, ofis tasarımında önemli bir strateji olarak ortaya çıkmaktadır.

3.5. Güncel Tasarımsal Etmenler

Bilgi yoğun sektörlerin ekonomik katkısının artması, iş yapma biçimlerinde köklü değişimlere yol açmış ve inovasyonun rekabet avantajındaki merkezi rolü, ofis iç mekânlarının tasarımını derinden etkilemiştir. Bu dönüşüm, 21. yüzyılda ofis tasarımı anlayışında köklü değişikliklere yol açmıştır. Günümüz ofis tasarımı, iş birliği ve çalışan motivasyonunu artırmanın yanı sıra, yaratıcılık ve inovasyonu teşvik etmeyi de hedefleyen bir yaklaşım benimsemiştir. Geleneksel tasarım anlayışlarından uzaklaşarak, dinamik ve esnek tasarım unsurlarıyla şekillenen modern ofisler, her şirkete uyum sağlayacak tek tip bir tasarım oluşturmanın zorluğu ile karşı karşıyadır. Şirketlerin kültürel değerleri, sektörlerinin özel gereksinimleri ve çalışan profillerindeki farklılıklar, tek tip ofis tasarımının bu çeşitliliğe uyum sağlamasını engellemektedir. Bu nedenle, ofis tasarımı yalnızca görsel ve fonksiyonel ihtiyaçları karşılamakla kalmayıp, her şirketin özgün karakterini ve iş yapma biçimini yansıtan özelleştirilmiş çözümler sunmalıdır (Kına, 2020, s. 20).

Ofis iç mekânlarının tasarımında önemli bir rol oynayan unsurlardan biri de teknoloji ve değişen iş kültürüdür. Şirketlerin ve kullanıcıların değişen ihtiyaçları, malzeme, doku, aydınlatma çeşitliliği ve detay çözümleri gibi faktörlerle ofis iç mekânlarının şekillenmesinde etkili olmaktadır. Modern ofislerde gelişen ofis teknolojileri ve tasarım anlayışları, kullanıcıların bilgiye kolay erişimini sağlayan esnek, güvenilir ve akıllı sistemlere odaklanmaktadır. Özellikle paylaşımlı ofislerde, farklı kullanıcı gruplarının bir arada bulunduğu mekânlarda bu unsurların önemi

artmaktadır. Kullanıcı verileri elektronik ortamlarda saklanabilirken, yazılı kaynaklar ve diğer somut veriler için esnek depolama alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Çeşitli parçaların belirli amaçlar doğrultusunda düzenli bir şekilde birleştirilmesi de tasarımda dikkate alınması gereken bir diğer önemli faktördür (Karaoğlu Tekin, 2019, s. 12).

Çalışma yüzeyinin ölçüleri, hareket olanakları ve sınırlamaları, kapalılık- açıklık oranı gibi unsurlar, mekânların tanımlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu unsurlar, çalışanların isteklerine göre kişiselleştirilebilen tasarımlar geliştirilmesini gerektirir. Ofis iç mekânları zamanla dönüştürülebilen esnek tasarımlara sahip olabilir. Bu sayede, boş alanlar bırakılarak kullanıcılar mekânı kendi ihtiyaçlarına göre şekillendirebilir. Farklı meslek gruplarının ve çalışma disiplinlerine sahip kişilerin bir arada bulunduğu paylaşımlı ofislerde tasarımsal değişikliklerin güncel olarak takip edilmesi önem kazanmaktadır (Altınok Kayan ve Tuncel, 2016, s. 80).

Gelişen çalışma kültürü ve teknoloji, ofis iç mekân tasarımında yeni ilkelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Yönetici ve kullanıcıların değişen talepleri, malzeme, doku, aydınlatma çeşitliliği ve kullanıcı odaklı çözümler gibi unsurlar ofis iç mekân tasarımında etkili olmaktadır. Son dönemdeki ofis tasarımlarında, kullanıcıların verilere kolay erişimini sağlayan esnek, güvenilir ve akıllı sistemler tercih edilmektedir (Karakurumer, 2022, s. 23).

Çalışan konforu ve verimliliğini artıran etmenler, günümüz ofis tasarımlarında önem kazanmaktadır. İç Mekân Çevre Kalitesi (IEQ), termal konfor, gürültü, aydınlatma ve iç hava kalitesi gibi unsurları içerir ve araştırmalar, IEQ ile çalışan memnuniyeti arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Ancak bu ilişki, bina türleri, konumlar ve tasarım farklılıklarından etkilenir. Konforu etkileyen diğer faktörler ise kişisel kontrol, gizlilik ve ofis düzenidir. Tasarım değişiklikleri— sıkı inşaat standartları, artan hava koşullandırma kullanımı ve açık ofis düzenlemeleri—IEQ ve genel konforu yeniden şekillendirebilir. Bu nedenle, ofis tasarımında çalışanların konforunu optimize etmek için bu etmenlerin dikkate alınması gerekir (Sakellaris vd., 2016).

3.6. Bölüm Sonucu

Bu bölümde ofis yapılarının dönüşümüne etki eden önemli unsurlar beş ana başlık altında incelenmiştir. İlk olarak, teknolojik etmenlerin ofis tasarımındaki rolü vurgulanmıştır. Teknolojinin ofis içindeki iş yapma biçimlerini dönüştürme süreci, dijitalleşme, kablosuz iletişim ve mobil cihazlarla yapılan çalışma biçimlerinin artmasıyla somutlaşmaktadır. Teknolojinin sağladığı esneklik ve verimlilik, iş gücünü daha dinamik hale getirirken ofislerin işlevselliğini artırmıştır.

Ekonomik etmenler, ofis tasarımındaki dönüşümde önemli bir diğer boyutu oluşturmuştur. Küresel ekonomik değişiklikler ve maliyet etkinliğinin ön planda olduğu bir ortamda, ofis tasarımlarının daha esnek ve modüler hale geldiği, kiralanabilir ofislerin yaygınlaştığı ve şirketlerin daha verimli çalışma alanları yaratmaya odaklandığı gözlemlenmiştir.

Sosyokültürel etmenler, çalışanların motivasyonlarını ve iş yerindeki etkileşimlerini şekillendiren unsurlar arasında yer almaktadır. Modern ofislerin, çalışanların sosyal refahını ve iş birliğini artırmaya yönelik tasarlandığı ve kültürel değerlerin ofis tasarımında etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Kuşaksal etmenler ise ofis tasarımındaki dönüşümü başka bir açıdan ele almaktadır. Farklı kuşakların değerleri ve çalışma alışkanlıkları, ofis alanlarının nasıl tasarlandığını etkileyen önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Her kuşağın ofise katkısı farklı olmakla birlikte, tasarımlarda bu çeşitliliğin göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir.

Son olarak, güncel tasarımsal etmenler ele alınmıştır. Ofis tasarımının yalnızca işlevsel ihtiyaçları karşılamakla kalmayıp, aynı zamanda her şirketin kültürünü ve çalışma tarzını yansıtan özelleştirilmiş çözümler sunması gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, modern ofis tasarımlarının daha dinamik, esnek ve inovatif bir şekilde şekillendiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, bu etmenlerin bir arada ele alınması, ofis yapılarının nasıl evrildiği ve gelecekte nasıl bir yön alacağı hakkında kapsamlı bir anlayış ortaya koymaktadır. Teknoloji ve iş kültüründeki değişimlerle paralel bir şekilde ilerleyen ofis tasarımı, bu unsurlar doğrultusunda daha verimli çalışma mekânları sunmayı hedeflemektedir.

4. AUTOBAN MİMARLIK OFİSİ ÖRNEĞİNİN İNCELENMESİ

Bu bölüm, tezimizin amaçlarını, kullanılan yöntemleri ve Autoban Mimarlık Ofisi'nin detaylı incelemesini kapsamlı bir biçimde sunmaktadır. Bu süreç, araştırma hedeflerine ulaşmak için izlenen stratejiler ve metodolojik yaklaşımlar hakkında derinlemesine bilgi verecek şekilde yapılandırılmıştır. Bölüm, araştırmanın planlanması, uygulama aşamaları, analiz yöntemleri ve çalışmanın gerçekleştirilmesi sırasında kullanılan veri toplama araçları ve analiz teknikleri hakkında kapsamlı bilgiler sunulmaktadır.

4.1. Çalışmanın Amacı

Ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerini kapsamlı bir şekilde anlamak ve bu süreçlerin mimari tasarım üzerindeki etkilerini derinlemesine analiz etmektir. Özellikle bilgi yoğun sektörlerdeki ofis mekânlarında yaşanan dönüşümleri inceleyerek, günümüze nasıl evrildiğini ve bu gelişimlerin çalışan verimliliği ile memnuniyeti üzerindeki etkilerini araştırmak hedeflenmektedir. Çalışma, ofis iç mekânlarının yalnızca görsel açıdan değil, aynı zamanda işlevsel boyutlarından da ele alınarak, dönüşüm süreçlerinin geniş bir perspektiften değerlendirilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu bağlamda, ofis iç mekân tasarımındaki dönüşümün çalışan konforu, etkinlik ve iş performansı üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde incelenecektir. Literatür taramasının ardından, ofis tasarımında kullanılan yenilikçi yaklaşımlar, teknolojik gelişmeler ve kullanıcı odaklı tasarım stratejilerine odaklanılacak ve Autoban Mimarlık Ofisi'nin kurulduğu yıldan itibaren geçirdiği dönüşümler örnek alınarak bu hedeflere ulaşılabilecektir. Bu analiz, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerinin genel tasarım anlayışına ve kullanıcı deneyimine olan katkılarını anlamaya yönelik önemli bilgiler sunmayı hedeflemektedir.

4.2. Çalışmanın Yöntemi

Bu araştırma, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerini ve bu dönüşümlerin mimari tasarıma etkilerini anlamak için nitel, gözlem ve görüşme yöntemlerini

kullanmaktadır. Araştırma süreci üç ana aşamadan oluşmaktadır: literatür taraması, veri toplama ve veri analizi. Her aşama, araştırmanın kapsamlı ve sistematik bir şekilde yürütülmesini sağlayacak şekilde detaylandırılmıştır.

Literatür Taraması: Araştırmanın ilk aşamasında, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçleri ve bu süreçlerin tasarım üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Bu tarama, ofis tiplerinin sınıflandırılması, tasarıma etki eden fiziksel ve toplumsal çevre unsurları ve dönüşümü etkileyen faktörler gibi başlıklar altında toplanan verilerle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler tablolar hâline getirilmiş ve bu tablolar, Autoban Mimarlık Ofisi'nin kuruluşundan itibaren geçirdiği dört farklı iç mekân değişimini karşılaştırmalı olarak incelemek için temel oluşturmuştur. Bu yöntem, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerini sistematik bir şekilde analiz etmeyi hedeflemektedir.

Veri Toplama: Veri toplama aşamasında, örnek olarak Autoban Mimarlık Ofisi seçilmiştir. 2003 yılında kurulan bu ofis, kurulduğu tarihten itibaren dört kez ofis mekânını değiştirmiştir. Bu değişim süreçleri, ofisin iç mekân planları ve fotoğrafları kullanılarak kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Veri toplama sürecinde üç ana yöntem uygulanmıştır: nitel yöntem, gözlem yöntemi ve görüşme yöntemi. Nitel yöntem kapsamında, Autoban Mimarlık Ofisi'nin iç mekân tasarımıyla ilgili belgeler, planlar ve fotoğraflar detaylı bir şekilde incelenmiş, bu belgeler üzerinden ofisin tasarım yaklaşımı ve görsel tasarım tercihleri hakkında derinlemesine bilgi edinilmiştir. Gözlem yöntemi, mevcut iç mekânların tasarımı ve kullanım şekillerinin yerinde değerlendirilmesini sağlayarak, mekânların kullanıcı deneyimi üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir katkı sunmuştur. Görüşme yöntemi de bu çalışmada kritik bir rol oynamıştır; bu kapsamda, Autoban Mimarlık Ofisi yetkilisi ve ofis çalışanları ile yüz yüze ve e-posta üzerinden yapılan görüşmelerde kendilerine sorulan sorulara verdikleri yanıtlar, ofisin iç mekân tasarımındaki dönüşüm sürecine dair önemli bilgiler sunmuştur. Ofisin iç mekân dönüşümleri hakkında değerli bilgiler sunmuş ve araştırmanın zenginleşmesine katkıda bulunmuştur. Bu üç yöntem bir arada kullanılarak ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçleri ve tasarımsal değişiklikler detaylı bir şekilde incelenmiş, bu sayede elde edilen verilerle ofisin tasarım anlayışının ve kullanıcı deneyimlerinin derinlemesine analizi gerçekleştirilmiştir.

Veri Analizi: Toplanan veriler, ofis iç mekânlarının dönüşüm süreçlerini görsel özellikler ve işlevsel boyutlarda değerlendirmek amacıyla analiz edilmiştir. Analiz süreci, tablolama yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Elde edilen planlar, fotoğraflar ve gözlemler doğrultusunda veriler tablolar halinde düzenlenmiş ve bu tablolar, dönüşüm süreçlerinin sistematik bir şekilde karşılaştırılmasını ve analiz edilmesini sağlamıştır. Autoban Mimarlık Ofisi'nin farklı dönemlerdeki iç mekân tasarımları karşılaştırılmış ve değişim süreçlerinin etkileri detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Görüşme yöntemiyle, Autoban Mimarlık Ofisi yetkilisi ve ofis çalışanlarına yüz yüze ve e-posta üzerinden sorulan sorulara alınan cevaplar da veri analizine dahil edilmiştir. Bu yanıtlar, ofisin iç mekân dönüşümleri hakkında derinlemesine bilgi sunarak analiz sürecine önemli bir katkı sağlamıştır.

4.3. Autoban Mimarlık Ofisi Örneğinin İncelenmesi

Autoban, 2003 yılında Seyhan Özdemir Sarper ve Sefer Çağlar tarafından Galata Tatarbey'de kurulan, mimarlık ve iç mekân tasarımı alanında uluslararası çapta tanınan bir ofis ve çok disiplinli bir tasarım stüdyosudur. Kuruluşundan itibaren mekânın duysal ve görsel yönlerine odaklanan Autoban, tasarımlarında tarih, kültür ve yerel dokularla olan etkileşimi vurgulamıştır. Stüdyo, 2003-2009 yılları arasında Galata'daki ilk ofisinde faaliyet göstermiş, ardından ekip sayısının artmasıyla sırasıyla 2009-2015 yılları arasında Tepebaşı ve 2015-2018 yılları arasında Zincirlikuyu'da çalışmalarını sürdürmüş, 2018 yılından itibaren ise Galata Dibek Sokak'taki ofisinde faaliyetlerine devam etmektedir.

Autoban'ın tasarım anlayışının temelini, "Form, İşlev, Deneyim" felsefesi oluşturmaktadır. Bu felsefe doğrultusunda, mekânlar sadece fiziksel değil, aynı zamanda duysal ve kültürel anlamda da güçlü bir bağ kuran, anlamlı deneyimler sunmayı amaçlar. Stüdyonun tasarımları, kullanılan malzemeler ve formlarla hem mekânın işlevselliğini hem de görsel yönlerini bir araya getirir.

Autoban, her projesinde hem mekâna hem de mekânda yaşayanlara derinlemesine hitap eden, zamansız ve unutulmaz bir deneyim yaratmayı hedefler.

Bu bölümde, Autoban Mimarlık Ofisi'nin kurulduğu ilk yıllardan itibaren faaliyette olduğu dört farklı ofis binası üzerinden, ofisin iç mekân tasarımındaki

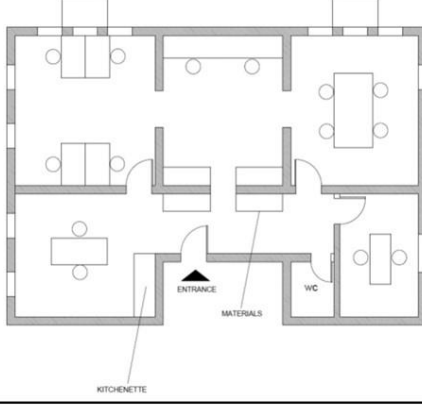
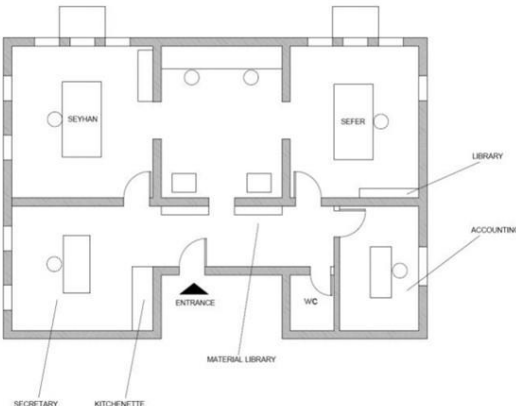
evrimi ve bu süreçteki değişimlerin nasıl şekillendiği incelenecektir. Her bir ofisin tasarımındaki dönüşüm, ofisin ihtiyaçları ve kurumsal kimliğiyle nasıl örtüştüğü ve bu bağlamda mekânın nasıl şekillendiği detaylı olarak ele alınacaktır.

Ofisin ilk yıllarındaki Galata Tatarbey Ofisi'nden başlayarak, sırasıyla Tepebaşı, Zincirlikuyu ve son olarak mevcut ofisi olan Galata Dibek Sokak Ofisi üzerinde yapılan incelemeler, her ofisin plan düzenlemeleri ve iç mekân fotoğrafları üzerinden detaylı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu ofislerin mimari ve iç mekân tasarımındaki değişiklikler, ekip sayısının artışı, işlevsel gereksinimler ve kurumsal kimliğin evrimi bağlamında analiz edilecektir.

Ofislerin dönüşümünü daha sistematik bir şekilde ele alabilmek için, literatür taramasında elde edilen verilerle desteklenmiş dört farklı karşılaştırmalı tablo oluşturulmuştur. Bu tablolar, her bir ofisin tasarımındaki fiziksel, organizasyonel, toplumsal ve çevresel değişimleri anlamamıza yardımcı olacak unsurları içermektedir. Hazırlanan bu tablolar; Ofis Tiplerinin Fiziksel ve Organizasyonel Sınıflandırılması (Tablo 14), Fiziksel Çevre Unsurları (Tablo 15), Toplumsal Çevre Unsurları (Tablo 16) ve Ofis Yapılarının Dönüşümündeki Etmenler (Tablo 17) başlıkları altında detaylı bir şekilde karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Bu karşılaştırmalar, her ofisin tasarım sürecindeki evrimi, fiziksel ve organizasyonel değişimleri ile kurumsal ve toplumsal etkilerini ortaya koyarak ofislerin zaman içindeki dönüşümünü daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmemizi sağlayacaktır.

Bu incelemeler, Autoban'ın tasarım anlayışının ve ofis iç mekânlarının nasıl şekillendiğini ve dönemin ihtiyaçlarına göre nasıl evrildiğini daha iyi anlamamıza olanak sağlayacaktır.

Tablo 6. Autoban Galata, Tatarbey Ofisi

ÖZELLİK	AÇIKLAMA
Ofis Binası	Autobon Galata, Tatarbey Ofisi
Faaliyet Dönemi	2003-2009
Alan (m ²)	100 m ²
Kat Sayısı	2
Ofis Planı 1. Kat	
Ofis Planı 2. Kat	

Kaynak: Plan: Autoban, 2024 Tablo: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 6 incelendiğinde, Autoban Mimarlık Ofisi'nin ilk ofisi, 2003-2009 yılları arasında Galata semtindeki Tatarbey Caddesi'nde, iki katlı bir apartman dairesinde faaliyet göstermiştir. Toplamda 100 m²'lik bir alana sahip olan bu ofis, şehrin tarihi dokusuna yakınlığı ve merkezine kolay erişimi nedeniyle tercih edilmiştir. Bu ofis hem yerel üreticilere yakın olma hem de şehrin merkezine olan yakınlığıyla firmaya önemli avantajlar sağlamıştır.

Tablo 7'de yer alan iç mekân fotoğraflarında, Galata Tatarbey'deki ofisin giriş, karşılama alanı, çalışma alanları, yönetici ofisleri ve dinlenme alanları ile ilgili detaylı bilgiler sunulmaktadır. Ofisin giriş ve karşılama alanı, sade ancak etkileyici bir tasarımla ofisin kurumsal kimliğini yansıtmaktadır. Bu alan, ofisin profesyonel imajını güçlendirecek şekilde, logo ve diğer kurumsal öğelerle desteklenmiştir. Girişteki düzen, ofisin iç mekânlarına geçişi kolaylaştırarak verimli bir çalışma atmosferine zemin hazırlamıştır.

Çalışma alanları, ofisin sınırlı alanına rağmen işlevsellikten ödün vermeyen bir şekilde düzenlenmiştir. Bireysel çalışma alanları, her bir çalışan için verimli bir çalışma ortamı sunacak şekilde tasarlanmış olup, pinpon masalarından üretilen masalar, birden fazla kişinin aynı alanda rahatça çalışabilmesine olanak tanımıştır. Bu tasarım hem bireysel odaklanma hem de grup çalışmaları için esnek çözümler sunarak, çalışanların farklı ihtiyaçlarına yanıt vermiştir. Etkinlikler için masaların katlanarak geniş alanlar yaratılması, ofisin fonksiyonel kullanımını artırmıştır (Tablo 7).

Yönetici ofisleri, çalışanların daha yoğun kullandığı alanlardan ayrılmış ve daha mahrem bir ortamda konumlandırılmıştır. Bu özel alanlar, yöneticilerin işlerini daha verimli bir şekilde sürdürebilmeleri için gerekli olan mahremiyet ve sessizliği sağlamaktadır. Fotoğraflarda görülen yönetici ofislerinin tasarımında, kullanılan malzemeler ve iç mekân düzenlemeleri, işlevsel olduğu kadar görsel açıdan da yüksek bir kalite sunmaktadır (Tablo 7).

Tablo 7. Autoban Galata, Tatarbey Ofisi İç Mekân Fotoğrafları

İç Mekân Alanı	Autobon Galata, Tatarbey Ofisi	
Giriş ve Karşılama		
Çalışma Alanları		
Yönetici Ofisi		
Dinlenme Alanı		

Kaynak: Görsel: Autoban, 2024 Tablo: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Dinlenme alanı ise, ofisin içinde yer alan küçük bir okuma köşesi ile sınırlıdır. Bu alan, çalışanların yoğun iş temposu arasında kısa bir molada rahatlayabilecekleri ve kitap okuyarak zihinsel olarak dinlenebilecekleri bir ortam sunmaktadır. Küçük ama işlevsel olan bu okuma alanı, ofisin sosyal atmosferine katkı sağlamakta ve çalışanların kişisel zamanlarını değerlendirebilmeleri için uygun bir fırsat sunmaktadır (Tablo 7).

Bütün bu düzenlemelerin yanı sıra, ofisin teknik altyapısı da belirli zorluklar taşımaktadır. Örneğin, apartman dairesi olmasından dolayı iki kat arasındaki iletişimde zaman zaman kesintiler yaşanmıştır. Bununla birlikte, ofisin üç cephesinin açık olması, bol miktarda doğal ışık almasına imkân tanımış ve Boğaz ile Galata Kulesi manzaraları gibi görsel avantajlar sağlamıştır. İç mekân tasarımında, mevcut yapının korunarak modern işlevsel gereksinimlerle uyumlu bir şekilde yeniden şekillendirilmesi, ofisin görsel ve fonksiyonel açıdan dengeli bir ortam sunmasına olanak sağlamıştır (Tablo 7).

Tablo 8 incelendiğinde, Autoban Mimarlık Ofisi'nin ikinci ofisinin Galata Tepebaşı'ndaki Union Frances Binası'nda yer aldığı görülmektedir. 2009-2015 yılları arasında bu binada hizmet veren ofis, tek katlı olup, toplamda 300 m² bir alana sahiptir. Bir önceki Tatarbey Ofisi'nden buraya taşınılmasının başlıca nedeni, ekibin altı yıl içinde büyümesi ve artan ihtiyaçlardır. Bu sebeple, eski ofise yakın bir konumda bulunan Union Frances binasında yeni bir ofis açılmıştır.

Tablo 9'da yer alan Union Frances binasındaki iç mekân fotoğrafları incelendiğinde, ofisin tasarımında şeffaflık, açıklık ve işlevsellik ön planda tutulmuştur. Bina girişi, fotoğraflarda tarihi bir kapı ile karşılanıyor. Bu kapı, ofisin kurumsal kimliğini vurgulayan önemli bir detay olarak dikkat çekiyor. Kapıdan içeri adım atıldığında, giriş alanı oldukça ferah ve sade bir şekilde düzenlenmiş. Firma logosunun yer aldığı bu alan, ofisin profesyonel kimliğini güçlü bir şekilde yansıtarak, ziyaretçiye ilk andan itibaren firmaya dair güven verici bir izlenim bırakmaktadır.

Tablo 8. Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi

ÖZELLİK	AÇIKLAMA
Ofis Binası	Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi
Faaliyet Dönemi	2009- 2015
Alan (m ²)	300 m ²
Kat Sayısı	1
Ofis Planı 1 Kat	

Kaynak: Plan: Autoban, 2024 Tablo: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Çalışma alanları, fotoğraflarda görüldüğü üzere hem bireysel hem de grup çalışmaları için uygun şekilde tasarlanmıştır. Bireysel çalışma alanlarında kullanılan tek masa ve bölücü paneller, çalışanlara kişisel alan sunarken; grup çalışmaları için ise esnek alanlar oluşturulmuştur. Bu düzenleme, ofisin hem iş birliği hem de odaklanmış çalışma ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Alanlar arasındaki açıklık ve ferahlık, ekip içi iletişimi kolaylaştırarak ortak çalışma sistemini desteklemektedir (Tablo 9).

Tablo 9. Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi İç Mekân Fotoğrafları

İç Mekân Alanı	Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi	
Giriş ve Karşılama		
Çalışma Alanları		
Yönetici Ofisi		
Dinlenme Alanı		

Kaynak: Görsel: Autoban, 2024 Tablo: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yönetici ofisleri, ofisin diğer alanlarından belirgin şekilde ayrılmış olup, çalışanların yoğunluğundan uzak özel alanlarda yer alıyor. Bu düzenleme, yöneticilerin daha fazla mahremiyet ve odaklanma imkânı bulmalarını sağlamaktadır. Fotoğraflarda, bu özel odaların tasarımında kullanılan malzemeler ve iç mekân düzenlemeleri, yöneticilerin çalışma ihtiyaçlarını en verimli şekilde karşılayacak şekilde şekillendirilmiştir (Tablo 9).

Dinlenme alanı ise devasa bir kütüphane olarak ofisin içine yerleştirilmiş. Bu alan, çalışanların yoğun iş temposu arasında dinlenme fırsatı bulabilecekleri ve aynı zamanda araştırma yapabilecekleri, kitap okuyabilecekleri bir ortam sunmaktadır. Kütüphane, ofisin sosyal ve entelektüel atmosferini güçlendiren önemli bir özellik olarak fotoğraflarda öne çıkmaktadır (Tablo 9).

Şeffaflık anlayışı ofisin genel tasarımına yansıtılmış ve kapalı odalar camla bölünmüştür. Bu tasarım, ofis içindeki iletişim ve ortak çalışma sistemlerini daha verimli hale getirmiştir. Ancak, ilerleyen süreçte akustik problemleri nedeniyle, çalışma alanı ile giriş arasına ek cam duvarlar yerleştirilmiş. Bu çözüm, ortamın ses seviyesinin kontrol edilmesine yardımcı olurken, aynı zamanda iç mekânın şeffaf yapısını korumuştur (Tablo 9).

Ofisin genişliği, malzeme kütüphanesinin genişletilmesine de olanak sağlamıştır. Bu sayede ofise taşınan prototipler üzerinde daha fazla çalışma imkânı oluşmuştur. Lokasyon açısından şehrin merkezinde bulunan ofis, çalışanların sosyal ve kültürel etkinliklere katılımını kolaylaştıran bir avantaj sunmaktadır. Ulaşım açısından da metroya yakın olması, çalışanların işlerine ulaşımını oldukça kolaylaştıran önemli bir özelliktir (Tablo 9).

İç mekân tasarımında, mevcut mermer zemin korunmuş ve yalnızca işlevsel ihtiyaçlara yönelik eklemeler yapılmıştır. Kolonlar giydirilerek depolama alanı oluşturulmuş, önceki ofiste olduğu gibi, burada da pinpon masalarından üretilen masa tasarımları kullanılmıştır. Yeni ofiste, sunucu odası gibi teknik alanlar da eklenmiş ve departmanlar arasında daha verimli bir iş bölümü sağlanmıştır (Tablo 9).

Tablo 10. Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi

ÖZELLİK	AÇIKLAMA
Ofis Binası	Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi
Faaliyet Dönemi	2015-2018
Alan (m ²)	600 m ²
Kat Sayısı	1
Ofis Planı 1. Kat	

Kaynak: Plan: Autoban, 2024 Tablo: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 10 incelendiğinde, Autoban Mimarlık Ofisi'nin 3. ofisi, Zincirlikuyu'daki İstanbloom binasında yer almaktadır. 2015-2018 yılları arasında bu binada faaliyet gösteren ofis, tek katlı olup toplamda 600 m² bir alana sahiptir. Bir önceki ofisi olan Tepebaşı Ofisi'nden Zincirlikuyu'ya taşınmalarının en büyük nedeni, o dönemdeki siyasi olaylar nedeniyle güvenlik tedbirlerinin artırılması gerektiği idi. Bu sebeple, daha güvenli ve iş merkezlerinin yoğun olduğu bir lokasyon olarak Zincirlikuyu tercih edilmiştir.

Tablo 11. Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi İç Mekân Fotoğrafları

İç Mekân Alanı	Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi
Giriş ve Karşılama	
Çalışma Alanları	
Yönetici Ofisi	
Dinlenme Alanı	

Kaynak: Görsel: Autoban, 2024 Tablo: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 11'de yer alan İstanbloom Binası'ndaki iç mekân fotoğrafları incelendiğinde, Zincirlikuyu'daki İstanbloom binasının ofis ve rezidanslardan oluşan bir yapı olduğu görülmektedir. Burası, yeni bir bina olduğundan iç mekânın baştan tasarlanması gerekmiştir. Başlangıçta, dükkân sahibi mekânı bölmek için 1.000 m²'lik bir alan kiralamamızı istemiştir.

Ancak, ofisin bütçe planlaması doğrultusunda, sonraki süreçte 600 m²'ye inmek durumunda kalmış ve ofis bu alana uygun şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Ofisin giriş ve karşılama alanı, önceki ofislerden farklı olarak bir apartman dairesi havası taşımamaktadır. Zincirlikuyu'daki İstanbloom binası, bir iş merkezi olarak tasarlandığı için giriş alanı daha resmi bir atmosferde şekillenmiştir. Burada, kurumsal kimlik ön plana çıkarılmış ve profesyonel bir ortam yaratılmıştır. Karşılama alanı, ziyaretçilere ofisin işlevsel ve kurumsal yapısını hemen hissettiren bir tasarıma sahip olup, samimi bir atmosfer yerine, modern ve çağdaş bir izlenim bırakmaktadır. Diğer iki ofisteki gibi davetkar bir hava bulunmamakla birlikte, iş dünyasına yönelik ciddi bir atmosfer hakimdir (Tablo 11).

İstanbloom ofisinin çalışma alanları, açık ofis sistemiyle tasarlanmıştır. Çalışanlar için geniş bir açık alan sağlanmış ve karşılıklı masa düzeniyle her bir kullanıcıya ait birer masa yerleştirilmiştir. Bu düzenleme hem bireysel odaklanmayı hem de grup çalışmasını bir arada sunmaktadır. Çalışma alanlarının merkezi kısmında, doğal ışığın maksimum derecede içeri girmesine olanak tanınarak ferah bir atmosfer yaratılmıştır. Esnek bir düzenleme ile ofisin farklı bölümleri arasında geçiş kolaylaştırılmış, çalışanların etkileşimi desteklenmiştir. Bu açık alan düzeni, ofisin iş birliği ve toplantı gereksinimlerini karşılayacak şekilde tasarlanmıştır (Tablo 11).

Yönetici ofisleri, açık alanlardan ayrılarak özel odalar içinde konumlandırılmıştır. Bu özel odalar, şeffaf cam bölücülerle ayrıldığından, yöneticiler ve diğer çalışanlar arasında sürekli bir etkileşim imkânı sağlanmıştır. Bu tasarım, yöneticilerin daha fazla mahremiyetine olanak tanırken, ofisin genelindeki açık yapıyı bozmadan, çalışanlarla daha yakın bir iletişim kurma fırsatı yaratmıştır. Yönetici odalarının tasarımında, işlevselliği ve mahremiyeti dengeleyecek şekilde her detay düşünülmüştür. Malzeme seçimlerinde ise şıklık ve profesyonellik ön planda tutulmuştur (Tablo 11).

Ofisin dinlenme alanı, İstanbloom binasının residence özelliğinden faydalanılarak tasarlanmıştır. Bu alan, ofisin dışında kalan bir teras bölgesinde yer almakta olup, çalışanların iş dışında dinlenebileceği, sosyal etkileşimde bulunabileceği ve rahatlayabileceği bir alan sunmaktadır. Teras, ofisin yaratıcı atmosferine katkı sağlayan önemli bir özellik olup, çalışanlar için dinlenme ve

sosyalleşme imkânı sunmuştur. Bu alan hem fiziksel hem de zihinsel olarak çalışanların rahatlamasına yardımcı olmuştur (Tablo 11).

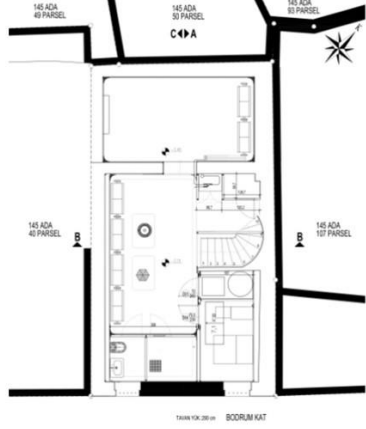
Zincirlikuyu'daki ofisin sağladığı avantajlardan biri, ofis içindeki projeler için mock-up üretme imkanının artmış olmasıdır. Bunun yanı sıra, malzeme kütüphanesi de genişlemiş ve mobilya tasarımlarımızı sergileyebileceğimiz bir galeri alanımız olmuştur. Bu mekân, ekibimizin daha verimli çalışabilmesi için uygun bir ortam sağlamış olsa da, zamanla bu lokasyonun ilham verici olmadığı düşünülmeye başlanmıştır. Çünkü bölge, daha çok finans yapıları ile çevriliydi ve ofisin yaratıcı atmosferine katkıda bulunmadığı gözlemlenmiştir (Tablo 11).

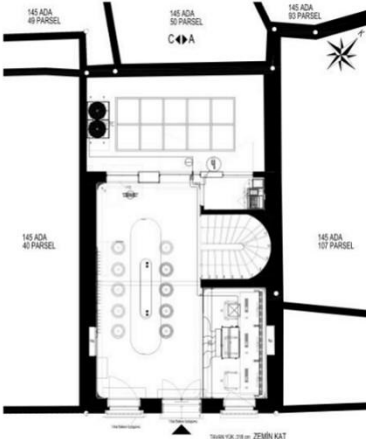
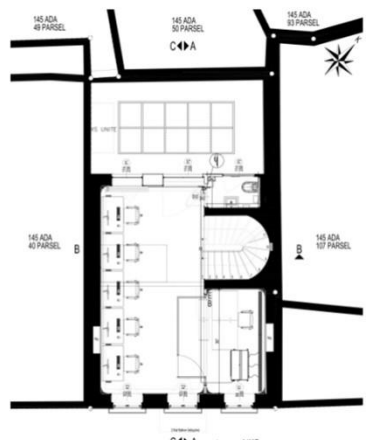
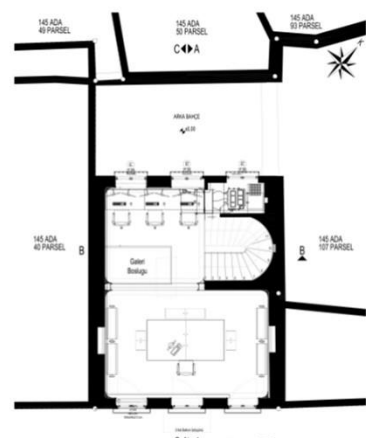
Sonuç olarak, ofis yerinin ve ekibin küçülmesi gerekliliği ile, birkaç yıl sonra bu ofisten ayrılma kararı alınmıştır. 3-4 yılın ardından, bu lokasyonun ekibimizin ihtiyaçlarına yeterince hitap etmediği düşünülerek yeni bir ofis arayışına girilmiştir.

Tablo 12 incelendiğinde, Autoban Mimarlık Ofisi'nin 4. ofisi ve şu anda faaliyet gösterdikleri Galata Dibek Sokak'taki bina, tamamen kendilerine aittir. 2018 yılından itibaren kullanılan bu 6 katlı bina, toplamda 200 m²'lik bir alana sahiptir. Bir önceki ofisleri olan Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi'nden taşınmalarının başlıca nedeni, Galata bölgesine duydukları aidiyet ve mahalle kültürüne geri dönme arzusudur. Galata, yaratıcı bir çevre olarak Autoban için önemli bir ilham kaynağı olmuş ve bu bölgeye dönüş, firmanın geçmişine olan bağlılığını simgelemiştir.

Galata Dibek Sokak'taki ofis, konum itibarıyla önemli bir dönüşüm sürecinden geçmiştir. Yeni ofis, yaratıcı bir ortamda yer almak ve firmanın ihtiyaçlarına uygun bir mekân tasarımı sağlamak adına kapsamlı bir restorasyon sürecine tabi tutulmuştur. Bu süreç, yalnızca fiziksel yapı değil, aynı zamanda ofisin kültürel ve çevresel bağlamda da yeni bir kimlik kazanmasına olanak sağlamıştır. Restorasyon, Autoban'a ilham verici bir atmosfer sunarak, ofisin hem iş yapış şekillerine hem de çalışanlarının motivasyonuna katkıda bulunmuştur.

Tablo 12. Autoban Galata, Dibek Sokak Ofisi (2018- devam)

ÖZELLİK	AÇIKLAMA
Ofis Binası	Autoban Galata, Dibek Sokak Ofisi
Faaliyet Dönemi	2018- devam
Alan (m ²)	200 m ²
Kat Sayısı	6
Ofis Planı Bodrum Kat	

Ofis Planı Zemin Kat	
Ofis Planı 1. Kat	
Ofis Planı 2. Kat	

Ofis Planı 3. Kat	
Ofis Planı 4. Kat	

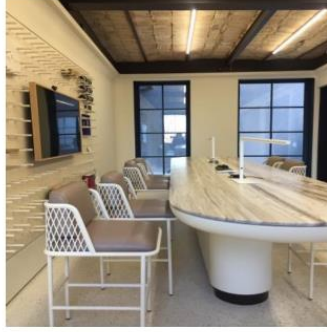
Kaynak: Plan: Autoban, 2024 Tablo: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 12'deki Galata Dibek Sokak ofisinde, çalışma alanları 6 kat boyunca yayılmaktadır. Muhasebe odaları bodrum katında yer alırken, diğer katlarda hem bireysel hem de grup çalışmasına uygun odalar bulunmaktadır. Bazı odalar grup çalışmasına olanak tanırken, diğerleri bireysel çalışmayı destekleyecek şekilde tasarlanmıştır. Bu düzenleme, çalışanların odaklanma ve iş birliği ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Yönetici ofisleri ve proje yöneticilerinin odaları ise 5. ve 6. katlarda yer almaktadır. Çalışanlar ve yöneticilerin farklı katlarda bulunması, gözlem ve iş birliği açısından zorluklar yaratabilir; ancak binadaki galeri boşlukları bu durumu dengeleyerek iç mekân etkileşimini teşvik etmektedir (Tablo 13).

Pandemi süreci ile, ofis, fiziksel alanlardan bağımsız olarak uzaktan çalışma sistemine geçmiştir. Bu geçiş, ekibin daha fazla verimlilik ve esneklik kazanmasını sağlamış, ofisin fiziksel büyüklüğüne dair endişeleri azaltmıştır. Çalışanlar, ofisteki her katın bağlantı olanakları sayesinde, toplantıları masa başından veya uzaktan

yapabilmişlerdir. Bu esnek çalışma modeli, ofisin verimlilik ve iş birliği açısından daha dinamik bir hale gelmesine olanak tanımıştır (Tablo 13).

Tablo 13. Autoban Galata, Dibek Sokak Ofisi İç Mekân Fotoğrafları

İç Mekân Alanı	Autoban Galata, Dibek Sokak Ofisi	
Giriş ve Karşılama		
Çalışma Alanları		
Yönetici Ofisi		
Dinlenme Alanı		

Kaynak: Görsel: Autoban, 2024 Tablo: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yönetici ofisleri ve proje yönetici ofisleri 5. ve 6. Katlar ayrılmıştır. Bu katlar, ofisin yönetim ve karar alma süreçlerini barındıran alanlar olup, ofisin genel düzeninden farklı bir yapı sunmaktadır. Yönetici ofisleri, çalışanlar için ayrılan alanlardan daha izole edilmiş ve daha fazla özel alan sağlanmıştır. Bu düzenleme, yöneticilerin daha verimli bir şekilde çalışmasına olanak tanırken, aynı zamanda her iki kat da ferah bir görünüme sahip olup açık galeri boşluklarıyla ofisin geri kalan kısmıyla etkileşim kurabilmektedir. Çalışanlar ve yöneticiler arasındaki mesafeye rağmen, açık yapının sağladığı etkileşim olanakları, iş birliğini teşvik etmekte ve ofisin içindeki dinamiği güçlendirmektedir (Tablo 13).

Diğer ofislerinden farklı olarak çok daha geniş bir bahçeye sahiptir. Bahçe, çalışanların iş dışında dinlenebileceği, etkinlikler düzenleyebileceği ve sosyal etkileşimde bulunabileceği bir alan olarak tasarlanmıştır. Bahçenin genişliği, otopark olarak kullanılabilme özelliği de kazandırılmıştır. Galata bölgesindeki trafik ve park sorunu göz önüne alındığında, bu özellik ofis için önemli bir avantaj sağlamaktadır. Bodrum katında yer alan küçük mutfak alanı da çalışanların günlük ihtiyaçlarını karşılamak için ek bir olanak sunmaktadır. Mutfak, çalışanların ara öğünlerde dinlenebileceği ve birlikte vakit geçirebileceği bir alan olarak tasarlanmıştır. Mutfak ve bahçe kombinasyonu, çalışanların yalnızca iş süreçleriyle değil, sosyal etkileşimleriyle de verimli bir ortam yaratmalarını teşvik etmektedir (Tablo 13).

Galata Dibek Sokak Ofisi hem mimari hem de iş yapış biçimi açısından önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Bu yeni ofis, yaratıcı bir çevrede yer almanın ve ofis içindeki esnek çalışma alanlarıyla verimli bir iş ortamı yaratmanın önemli örneklerinden biridir. Restorasyon süreci, sadece ofisin fiziksel yapısını iyileştirmekle kalmamış, aynı zamanda firmanın kültürel bağlarını güçlendirmiş ve Galata bölgesiyle olan ilişkisini derinleştirmiştir. Geniş bahçesi ve esnek çalışma düzenlemeleri, çalışanların motivasyonunu artırmış ve sosyal etkileşimlerini teşvik etmiştir. Mavi Bina olarak anılmaya başlanması, Autoban'ın kurumsal kimliğini güçlendiren önemli bir simge haline gelmiştir. Bu dönüşüm, Autoban Mimarlık Ofisi'nin vizyonunu yansıtarak hem yaratıcı hem de verimli bir çalışma ortamı yaratmıştır (Tablo 13).

Tablo 14. Autoban Mimarlık Ofis Tiplerinin Fiziksel ve Organizasyonel Sınıflandırılması

AUTOBAN OFİS Ofis Tiplerinin Sınıflandırılması	Autobon Galata, Tatarbey Ofisi (2003-2009)	Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi (2009-2015)	Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi (2015-2018)	Autoban Dibek Sokak, Galata Ofisi (2018- devam)
Fiziksel Ofis Tipi	Hücresel Ofis	Karma Düzenli Ofis	Karma Düzenli Ofis	Karma Düzenli Ofis
Organizasyonel Ofis Tipi	Hücre	Küme	Küme	Küme

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 14'teki ofis tiplerinin fiziksel ve organizasyonel sınıflandırması, ofislerin tasarımındaki mekânsal ve organizasyonel değişimleri gözler önüne sermektedir. Fiziksel ofis tipi, yapısal özellikler ve iç mekân yerleşimini ele alırken; organizasyonel ofis tipi, çalışan yerleşimi, takım çalışması ve iletişim biçimlerini kapsar. Bu iki başlık altında, ofislerin zaman içindeki dönüşümünü karşılaştırmalı olarak değerlendireceğiz.

Galata Tatarbey Ofisi, hücresel ofis tipiyle tasarlanmış olup, çalışanların bağımsız çalışabileceği kapalı alanlar sunmaktadır. Bu düzen, çalışanların birbirinden izole bir şekilde çalışmasına olanak tanırken, zamanla artan iş birliği gereksinimleriyle ikinci ofis olan Tepebaşı Union Frances, üçüncü ofis Zincirlikuyu İstanbloom ve dördüncü ofis Galata Dibek Sokak ofislerinde karma düzenli ofis tipi benimsenmiştir. Bu ofislerde, açık çalışma alanları ve bireysel odaların bir arada kullanıldığı esnek bir düzen tercih edilmiştir (Tablo 14).

Organizasyonel ofis tipi açısından, Galata Tatarbey Ofisi'nde hücre tipi bir düzenleme uygulanmış, çalışanlar daha bağımsız ve izole bir şekilde çalışmıştır. Ancak iş birliği ihtiyacı arttıkça, Tepebaşı Union Frances, Zincirlikuyu İstanbloom ve Galata Dibek Sokak ofislerinde küme düzeni benimsenmiştir. Bu düzen, çalışanların gruplar hâlinde çalışmasına olanak tanıyacak şekilde organize edilmiştir,

böylece iletişim ve takım çalışması teşvik edilmiştir. Bu dönüşüm, ofislerin daha dinamik ve işbirlikçi bir yapıya evrilmesini sağlamıştır (Tablo 14).

Tablo 15. Autoban Mimarlık Fiziksel Çevre Unsurları

AUTOBAN OFİS Fiziksel Çevre Unsurları	Autoban Galata, Tatarbey Ofisi (2003-2009)	Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi (2009-2015)	Autoban Zincirlikuyu, İstambloom Ofisi (2015-2018)	Autoban Galata Dibek Sokak Ofisi (2018- devam)
Görsel Konfor Renk	Tarihi yapının özgün renk paleti korunmuş, koyu parkelerle uyumlu modern mobilyalar eklenmiştir.	Betonarme kabuk ile nötr beyaz bir fon yaratmış ve ceviz ahşap mobilyalarla uyum yakalamıştır.	Brüt beton kabuk duvara uygun zemin yapılmış ve diğer öğelerde açık ile nötr renkler ön plandadır.	Tarihi yapıda özel olarak tasarlanmış "Autoban mavisi" ile açık renkler ve nötr palet kullanmıştır.
Görsel Konfor Işık	Tavandan yere,yerden tavana ve masa aydınlatmaları dengeli bir şekilde kullanılmıştır.	Doğal aydınlatmanın yetersizliği nedeniyle, ofiste genel aydınlatma çözümleri ile masa aydınlatmaları tercih edilmiştir.	Doğal aydınlatmayı ön planda tutarak, ekran yansımaları önlemek için güneş kırıcılar kullanmıştır.	Doğal aydınlatma ile birlikte genel aydınlatma, raf ve merdiven de vurgu aydınlatma kullanılmıştır.
Termal Konfor Isı	Sıcaklık 21-25°C aralığında tutulmuş ve ortam sıcaklığı homojen bir şekilde dağılmıştır.	Sıcaklık 21-25°C aralığında tutulmuş ve ortam sıcaklığı homojen bir şekilde dağılmıştır.	Sıcaklık 21-25°C aralığında tutulmuş ve ortam sıcaklığı homojen bir şekilde dağılmıştır.	Sıcaklık 21-25°C aralığında tutulmuş ve ortam sıcaklığı homojen bir şekilde dağılmıştır.
İşitsel Konfor Akustik	Hücresel ofis tipindeki odalar, sesin dışarıya yayılmasını engelleyerek akustik konfor sağlamıştır.	Bölme duvarları ve raflar ile akustik konfor sağlanmıştır.	Bölme cam duvarlar ve ahşap paneller tercih edilerek akustik konfor sağlanmıştır.	Çalışma mekanlarının farklı katlarda olması ses emici zemin ve duvar panelleri kullanılması akustik konfor sağlamıştır.
Havalandırma	Doğal havalandırma ve nem yönetimi ile ısı konforu sağlanmıştır.	Yapay havalandırma ön planda tutulmuş ve doğal havalandırma ile sıcaklık ayarları dengelenmiştir.	Doğal havalandırma ön planda tutulmuş ve yapay havalandırma ile sıcaklık ayarları dengelenmiştir.	Galeri boşlukları, hava sirkülasyonunu destekleyerek doğal havalandırmayı güçlendirmiştir.
Malzeme	Estetik ve sürdürülebilirliği göz önünde bulundurarak dayanıklı malzemeler kullanmıştır.	Geri dönüşüm ve ses emici potansiyeli olan malzemeler kullanılmıştır.	Sürdürülebilir,dayanıklı ve doğal malzemeler kullanılmıştır.	Sürdürülebilir,dayanıklı ve doğal malzemeler kullanılmıştır.
Ergonomi	Mobilyalar, çalışanların ölçülerine uygun tasarlanmış ve ergonomik düzenlemeler yapılmıştır.	Modüler mobilya kullanımı, ergonomik ihtiyaçlara hızlı bir şekilde uyum sağlamıştır.	Ofis iç mekanındaki ergonomik tasarımlar, çalışanların konforunu artırmakta ve üretkenliği desteklemektedir.	Modüler mobilya ve ergonomik tasarımlar, ofis iç mekanında çalışan konforunu artırarak üretkenliği desteklemektedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 15'te yer alan fiziksel çevre unsurları, ofislerin tasarımında mekânsal deneyimi şekillendiren temel bileşenlerdir ve ofislerin zaman içindeki dönüşümünü göstermektedir. Bu unsurlar, görsel konfor; renk ve ışık, termal konfor; ısı, işitsel konfor; akustik, havalandırma, malzeme ve ergonomi başlıkları altında incelenmiş olup, her başlıkta ofislerin uyguladığı tasarım özellikleri karşılaştırmalı bir şekilde sunulmuştur.

Galata Tatarbey ofisinde, tarihi yapının özgün renk paleti korunmuş ve koyu parkelerle uyumlu modern mobilyalar eklenmiştir. Tepebaşı Union Frances ofisinde ise betonarme kabukla nötr beyaz bir fon yaratılmış ve ceviz ahşap mobilyalarla uyum sağlanmıştır. Zincirlikuyu İstanbloom ofisinde, brüt beton kabukla duvara uygun zemin kullanılmış, açık ve nötr renkler ön plana çıkmıştır. Galata Dibek Sokak ofisinde ise, tarihi yapıda "Autoban mavisi" gibi özel bir renk tonu ile açık renkler ve nötr palet tercih edilmiştir. Bu dönüşümde, daha modern ve işlevsel renk düzenlemeleri, ofislerin görsel ve işlevsel gereksinimlerine göre şekillenmiştir (Tablo 15).

Galata Tatarbey ofisinde tavandan zemine, zeminden tavana ve masa aydınlatmaları dengeli bir şekilde kullanılmıştır. Tepebaşı Union Frances ofisinde doğal aydınlatmanın yetersizliği nedeniyle, genel aydınlatma çözümleri ve masa aydınlatmaları tercih edilmiştir. Zincirlikuyu İstanbloom ofisinde ise, doğal aydınlatmaya öncelik verilmiş ve ekran yansımaları önlemek için güneş kırıcılar kullanılmıştır. Galata Dibek Sokak ofisinde, doğal aydınlatma ile genel aydınlatma ve vurgu aydınlatması raf ve merdivenlerde kullanılmıştır. Işık kullanımındaki dönüşüm, her bir ofisin farklı ışık koşullarına ve mekânsal ihtiyaçlara göre şekillenmiştir (Tablo 15).

Galata Tatarbey, Tepebaşı Union Frances, Zincirlikuyu İstanbloom ve Galata Dibek Sokak ofisinde sıcaklık 21-25 derece aralığında tutulmuş ve ortam sıcaklığı homojen bir şekilde dağılmıştır (Tablo 15).

Galata Tatarbey ofisinde, hücresel ofis tipindeki odalar, sesin dışarıya yayılmasını engelleyerek akustik konfor sağlamıştır. Tepebaşı Union Frances ofisinde ise bölme duvarları ve raflar ile akustik konfor sağlanmıştır. Zincirlikuyu İstanbloom ofisinde, bölme cam duvarlar ve ahşap paneller kullanılarak akustik

konfor artırılmıştır. Galata Dibek Sokak ofisinde ise, farklı katlarda çalışma mekânları ve ses emici zemin ile duvar panelleri kullanılarak akustik konfor sağlanmıştır. Akustik düzenlemeler, ofislerin yapısal değişimleriyle paralel olarak geliştirilmiştir (Tablo 15).

Galata Tatarbey ofisinde doğal havalandırma ve nem yönetimi ile ısı konforu sağlanmıştır. Tepebaşı Union Frances ofisinde yapay havalandırma ön planda tutulmuş ve doğal havalandırma ile sıcaklık ayarları dengelenmiştir. Zincirlikuyu İstanbul ofisinde doğal havalandırma ön planda tutulmuş, yapay havalandırma ile sıcaklık ayarları dengelenmiştir. Galata Dibek Sokak ofisinde ise galeri boşlukları, hava sirkülasyonunu destekleyerek doğal havalandırmayı güçlendirmiştir. Havalandırma, ofis iç mekânlarının konforunu artırarak hem hava kalitesini iyileştirmiş hem de çalışanların verimliliğini desteklemiştir (Tablo 15).

Galata Tatarbey ofisinde, görsel tasarım ve sürdürülebilirlik göz önünde bulundurularak dayanıklı malzemeler kullanılmıştır. Tepebaşı Union Frances ofisinde geri dönüşüm ve ses emici potansiyeli olan malzemeler tercih edilmiştir. Zincirlikuyu İstanbul ofisinde sürdürülebilir, dayanıklı ve doğal malzemeler kullanılmıştır. Galata Dibek Sokak ofisinde de benzer şekilde sürdürülebilir, dayanıklı ve doğal malzemeler seçilmiştir. Bu malzeme tercihlerindeki değişim, ofislerin çevresel sorumluluklarını ve görsel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılmıştır (Tablo 15).

Galata Tatarbey ofisinde mobilyalar, çalışanların ölçülerine uygun tasarlanmış ve ergonomik düzenlemeler yapılmıştır. Tepebaşı Union Frances ofisinde modüler mobilya kullanımı, ergonomik ihtiyaçlara hızlı bir şekilde uyum sağlamıştır. Zincirlikuyu İstanbul ofisinde ofis iç mekânındaki ergonomik tasarımlar, çalışanların konforunu artırmakta ve üretkenliği desteklemektedir. Galata Dibek Sokak ofisinde ise modüler mobilya ve ergonomik tasarımlar, ofis iç mekânında çalışan konforunu artırarak üretkenliği desteklemektedir. Ergonomik düzenlemeler, ofis iç mekânlarında çalışan sağlığı ve verimliliği üzerinde olumlu etkiler yaratarak, daha verimli ve konforlu bir çalışma ortamı sağlamıştır (Tablo 15).

Tablo 16. Autoban Mimarlık Toplumsal Çevre Unsurları

AUTOBAN OFİS Toplumsal Çevre Unsurları	Autoban Galata, Tatarbey Ofisi (2003-2009)	Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi (2009-2015)	Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi (2015-2018)	Autoban Dibeek Sokak, Galata Ofisi (2018- devam)
Aidiyet	Çalışanların kişisel eşyalarının sergilenebileceği alanlar aidiyet duygusunu güçlendirmiştir.	Dinlenme köşeleri ve kişisel eşyalar için tasarlanan alanlar aidiyet duygusunu artırmıştır.	Dinlenme köşeleri ve açık ofis düzeni, sosyal etkileşimi artırarak aidiyet duygusunu güçlendirmiştir.	Çalışma alanlarının kişiselleştirilmesi ve aktif sosyal etkinlikler aidiyet duygusunu artırmıştır.
Mahremiyet	Çalışanlara ait özel odaların olması, mahremiyeti güçlendirmiştir.	Bölücü paneller ve özel görüşme odalarının kullanımı, mahremiyetini güçlendirmiştir.	Açık alanlarda kullanılan ses geçirmez bölümler, mahremiyeti sağlamıştır.	Farklı katlardaki çalışma alanları ve bahçe kullanımı, mahremiyeti güçlendirmiştir.
Güvenlik	Güvenlik kameraları ofis içinde uygulanmıştır.	Güvenlik kameraları ofis içinde uygulanmıştır.	Asansör otomasyonu, güvenlik kameraları ofis içerisinde entegre edilmiştir.	Güvenlik kameraları ve giriş kontrol sistemleri ofis içinde uygulanmıştır.
Motivasyon	Çalışanlara ait özel alanlar, bireysel hedeflere odaklanarak motivasyonu artırmıştır.	Çalışma şekillerine göre düzenlenen dinlenme ve çalışma alanları, motivasyonu artırmıştır.	Açık ofis düzeni ve liderlik yaklaşımı, ekip içi etkileşimi artırarak motivasyonu güçlendirmiştir.	İlgi alanlarına göre düzenlenen dinlenme ve çalışma alanları, motivasyonu artırmıştır.
Yaş ve Cinsiyet	Yaş ve cinsiyete eşit yaklaşarak özel çalışma alanları tasarlamıştır.	Yaş ve cinsiyete eşit yaklaşım göstererek özel çalışma alanları tasarlamıştır.	Cinsiyet ve yaş gruplarına uygun sosyal alanlar, tasarlamıştır.	Farklı yaş gruplarına uygun tasarımlar ve esnek çalışma saatleri sunulmuştur.
Kültürel Etmenler	Hiyerarşi kültürünü destekleyen alanlar tasarlayarak çalışan rollerini netleştirmiştir.	Hiyerarşi ve bireycilik kültürlerini bir arada bulunduran alanlar tasarlamıştır.	Hiyerarşik kültürünü destekleyen farkı iletişim biçimlerine uygun sosyal alanlar tasarlamıştır.	Hiyerarşik kültürü ve açık iletişimi destekleyen çalışma alanları, tasarlamıştır.
Kurum Kimliği Etkisi	Kuruluş amblemi, ofis tasarımında stratejik yerleştirilmiş ve ofis kimliği güçlendirilmiştir.	Renk paletinin tutarlı kullanımı, ofis atmosferine kurumsal kimlik katmıştır.	Logo ve renklerin etkili bir şekilde bir araya getirilmesi, kurumsal kimliği pekiştirmiştir.	Autoban mavisi, kullanılan renk paletiyle birlikte kurumsal kimliğin önemli bir unsuru olmuştur.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 16’da yer alan toplumsal çevre unsurları, ofislerin tasarımında bireylerin ve grupların toplumsal etkileşimlerini ve psikolojik ihtiyaçlarını şekillendiren önemli faktörleri yansıtmaktadır. Bu unsurlar; aidiyet, mahremiyet, güvenlik, motivasyon, yaş ve cinsiyet, kültürel etmenler ile kurum kimliği etkisi gibi

başlıklar altında incelenmiştir. Her bir başlık, ofislerin çalışanlar üzerindeki sosyal etkilerini, bireylerin duygusal ihtiyaçlarını nasıl karşıladığını ve kurum kültürünün mekânsal organizasyondaki yansımalarını ele almaktadır. Bu unsurlar, ofislerin toplumsal çevreyle olan ilişkisini ve zaman içindeki dönüşümünü anlamamıza yardımcı olur.

Galata Tatarbey Ofisi, çalışanların kişisel eşyalarını sergileyebileceği alanlar sunarak aidiyet duygusunu güçlendirmiştir. Tepebaşı Union Frances Ofisi, dinlenme köşeleri ve kişisel eşyalar için tasarlanan alanlarla aidiyet duygusunu artırmıştır. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, açık ofis düzeni ve dinlenme köşeleri ile sosyal etkileşimi artırarak aidiyet hissini pekiştirmiştir. Galata Dibek Sokak Ofisi ise, çalışma alanlarının kişiselleştirilmesi ve sosyal etkinliklerle aidiyet duygusunu güçlendirmiştir. Bu ofislerde aidiyet duygusunun güçlendirilmesi, çalışma alanlarının sosyal etkileşime dayalı olarak yeniden yapılandırılmasıyla ve kişisel alanların daha görünür hale gelmesiyle mümkün olmuştur (Tablo 16).

Galata Tatarbey Ofisi, çalışanlara ait özel odalarla mahremiyeti güçlendirmiştir. Tepebaşı Union Frances Ofisi, bölücü paneller ve özel görüşme odaları ile mahremiyeti artırmıştır. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, açık alanlarda ses geçirmez bölümler kullanarak mahremiyeti sağlamıştır. Galata Dibek Sokak Ofisi ise, farklı katlardaki çalışma alanları ve bahçe kullanımıyla mahremiyet sağlamıştır. Mahremiyet anlayışı, açık ofis düzenlerinin geliştirilmesiyle daha hassas bir şekilde ele alınmış, ses yalıtımı ve ayrı alanlar yaratılarak çalışanların mahremiyetini sağlamak için dönüşümler yapılmıştır (Tablo 16).

Galata Tatarbey Ofisi, güvenlik kameraları ile ofis içindeki güvenliği güçlendirmiştir. Tepebaşı Union Frances Ofisi de benzer şekilde güvenlik kameraları kullanarak güvenliği artırmıştır. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, asansör otomasyonu ve güvenlik kameralarını entegre ederek güvenliği daha ileri bir seviyeye taşımıştır. Galata Dibek Sokak Ofisi, güvenlik kameraları ve giriş kontrol sistemleri ile güvenliği güçlendirmiştir. Güvenlik sistemleri, ofislerin açılmasından önceki geleneksel güvenlik önlemlerine ek olarak, dijital güvenlik çözümleri ve teknoloji odaklı iyileştirmelerle dönüşüm geçirmiştir. Ofisler, teknolojiyi kullanarak güvenlik önlemlerini daha bütünleşmiş ve kapsamlı hale getirmiştir (Tablo 16).

Galata Tatarbey Ofisi, çalışanlara ait özel alanlar yaratarak bireysel hedeflere odaklanmayı teşvik ederek motivasyonu artırmıştır. Tepebaşı Union Frances Ofisi, çalışma şekillerine göre düzenlenen dinlenme ve çalışma alanlarıyla motivasyonu güçlendirmiştir. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, açık ofis düzeni ve liderlik yaklaşımını benimseyerek ekip içi etkileşimi artırmış ve motivasyonu pekiştirmiştir. Galata Dibek Sokak Ofisi ise, ilgi alanlarına göre düzenlenen dinlenme ve çalışma alanlarıyla motivasyonu desteklemiştir. Motivasyon odaklı dönüşüm, çalışanların dinlenme ve çalışma alanlarının sosyal ihtiyaçlara göre tasarlanmasıyla gerçekleştirilmiştir. Ofis içindeki etkileşimi artırıcı düzenlemelerle çalışanlar arasındaki motivasyon güçlendirilmiştir (Tablo 16).

Galata Tatarbey Ofisi, yaş ve cinsiyet eşitliğine uygun özel çalışma alanları tasarlamıştır. Tepebaşı Union Frances Ofisi de benzer şekilde yaş ve cinsiyete eşit yaklaşım göstererek özel çalışma alanları oluşturmuştur. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, cinsiyet ve yaş gruplarına uygun sosyal alanlar tasarlamıştır. Galata Dibek Sokak Ofisi ise, farklı yaş gruplarına uygun esnek çalışma saatleri ve tasarımlar sunarak çeşitliliği desteklemiştir. Yaş ve cinsiyet eşitliğine duyarlı tasarımlar, ofislerin daha kapsayıcı hale gelmesi için evrilmiş ve çalışanların farklı ihtiyaçlarına göre esnek çalışma saatleri gibi çözümler geliştirilmiştir (Tablo 16).

Galata Tatarbey Ofisi, hiyerarşi kültürünü destekleyen alanlar tasarlayarak çalışan rollerini netleştirmiştir. Tepebaşı Union Frances Ofisi, hiyerarşi ve bireycilik kültürlerini bir arada bulunduran alanlar sunmuştur. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, hiyerarşik kültürü destekleyen sosyal alanlar ve farklı iletişim biçimlerine uygun tasarımlar yapmıştır. Galata Dibek Sokak Ofisi ise, hiyerarşik kültür ve açık iletişimi destekleyen çalışma alanlarıyla etkili bir tasarım yaklaşımı sergilemiştir. Kültürel etmenler doğrultusunda yapılan dönüşüm, ofis içindeki iletişim ve etkileşim biçimlerini daha açık hale getirmiş ve hiyerarşi ile bireysellik arasında denge kurmuştur (Tablo 16).

Galata Tatarbey Ofisi, kuruluş amblemini stratejik bir şekilde yerleştirerek ofis kimliğini güçlendirmiştir. Tepebaşı Union Frances Ofisi, renk paletinin tutarlı kullanımını sağlayarak ofis atmosferine kurumsal kimlik katmıştır. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, logo ve renklerin uyumlu bir şekilde birleştirilmesiyle kurumsal

kimliği pekiştirmiştir. Galata Dibek Sokak Ofisi ise, Autoban mavisi gibi özel renkleri kullanarak kurumsal kimliğin önemli bir unsuru olmuştur. Kurumsal kimlik, her ofisin tasarımında evrilerek, sadece görsel bir unsur olarak değil, aynı zamanda şirketin değerlerini ve vizyonunu yansıtan bir dil haline getirilmiştir. Bu dönüşüm, renklerin ve sembollerin stratejik olarak kullanılmasını içermektedir (Tablo 16).

Tablo 17. Autoban Mimarlık Ofis Yapılarının Dönüşümlerindeki Etmenler

AUTOBAN OFİS Ofis Dönüşümlerini Etkileyen Etmenler	Autoban Galata, Tatarbey Ofisi (2003-2009)	Autoban Tepebaşı, Union Frances Ofisi (2009-2015)	Autoban Zincirlikuyu, İstanbloom Ofisi (2015-2018)	Autoban Galata Dibek Sokak Ofisi (2018- devam)
Teknolojik	Bilgi teknolojileri ve dijital iletişim araçlarını entegre ederek etkileşimli çalışma alanları tasarlamıştır.	Dijital araçlarla projeleri hızlandırıp interaktif alanlar oluştururken çevre dostu malzeme kullanımını artırmıştır.	Dijital araçların entegrasyonu ve bilgi teknolojisi kullanımıyla esnek çalışma alanları tasarlamıştır.	COVID-19 ile uzaktan çalışma ve hibrit ofis modelleri, esnek alanlar ve dijital entegrasyonu artmıştır.
Ekonomik	Küresel pazarlara açılarak uluslararası projelere inza atmış ve prestijli lokasyonda ilk ofislerini açmıştır.	Krizin ardından esnek ofis alanlarına yönelip modüler tasarımlar geliştirerek çalışma alanları yeniden yapılandırmıştır.	Gelişmiş teknoloji sistemlerine yatırım yaparak işlevselliği artırmış ve çalışan memnuniyetini gözetken alanlar tasarlamıştır.	COVID-19 sonrası hibrit çalışma ile dijital entegrasyonla esnek alanlar yaratırken çevre dostu malzeme kullanımını artırmıştır.
Sosyokültürel	Sosyokültürel dinamikleri yansıtan tasarımlarla toplumsal normlara uygun alanlar tasarlanmıştır.	Sosyal etkileşimi artıran açık alanlar ve erişilebilir tasarımlar oluşturarak çalışan etkileşimini güçlendirmiştir.	Farklı kültürel arka planları göz önünde bulundurarak esnek alanlar ve ortak mekanlar tasarlamıştır.	Organizasyon kültürünü yansıtan tasarımlarla sosyal alanlar oluşturarak çalışan bağlılığını artırmıştır.
Kuşaksal	Kuşak çeşitliliği, iki kurucunun deneyimiyle genç çalışanların işbirliğini teşvik ederek yönetilmiştir.	Kuşak çeşitliliğini yönetmek için esnek çalışma modelleri ve mentorluk programları stratejileri geliştirilmiştir.	Kuşaklar arası etkileşimi artırmak amacıyla açık ve ortak çalışma alanları tasarlayarak, çeşitli kuşakların işbirliğini teşvik etmiştir.	Farklı kuşakların ihtiyaçlarını karşılamak için esnek çalışma alanları ve teknolojik tasarımlar geliştirmiştir.
Güncel Tasarımsal	Dijital araçlar ve bilgi teknolojisinin kullanımı etkileşimli çalışma alanları yaratarak ofis tasarımını modernize etmiştir.	Esnek düzenler ve modüler tasarımlar, çalışma alanlarını hızlıca yeniden yapılandırmayı sağlamıştır.	Sürdürülebilir malzemelerle estetik zenginlik sağlanmış, sosyal etkileşim için ortak alanlar yaratılmıştır.	Dijital platform entegrasyonu ve akıllı sistemler, ofis iç mekanlarını daha interaktif ve fonksiyonel hale getirmiştir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 17’de yer alan ofis dönüşümlerini etkileyen etmenler, ofislerin tasarımındaki değişimleri ve dönüşüm süreçlerini anlamamıza yardımcı olacak önemli faktörleri kapsamaktadır. Bu etmenler, teknolojik, ekonomik, sosyokültürel, kuşaksal ve güncel tasarımsal başlıklar altında incelenmektedir. Her bir başlık, ofislerin iç mekân düzenlemelerinde yaşanan değişimlerin nedenlerini ve bu

değişimlerin nasıl şekillendiğini açıklığa kavuşturur. Bu başlıklar, ofislerin dönüşüm süreçlerini şekillendiren dışsal ve içsel faktörleri açıklamakta ve her bir etmenin ofis tasarımlarındaki etkisini vurgulamaktadır. Bu unsurlar, ofislerin dönüşüm süreçlerinin içindeki değişim dinamiklerini anlamamıza ve her ofisin dönüşümünü etkileyen faktörleri analiz etmemize olanak sağlar.

Galata Tatarbey Ofisi, bilgi teknolojileri ve dijital iletişim araçlarını entegre ederek etkileşimli çalışma alanları yaratmıştır. Tepebaşı Union Frances Ofisi, dijital araçları kullanarak projeleri hızlandırmış ve çevre dostu malzeme kullanımını artırarak interaktif alanlar oluşturmuştur. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, dijital entegrasyon ve bilgi teknolojisi kullanımıyla esnek çalışma alanları tasarlamıştır. Galata Dibek Sokak Ofisi ise, COVID-19'un etkisiyle uzaktan çalışma ve hibrit ofis modellerini benimseyerek dijital entegrasyonu ve esnek alanları artırmıştır. Bu dönüşüm süreci, teknolojinin ofis içindeki işlevselliği ve esnekliği nasıl dönüştürdüğünü göstermektedir (Tablo 17).

Galata Tatarbey Ofisi, küresel pazarlara açılarak uluslararası projelere imza atmış ve prestijli lokasyonda ilk ofisini açmıştır. Tepebaşı Union Frances Ofisi, ekonomik kriz sonrası esnek ofis alanlarına yönelmiş ve modüler tasarımlar geliştirerek çalışma alanlarını yeniden yapılandırmıştır. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, gelişmiş teknoloji sistemlerine yatırım yaparak işlevselliği artırmış ve çalışan memnuniyetini ön planda tutan alanlar tasarlamıştır. Galata Dibek Sokak Ofisi, COVID-19 sonrası hibrit çalışma modeli ve dijital entegrasyonla esnek alanlar yaratırken çevre dostu malzeme kullanımını artırmıştır. Bu dönüşümde, ekonomik şartların ofis tasarımlarındaki esneklik ve sürdürülebilirlik ihtiyaçlarını nasıl şekillendirdiği görülmektedir (Tablo 17).

Galata Tatarbey Ofisi, sosyokültürel dinamikleri yansıtan tasarımlar ile toplumsal normlara uygun alanlar yaratmıştır. Tepebaşı Union Frances Ofisi, sosyal etkileşimi artıran açık alanlar ve erişilebilir tasarımlar oluşturarak çalışan etkileşimini güçlendirmiştir. Zincirlikuyu İstanbloom Ofisi, farklı kültürel arka planları göz önünde bulundurarak esnek alanlar ve ortak mekânlar tasarlamıştır. Galata Dibek Sokak Ofisi, organizasyon kültürünü yansıtan tasarımlarla sosyal alanlar oluşturarak

alışan bağlılığını artırmıştır. Bu dönüşüm, ofislerin sosyal etkileşimi ve çalışan bağlılığını güçlendirmek stratejilerini göstermektedir (Tablo 17).

Galata Tatarbey Ofisi, kuşak çeşitliliğini iki kurucunun deneyimiyle yönetmiş ve genç çalışanların iş birliğini teşvik eden çalışma alanları yaratmıştır. Tepebaşı Union Frances Ofisi, kuşak çeşitliliğini yönetmek amacıyla esnek çalışma modelleri ve mentorluk programları stratejileri geliştirmiştir. Zincirlikuyu İştanbloom Ofisi, kuşaklar arası etkileşimi artırmak amacıyla açık ve ortak çalışma alanları tasarlamış, farklı kuşakların iş birliğini teşvik etmiştir. Galata Dibek Sokak Ofisi ise, farklı kuşakların ihtiyaçlarını karşılamak için esnek çalışma alanları ve teknolojik tasarımlar geliştirmiştir. Bu dönüşüm süreci, kuşaklar arası etkileşimi artırmaya yönelik ofis düzenlemelerinin nasıl şekillendiğini göstermektedir (Tablo 17).

Galata Tatarbey Ofisi, diğital araçlar ve bilgi teknolojisinin kullanımını entegre ederek ofis tasarımını ağdaşlaştırmış ve etkileşimli çalışma alanları yaratmıştır. Tepebaşı Union Frances Ofisi, esnek düzenler ve modüler tasarımlar kullanarak çalışma alanlarını hızlıca yeniden yapılandırabilir hale gelmiştir. Zincirlikuyu İştanbloom Ofisi, sürdürülebilir malzemelerle görsel tasarım zenginliği sağlarken sosyal etkileşim için ortak alanlar yaratmıştır. Galata Dibek Sokak Ofisi ise diğital platform entegrasyonu ve akıllı sistemler ile ofis i mekânlarını daha interaktif ve fonksiyonel hale getirmiştir. Bu dönüşüm süreci, güncel tasarımsal eğilimlerin ofis i mekânlarını nasıl dönüştürdüğünü ve işlevselliği nasıl artırdığını göstermektedir (Tablo 17).

4.4. Bulgular ve Bulguların Analizi

3. bölümde yer alan tabloların genel incelemesi ile, Autoban Mimarlık Ofisi'nin kuruluş yılından itibaren yaşadığı belirgin dönüşümler, ofis yetkilisi ve ofis çalışanları ile gerçekleştirdiğimiz görüşme doğrultusunda detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Tasarım odaklı bir ofis olarak Autoban Mimarlık, 2003 yılından itibaren açtıkları ve zamanla değiştirdikleri dört ofis i mekânını, çalışanların ihtiyaçlarını öncelik alarak tasarlamıştır. Bu bağlamda, literatür taramamızda incelediğimiz fiziksel ofis tipi, organizasyonel ofis tipi, fiziksel ve toplumsal evre unsurları ile ofis dönüşümlerini etkileyen etmenler doğrultusunda, ofis i mekânlarının dönüşümüyle

ilgili bazı unsurlarda değişim gözlemlenirken, diğerlerinde belirgin bir dönüşüm yaşanmamıştır. Bunun nedeni, tasarımcı kimliklerinin sağladığı avantajlarla sürekli olarak aynı doğrultuda çalışma mekânlarına önem verilmesidir. Ancak, zamanla meydana gelen belirgin değişimleri detaylı bir şekilde ele alabiliriz.

Fiziksel çevre unsurları başlığı altında ele alınan renk, ofis iç mekânlarının tasarımında genellikle nötr ve beyaz tonların ön planda olduğu bir yaklaşımı temsil etmiştir. Ancak, Autoban Mimarlık Ofisi için özel olarak tasarlanan "Autoban Mavisi", bu alandaki en belirgin değişimi simgelemektedir. Bu renk, ofisin mevcut bulunduğu dibek sokaktaki binanın dış cephe rengi olarak kullanılmış ve iç mekânlarda da belirli alanlarda yer almıştır. Autoban Mavisi, yıllar içerisinde Galata bölgesinde "mavi bina" olarak tanınmalarına katkıda bulunmuş ve kurumsal kimlikleri ile bütünlük sağlamıştır. Dolayısıyla, bu özel renk, ofisin kurumsal kimliğinde önemli bir rol oynamaktadır (Tablo 15).

Autoban Mimarlık Ofisi, kuruluşundan itibaren Galata bölgesinde yer almış; ancak üçüncü ofislerinde yaşanan güvenlik sorunları nedeniyle finans merkezi olan Zincirlikuyu'ya taşınmak durumunda kalmıştır. Kurucu ortaklar Seyhan Hanım ve Sefer Bey, üniversite yıllarından beri Beyoğlu'nda hem çalışma hem de barınma ihtiyaçlarını karşıladıkları için Galata'ya karşı özel bir aidiyet hissetmektedirler. Bu nedenle, Zincirlikuyu'ndaki ofislerinde üç yıl kaldıktan sonra Galata'ya geri dönmeye karar vermişlerdir. Güvenlik, toplumsal çevre unsurları arasında önemli bir yer tutmakta olup, Galata'dan Zincirlikuyu'ya taşınma sürecindeki güvenlik sorunları, o dönemdeki İstiklal Caddesi'ndeki dış güvenlik problemlerinden kaynaklanmaktadır (Tablo 16).

Güvenlik, ofis dönüşümlerini etkileyen etmenler arasında sosyokültürel unsurların da bir parçasıdır. Zincirlikuyu'ya geri dönüşün sebeplerinden biri, bu bölgenin bir finans merkezi olması ve mahalle kültüründen uzak oluşudur. Galata ise sosyal yaşam açısından zengin bir lokasyon olup, çalışanlar için mesai sonrası kültürel etkinliklere katılım ve sosyal hayat açısından avantajlı bir konumda bulunmakta; metro bağlantısı sayesinde ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Sonuç olarak, bu sosyokültürel faktörler ofisin Galata'ya geri dönmesini sağlamıştır ve yapılan incelemeler, ofis iç mekânlarının dönüşümünün yalnızca fiziksel bir değişim değil,

aynı zamanda aidiyet hissinin güçlendiği bir dönüşüm süreci olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 17).

Ofis iç mekânlarının dönüşümünü etkileyen etmenler arasında teknoloji ve ekonomik faktörler, Autoban Mimarlık Ofisi bağlamında birbirleriyle bütünleşmiş bir şekilde incelenebilir. COVID-19 pandemisi, dünya genelinde çalışma mekânlarında uzaktan ve hibrit çalışma yöntemlerinin benimsenmesine yol açmıştır. Pandeminin sona ermesinin üzerinden beş yıl geçmesine rağmen, Autoban Mimarlık Ofisi hibrit ve uzaktan çalışma sistemini ofislerinde sürdürmeye devam etmektedir. Önceki üç ofis binasında tek katlı bir çalışma sistemi mevcutken, günümüzde Dibek Sokak'taki ofislerinde toplam altı kat bulunmaktadır. Bu durum, çalışanlar arasındaki iletişimi sınırlasa da gerektiğinde katlar arası online toplantılar ve görüşmeler düzenlenmektedir. Böylece hem teknoloji hem de ekonomik koşullar, ofis iç mekânlarının dönüşümünde önemli bir rol oynamaktadır (Tablo 17).

Ofis dönüşümlerini etkileyen bir diğer önemli etmen kuşaksal farklılıklardır. Özellikle COVID-19 pandemisinden sonra Z kuşağının iş hayatına aktif katılımı, şirket yöneticilerinin genç yeteneklere olan ihtiyaçlarını artırmıştır. Bu bağlamda, Z kuşağının yoğun olduğu Autoban Mimarlık Ofisi, esnek çalışma koşullarını benimsemiş ve ofis bahçelerinde çeşitli sosyal etkinlikler düzenleyerek kuşaklar arası iletişimi güçlendirmeye yönelik çabalar göstermektedir. Bu etkinlikler, çalışanların motivasyonunu artırarak ofis ortamında pozitif bir atmosfer oluşturmayı hedeflemektedir (Tablo 17).

Autoban Mimarlık Ofisi'nin iç mekân dönüşümleri, yalnızca fiziksel değişimlerden değil, organizasyonel, sosyokültürel ve teknolojik etmenlerden de etkilenmiştir. Ofisin kurumsal kimliği ve aidiyet duygusu, tasarımdaki görsel tercihlerin ve mekân kullanımındaki değişikliklerin etkisiyle pekişmiştir. Sosyokültürel bağlamda güvenlik ve mahalle kültürü, yer değiştirmenin temel nedenlerinden biri olmuştur. Teknolojik gelişmeler ve kuşaksal farklılıklar, ofislerin esnek ve hibrit çalışma anlayışına evrilmesine ve çalışan etkileşiminin yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Bu süreç, iç mekân evrimi ve kurumsal kimlik ile çalışma kültürünün güçlendiği bir gelişimi yansıtmaktadır.

4.5. Bölüm Sonucu

Bu bölümde, Autoban Mimarlık Ofisi'nin iç mekân dönüşüm süreci, tasarım odaklı bir yaklaşım ile ele alınmıştır. Ofis yetkilileri ve ofis çalışanlarıyla yapılan görüşmeler ve yapılan gözlemler doğrultusunda, ofis iç mekânlarının zamanla geçirdiği dönüşüm, yalnızca fiziksel değişikliklerden ibaret olmayıp, aynı zamanda organizasyonel, sosyokültürel ve teknolojik faktörlerden de etkilenmiştir.

Özellikle, ofisin kurumsal kimliğini güçlendiren "Autoban Mavisi" gibi tasarımsal öğeler, mekânların görsel tasarım ve işlevsel yapısını şekillendirirken, Galata'dan Zincirlikuyu'ya taşınma ve tekrar Galata'ya dönüş süreci, güvenlik ve sosyal etkileşim gibi sosyokültürel faktörlerle doğrudan ilişkilidir. Teknolojik gelişmelerin etkisiyle ofisteki çalışma biçimlerinin esnek hale gelmesi, çalışan memnuniyetini artıran bir faktör olarak öne çıkmıştır.

Bunlarla birlikte, ofis iç mekânlarındaki değişiklikler, sadece çalışanların fiziksel ihtiyaçlarına değil, aynı zamanda çalışanlar arasındaki etkileşimleri güçlendiren bir yapı olarak şekillenmiştir. Sosyal alanlar, esnek çalışma koşulları ve kuşaksal farklılıkların göz önünde bulundurulması, ofis tasarımında önemli bir rol oynamıştır. Bu dönüşüm, ofisin yalnızca mekânsal bir evrim geçirmesini değil, aynı zamanda kurumsal kimliğini ve çalışma kültürünü güçlendiren bir süreç olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, Autoban Mimarlık Ofisi'nin iç mekân dönüşümleri, tasarımın sadece görsel değil, aynı zamanda işlevsellik ve çalışan etkileşimi üzerine olan etkisini gözler önüne sermektedir. Ofisin tasarımındaki esneklik, teknolojik gelişmeler ve çalışan ihtiyaçları doğrultusunda yapılan değişiklikler, gelecekteki ofis tasarımları için öneriler sunmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma, ofis iç mekânlarının tarihsel süreç içerisinde geçirdiği dönüşümün, özellikle çalışanların iş yapma biçimlerini nasıl etkilediğini incelemeyi amaçlamaktadır. Ofisler, zaman içinde yalnızca işin yapıldığı alanlar olmaktan çıkmış, çalışanların verimliliğini, konforunu ve motivasyonunu doğrudan etkileyen dinamik alanlar haline gelmiştir. Endüstri devriminden günümüze kadar süregelen toplumsal, ekonomik, teknolojik ve çevresel faktörlerin etkisiyle ofis tasarımları sürekli bir evrim geçirmiştir. Özellikle son yıllarda, Covid19 pandemisinin ofis iç mekânlarının dönüşümüne yaptığı etki, ofislerin esnek, dijital odaklı ve çalışan sağlığını ön planda tutan alanlar olarak yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Bu bağlamda, araştırma, ofis iç mekânlarının sadece görsel tasarım açıdan değil, işlevsel ve psikolojik gereksinimler doğrultusunda nasıl evrildiğini ve bu dönüşümün çalışanların iş yapma biçimleri üzerindeki etkilerini ele almaktadır.

Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, ofis iç mekânlarının dönüşümüne etki eden tarihsel süreçler ve gelişen ofis yapıları ele alınmıştır. İkinci bölümde, ofis iç mekân tasarımında rol oynayan fiziksel ve toplumsal çevre unsurları incelenmiş, bu unsurların verimli çalışma ortamı yaratmadaki önemi vurgulanmıştır. Üçüncü bölümde, ofis yapılarındaki dönüşümü etkileyen etmenler detaylandırılmış ve bu faktörlerin ofis iç mekânlarına yansımaları üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde ise, Autoban Mimarlık Ofisi örneği üzerinden iç mekân dönüşüm süreçleri analiz edilmiştir.

Ofis ortamının kalitesini belirleyen bir diğer önemli faktör ise fiziksel çevre unsurlarıdır. Görsel konfor; renk ve ışık, termal konfor; ısı, işitsel konfor; akustik, havalandırma, malzeme ve ergonomi seçimleri, çalışma alanlarının görselliği ve işlevselliği üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. Doğal aydınlatma ve dikkat çekici renklerin kullanımı mekânın ruh halini olumlu yönde etkilerken, ergonomik mobilyalar çalışanların fiziksel rahatlığını artırmıştır. Akustik düzenlemeler ise ofis ortamındaki gürültüyü minimize ederek çalışanların konsantrasyonunu artırmış ve stres seviyelerini düşürmüştür. Bu unsurlar, çalışanların motivasyonunu ve genel memnuniyetini yükseltmiştir.

Toplumsal çevre unsurları, çalışanların sosyal ihtiyaçlarını karşılamada kritik bir rol oynamaktadır. Çalışanların aidiyet duygusu, mahremiyet ihtiyaçları, güvenlik algısı ve motivasyon gibi etmenler, ofis ortamında kendilerini nasıl hissettiklerini belirleyen önemli faktörlerdir. Örneğin, kişisel alanlarını koruyarak sosyal etkileşimi teşvik eden tasarımlar, güçlü bir ekip ruhunun oluşmasına yardımcı olmaktadır. Güvenlik önlemleri ve motivasyon artırıcı alanlar ise çalışanların işlerine daha bağlı hale gelmesini sağlamaktadır. Çalışanların ihtiyaçlarını dikkate alarak oluşturulan sosyal alanlar, bireyler arası iletişimi güçlendirmekte ve bir topluluk hissi oluşturmaktadır.

Ofis dönüşümlerini etkileyen etmenler arasında teknoloji, ekonomik koşullar, sosyokültürel dinamikler, kuşaksal farklılıklar ve güncel tasarımsal etmenler yer almaktadır. Teknolojinin entegrasyonu, çalışma süreçlerini çağdaşlaştırarak daha verimli bir ortam yaratmaktadır. Örneğin, son ofiste kullanılan dijital araçlar ve iletişim teknolojileri, çalışanların iş birliği yapmasını kolaylaştırmakta ve bilgi akışını hızlandırmaktadır. Ekonomik büyüme ve sürdürülebilirlik anlayışının benimsenmesi, ofis tasarımında çevre dostu çözümler sunarak maliyet etkinliğini artırmakta ve sosyal sorumluluk bilincini pekiştirmektedir. Sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda tasarlanan ofis alanları, hem doğaya duyarlı bir yaklaşımı temsil etmekte hem de çalışanların bu değerlere sahip bir organizasyonda çalışmaktan duyduğu memnuniyeti artırmaktadır. Sosyokültürel etmenler, çalışanların farklı ihtiyaçlarına yönelik tasarımlarla bağlılığı artırırken, kuşaksal farklılıkları gözetken bir yaklaşım, her bireyin ofis ortamında kendini değerli hissetmesini sağlamaktadır. Yeni nesil çalışanların iş hayatında esneklik, yaratıcılık ve sosyal etkileşim beklentileri, ofis tasarımına yansiyarak daha özgür ve yaratıcı çalışma alanlarının oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Tüm bu parametreler incelendikten sonra, örnek olan Autoban Mimarlık Ofisi üzerinde yapılan değerlendirme sonucunda, ofis iç mekânlarındaki dönüşümün çeşitli etmenler doğrultusunda şekillendiği ve her bir faktörün dönüşüm sürecindeki rolünün farklı olduğu ortaya konulmuştur. Autoban Mimarlık Ofisi örneği, ofis iç mekânlarındaki dönüşümün nasıl geliştiğini ve her bir faktörün bu sürece nasıl etki ettiğini gözler önüne sermektedir. Yapılan analizler, ofis iç mekânlarındaki dönüşümün tüm faktörlerde aynı şekilde gözlemlenmediğini, ofisin tasarımcı

kimliğini ön planda tutarak verimliliği ve konforu artırmayı hedefleyen bir anlayışla şekillendiğini ortaya koymuştur. Bu tasarım anlayışı, mekânları belirli unsurlar doğrultusunda optimize etmiştir. Öne çıkan dönüşümler, renk, güvenlik, kurum kimliği etkisi, teknolojik etmenler, ekonomik etmenler, sosyokültürel etmenler, kuşaksal etmenler ve güncel tasarımsal etmenlerdir. Bu unsurlar, ofis iç mekânlarının daha modern, esnek ve sosyal etkileşimi artırıcı bir hâle gelmesinde etkili olmuştur. Ancak, fiziksel ofis tipi, organizasyonel ofis tipi, ışık, ısı, akustik, havalandırma malzeme, ergonomi, aidiyet, mahremiyet, motivasyon, yaş, cinsiyet ve kültürel etmenlerin dönüşümü sınırlı kalmıştır. Bu bulgular, ofis iç mekânlarındaki dönüşüm sürecinin çok boyutlu bir anlayışla ele alınması gerektiğini ve farklı faktörlerin değişim hızının ve kapsamının farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın sınırlamaları arasında, incelenen ofisin yalnızca bir mimarlık ofisi olması ve bu ofisin iç mekânlarını tasarlayan kişilerin mimar kimliğiyle büyük ölçüde benzerlikler göstermesi yer almaktadır. Bu durum, ofis iç mekânlarındaki değişimlerin önemli ölçüde evrilmiş olmasına rağmen, tasarımda belirli bir homojenlik oluşmasına neden olmuştur. Gelecek araştırmalar için, farklı sektörlerden veya coğrafi bölgelerden ofislerin dönüşüm süreçlerinin incelenmesi faydalı olacaktır. Ofis tasarımında yeni nesil çalışanların beklentileri, esnek çalışma modelleri ve sürdürülebilir tasarım yaklaşımları gibi konulara daha derinlemesine odaklanan çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Çalışma, ofis iç mekânlarının dönüşümüne dair literatüre katkı sağlamakta ve özellikle çalışan verimliliği ve memnuniyetini artırmaya yönelik tasarım stratejilerinin önemini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, ofis iç mekânlarının dönüşümünde ergonomik ihtiyaçların, sosyal etkileşimi destekleyen alanların, teknolojik yeniliklerin ve sürdürülebilirlik gibi faktörlerin dengeli bir şekilde ele alınması, çalışanların verimliliğini ve genel iş tatminini artıran kritik bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Gelecekteki çalışmaların, bu faktörleri daha kapsamlı bir şekilde analiz ederek ofis iç mekânlarının tasarımına dair yeni perspektifler sunması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Abel, C. (2004). *Architecture technology and process*. Routledge.
- Acar, B. (2007). *Açık planlı büro yapılarında işitsel konforun sağlanmasına yönelik yaklaşım örnekleri* [Yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Acar, S. (2006). Bilgi teknolojisindeki gelişmelerin ofis sistemleri üzerindeki etkisi ve ofislerde görsel otomasyon. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 49-73.
- Ağrılı, R. (2022). *Ofis tasarımlarının kuşak kavramı üzerinden mekânsal dönüşümleri: Hibrit çalışmada mobil ofis önerisi* [Doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Ajami, Y. (2018). *Leed platin sertifikalı ofislerin iç mekân kalitesinin kullanıcı algısı bağlamında değerlendirilmesi: İstanbul'da bir ofis örneği* [Yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Al Âmin, M., ve Chakraborty, A. (2021). Impact of physical factors of workplace environment on workers' performance in industry. *Journal of Engineering Science*, 12(3), 57-66. <https://doi.org/10.3329/jes.v12i3.57479>
- Alay Demirel B., ve Yıldız Bağdoğan, S. (2024). İş yaşamında kuşaklar ve motivasyon farklılıkları. *Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 42(2), 129-141.
- Alici, N. (2019). *İç mekânda renk ve renklerin insan psikolojisine etkileri* [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Alişan, Ö. (2023). *Analysis of privacy in design studios and offices: Panopticon vs. synopticon* [Yüksek lisans tezi]. Çankaya Üniversitesi.
- Altınok, H. Z. (2011). *Ofis iç mekân tasarımlarında gelişen teknolojiler ışığında esneklik ve İstanbul'daki uygulamalar üzerine analiz* [Yüksek lisans tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

- Altınok Kayan, H. Z., ve Tuncel, D. (2016). Ofis iç mekân tasarımlarında gelişen teknolojiler ışığında esneklik. *Tasarım + Kuram Dergisi*, 8(14), 79-95. <https://doi.org/10.23835/tasarimkuram.240632>
- Arat, Y., ve Gül, H. (2022). Pandemi sonrası ofis planlamasında ergonomik tasarım önerileri. *Ergonomi*, 5(1), 26-42. <https://doi.org/10.33439/ergonomi.1008665>
- Aries, M. B. C. (2005). *Human lighting demands: Healthy lighting in an office environment* [Doktora tezi]. Eindhoven Teknik Üniversitesi. <https://doi.org/10.6100/IR594257>
- Arslan Kılınç, G., ve Sev, A. (2020). Ekonomik ve teknolojik faktörlerin yüksek ofis yapılarının ortaya çıkışı ve gelişimi üzerindeki etkisi. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 5(1), 161-179. <https://doi.org/10.26835/my.670976>
- Atalar, M. (2019). *Banka mekânlarının tasarımında renk ve ışık kullanımının kurum kimliğine etkisi; Vakıfbank örneği* [Yüksek lisans tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Avşaroğlu Dirim, A. (2010). *Açık ofislerde fiziksel çevre faktörlerinin kullanıcıların algısal performansı üzerine etkileri* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Ayber, U. (2012). *Mekân kimlik ilişkisinde ışık ve renk faktörlerinin psikolojik ve sosyolojik analizi* [Yüksek lisans tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Ayberk, B. (2004). *Kurum kimliğinin gelişimi ve iç mimarlık uygulamalarına yansımaları* [Yüksek lisans tezi]. Kocaeli Üniversitesi.
- Balkanlı, S. (2019). *Mimarlık ofisi çalışanlarının motivasyon faktörlerinin kuşaklar ile olan ilişkisi üzerine bir araştırma* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Befrouei, M. Ali Rezvani ve Mohammad Taghipour. (2015). Identification and Management of Risks in Construction. *American Journal of Civil Engineering* 3(5),170-177.

- Bilgi, A. (2007). *İnsan-mekân-ışık etkileşimi ve ışığın mekândaki psikolojik etkilerinin değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Chandra, A., Chandna, P., Deswal, S., ve Kumar, R. (2009). Ergonomics in the office environment: A review. In *Proceedings of the International Conference on Energy and Environment*, (913-919). <https://www.researchgate.net/publication/270888471>.
- Chandwani, A., Chauhan, M. K., ve Bhatnagar, A. (2019). Ergonomics assessment of office desk workers working in corporate offices. *International Journal of Health Sciences ve Research*, 9(8), 367-375.
- Chua, S. J. L., Ali, A. S., ve Lim, M. E. L. (2016). Physical environment comfort impacts on office employee's performance. *Matec Web of Konferansı*, 66, 00124. <https://doi.org/10.1051/matecconf/20166600124>
- Civelek, S. (2021). *Açık ofis mekân organizasyonu oluşumunda esnek ve değişebilir yaklaşımlar* [Yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.
- Çağlayan, S. A. (2005). *Akıllı bina kontrol sistemlerinin iç mekâna etkileri* [Yüksek lisans tezi]. Kocaeli Üniversitesi.
- Çalık, İ. (2022). *Pandemi sonrası ofis tasarımlarına yönelik kullanım dönüşümü stratejilerinin geliştirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi
- Çeven, S., ve Özer, K. (2013). Büro ergonomisinin çalışma psikolojisi ve iş verimine etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 61-70.
- Çete, N. (2004). *Çalışma ortamlarında verimliliğin artırılmasının büro mekânlarıyla ilişkilendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Colenberg, S., Appel-Meulenbroek, R., Herrera, N., ve Keyson, D. (2024) Interior designers' strategies for creating social office space. *Ergonomics*, 67(7), 995-1007. <https://doi.org/10.1080/00140139.2023.2270788>

- Coutinho Kitapçı, A. L. (2023). *Design and application of acoustics workshops as part of interior architecture design studio* [Yüksek lisans tezi]. Çankaya Üniversitesi.
- Ćurčić, A. A., Keković, A., Randelović, D., ve Momčilović-Petronijević, A. (2019). Effects of color in interior design. *Contemporary Achievements in Civil Engineering* 867-877 <https://doi.org/10.14415/konferencijaGFS2019.080>
- Danielsson, C. B., ve Bodin, L. (2009). Difference in satisfaction with office environment among employees in different office types. *Journal of Architectural and Planning Research*, 26(3), 241–257. <http://www.jstor.org/stable/43030872>
- Doğan, C. (2009). *Büro ortamlarındaki fiziksel çevre koşullarının çalışma performansına etkilerinin kamu ve özel sektör bürolarında ampirik olarak incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Dossick, Carrie ve Hamid Abdirad. (2016). BIM Curriculum Design In Architecture, Engineering, And Construction Education: A Systematic Review *Journal of Information Technology in Construction*, 21(17), 250-271.
- Duffy, F. (1974). Office design and organizations: 1. Theoretical basis. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 1(1), 105–118. <https://doi.org/10.1068/b010105>
- Erdoğan, D. (2021). Erişebilirliğin çok katlı ve az katlı ofis yapıları üzerinden değerlendirilmesi. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 6(1), 249-266. <https://doi.org/10.26835/my.808669>
- Erel, E. (2009). *Multi-generational workforce as a user group: A study on office environments* [Yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Ergin, E. (2012). *Hazır ofislerin iç mekân tasarım yaklaşımları* [Yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Erkan, M. Ş., ve Ozanözgü, E. N. (2022). Ofis yapılarındaki ortak mekânlar ve kullanıcı ilişkisi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 12(2), 399-408.

- Foroutan, Z., ve Tabibian, M. (2022). The evolution of urban spaces in the shadow of globalization with emphasis on socio-cultural dimensions. *Space Ontology International Journal* 11(1), 45-57. <https://doi.org/10.22094/SOIJ.2022.1935141.1432>
- Frontczak, M., ve Wargocki, P. (2010). Literature survey on how different factors influence human comfort in indoor environments. *Building and Environment*, 46(4), 922-937. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2010.10.021>
- Gatter, L. S. (1982). *The office: An analysis of the evolution of a workplace* [Yüksek lisans tezi]. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü.
- Gerçek, M. (2020). Geleneksel ve yenilikçi işyeri (Ofis) düzeni türlerinin çalışanlar üzerindeki etkileri: Karşılaştırmalı bir derleme çalışması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (55), 91-116. <https://doi.org/10.18070/erciyesiibd.580160>
- Guillaume, Y. R. F., Dawson, J. F., Otaye-Ebede, L., Woods, S. A., ve West, M. A. (2017). Harnessing demographic differences in organizations: What moderates the effects of workplace diversity. *Journal of Organizational Behavior*, 38, 276-303. <https://doi.org/10.1002/job.2040>
- Güney Yüksel, F. C., Seçer Kariptaş, F., ve Kariptaş, F. (2022). Ofis iç mekânının covid-19 pandemisi sonrası yeniden düzenlenmesi. *Bab Journal of FSMVU Faculty of Architecture and Design*, 3(1), 85-102.
- Hasol, D. (2024). *Mimarlık cep sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
- Hickey, D. P., ve Douetil, G. (2022). The great office evolution: Reimagining the workplace. *Corporate Real Estate Journal*, 11(3), 260–265.
- Hoff, J. (2010). *Generational differences in work preferences* [Yüksek lisans tezi]. Twente Üniversitesi.
- Hunt, V., Layton, D., ve Prince, S. (2015, February 2). *Diversity matters*. McKinsey ve Company.

- Hysom, J., ve Crawford, P. (1997). The evolution of office building research. *Journal of Real Estate Literature*, 5(2), 145–157. <https://doi.org/10.1080/10835547.1997.12090064>
- Kadhum Al Khazaali Dabbagh, L., ve Wajeeh Al Ali Kifah, S. M. (2020). Psychology of color and its health benefits in office buildings. *The Middle East International Journal for Social Sciences*, 2(3), 112-124.
- Kale, Ö. (2020). *Geleceğe yönelik ofis tasarımları* [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Kamarulzaman, N., Saleh, A. A., Hashim, S. Z., Hashim, H., ve Abdul-Ghani, A. A. (2011). An overview of the influence of physical office environments towards employees. *Procedia Engineering*, 20, 262–268. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2011.11.164>.
- Karabulut, C. (2022). *Paylaşımlı ofisler üzerinden mekânsal aidiyet oluşumunun incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi.
- Karakurumer, D. (2022). *Yeni nesil ofis tasarımlarının kullanıcılar üzerindeki etkisi ve verimlilik* [Yüksek lisans tezi]. Toros Üniversitesi.
- Karaoğlu Tekin, Ö. (2019). *Paylaşımlı ofislerin iç mekân tasarım anlayışları* [Doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Karıptaş, F. S., ve Karıptaş, F. (2021). Pandemi koşullarında değişen ofis iç mekân tasarımı. *YDÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 3(2), 57-70.
- Kaushik, A., Arif, M., Tumula, P., ve Ebohon, O. J. (2020). Effect of thermal comfort on occupant productivity in office buildings: Response surface analysis. *Building and Environment*, 180, 107021. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2020.107021>.
- Kaya, E. (2022). *Kullanıcı mekân etkileşimi kapsamında paylaşımlı ofis iç mekânlarında çalışma verimliliğinin değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.

- Kına, Z. (2020). *A search for a methodology to identify the effect of employee characteristics on spatial requirements and expectations from modern office design* [Yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Kıroğlu Öztürk, G. (2023). *Yeşil binalarda akustik malzeme değerlendirilmesi: Açık ofis örneği* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Köktaş, F. (2020). *Ofis oturma elemanlarının ergonomik ve antropometrik ölçütler açısından değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi.
- Laughton, K. (2017). *The effects of workspace office layout on aspects of employee wellbeing* [Yüksek lisans tezi]. Witwatersrand Üniversitesi.
- Mahir, S. (2021). *Yeni nesil ofis mekânlarında çevresel psikoloji bileşenleri ile mekânsal beklenti ilişkisi: Kuşaklar üzerinden bir değerlendirme* [Yüksek lisans tezi]. Gebze Teknik Üniversitesi.
- Mate, K. (2024). Using materials for sustainability in interior architecture and design. *Journal of Green Building*, 2(4), 23-38. http://meridian.allenpress.com/jgb/articlepdf/2/4/23/1770489/jgb_2_4_23.
- Neill, M. (2010). *Generational preferences: A glimpse into the future office*. Knoll WorkplaceResearch. https://www.officefurniturenow.com/wpcontent/uploads/2016/12/Knoll-WP_GenerationalDifferences.pdf.
- Nielsen, K., Nielsen, M. B., Ogbonnaya, C., Käsälä, M., Saari, E., ve Isaksson, K. (2017). Workplace resources to improve both employee well-being and performance: A systematic review and meta-analysis. *Work ve Stress*, 31(2), 101-120. <https://doi.org/10.1080/02678373.2017.1304463>
- Niezabitowska, E., ve Winnicka-Jasłowska, D. (2011). Evolution of the office building in the course of the 20th century: Towards an intelligent building. *Intelligent Buildings International*, 3(4), 238-249. <https://doi.org/10.1080/17508975.2011.606361>
- Noorian, T. (2009). *Personalization of space in office environments* [Yüksek lisans tezi]. Doğu Akdeniz Üniversitesi.

- Ökmen, K. (2021). *Rengin Kullanıcı Üzerindeki Psikolojik Etkileri Üzerine Örnek Mekân İncelemesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Özçevik, A. (2005). *Mimari tasarım stüdyolarında işitsel konfor gereksinimleri ve bir örnek* [Yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Özel, Y. (2008). *Sosyo-kültürel ve psikolojik çevre bileşenlerinin mekân kurulumu üzerindeki etkileri* [Doktora tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Özkan, M. (2022). *Tasarım bürolarında çalışan mimarların Herzberg'in çift faktör kuramı açısından motivasyon düzeylerinin değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Kültür Üniversitesi.
- Pehlivanoğlu, B. (2003). *Kurum kimliği tasarımının iç mekân kriterleri konusuna bir yaklaşım* [Yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Plickert, G., ve Sterling, J. (2017). Gender still matters: Effects of workplace discrimination on employment schedules of young professionals. *Laws*, 6(4), 28. <https://doi.org/10.3390/laws6040028>
- Polat, F. (2021). *İşyeri ergonomisi ve iş-yaşam dengesinin işletme performansına etkisi* [Doktora tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Prasetya, R. D. (2014). Effect of color composition in work space against job performance. *International Journal of Creative and Art Studies*, 1(1), 70-79.
- Raci, M. (2023). *Geleneksel ofis iç mekânlarında gün ışığı kullanım performansı optimizasyonuna yönelik tasarım kriterleri ve önerileri* [Doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Reinhart, C. F. (2002). Effects of interior design on the daylight availability in open plan offices. *NRC Publications Archive*, (309-322). <http://nparc.cisti-icist.nrc-cnrc.gc.ca/npsi/jsp/nparccp.jsp?lang=en>
- Rıfkı, F. A., ve Toker, U. (2001). Architecture as a knowledge-based tool: The architectural transformation of workspaces. *Proceedings of the Arrc Research Konferansı*, Virginia Politeknik Enstitüsü ve Eyalet Üniversitesi.
- Ritter, N. (2014). Multiple Generations in Today's Workplace. *Best Integrated Writing*, 1(13), 1-7.

- Rodriguez, Z. (2024). *Establishing employee sense of belonging in a busy work environment* [Yüksek lisans tezi]. Arlington Teksas Üniversitesi.
- Sakellaris, I. A., Saraga, D. E., Mandin, C., Roda, C., Fossati, S., de Kluizenaar, Y., Carrer, P., Dimitroulopoulou, S., Mihucz, V. G., Szigeti, T., Hänninen, O., Fernandes, E. de O., Bartzis, J. G., ve Bluysen, P. M. (2016). Perceived indoor environment and occupants' comfort in European "modern" office buildings: The OFFICAIR study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 13(5), 444. <https://doi.org/10.3390/ijerph13050444>
- Sarar Yaroğlu, S. (2023). *Kamu kurumlarındaki ofis iç mekân tasarımlarının çalışanlar üzerindeki etkilerinin iki farklı örnek üzerinden değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Schneider, M., ve Warnvik, L. (2018). *The impact of organizational culture and office design on innovation and motivation* [Yüksek lisans tezi]. Jönköping Üniversitesi.
- Shekh Omar, D. (2016). *The effect of age and gender on motivation to work: A case study of Duhok Polytechnic University* [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Shorewala, A., ve Ardito, A. (2021). The psychological impact of color and light in interior design on teenagers. *Journal of Student Research*, 10(4), 1-17.
- Steen, J. (2009). *Spatial and social configurations in offices*. In D. Koch, L. Marcus ve J. Steen (Eds.), *Proceedings of the 7th International Space Syntax Sempozyumu*.
- Şahin, B. (2019). *Açık planlı ofis yapılarında akustik konfor koşullarının incelenmesi: İzmir de bir ofis yapısı örneği* [Yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Şentürk, S. (2022). *İç mimari aydınlatma tasarımında mekânı oluşturan yüzeyler ve ışık arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Şimşek, E. (2023). *İç mekânda esnek tasarım: esnek-ofis kavramına güncel yaklaşımlar* [Yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.

- Şimşek, O. (2024). *Isısal, işitsel ve görsel konforun kentsel kamusal açık alan kullanıcıları üzerindeki birleşik etkileri üzerine genel konfor tahmin model önerileri* [Doktora tezi]. Eskişehir Teknik Üniversitesi.
- Tan, M. (2019). *Ofis yapılarındaki ortak mekânların insan-mekân ilişkisi bağlamında incelenmesi* [Doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Taras, V., Steel, P., ve Kirkman, B. L. (2011). Three decades of research on national culture in the workplace: Do the differences still make a difference. *Organizational Dynamics*, 40(3), 189–198. <https://doi.org/10.1016/j.orgdyn.2011.04.006>.
- Taşel, F. (2020). Dijitalleşmenin ticarete ve ekonomiye etkisi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 8(2), 127-137. <https://doi.org/10.14514/BYK.m.26515393.2020.8/2.127-137>
- Tekinay Uçkun, M. (2019). *Mekân tasarımı simgesel bir araç olarak kurum kimliği ve der spiegel örneği* [Yüksek lisans tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Temel, S. (2021). *Malzeme bilimindeki gelişmelerin mimarlık disiplini üzerine etkileri: Akıllı malzemeler* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Tunç Kurt, T. (2016). *Açık planlı ofislerde akustik konfor parametrelerinin analizi ve bir örnek çalışma* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Türk Dil Kurumu (2023). *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. 20 Temmuz 2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Unvan, M., ve Özturan, Ö. (2020). Z kuşağı çalışma alanları: Değişen ofis kavramının tasarımda mekân kurgusuna etkisi. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 5(2), 551-560. <https://doi.org/10.26835/my.810480>
- Uysal Cengiz, B. (2022). *Değişen ofis kavramının mimari ofisler üzerindeki etkileri* [Yüksek lisans tezi]. Kültür Üniversitesi.
- Yenidoğan, E. S. (2019). *Yeşil bina sertifika sistemlerinin akustik açıdan değerlendirilmesi: Açık planlı ofis örneği* [Yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

- Yılmaz, G. (2016). *Açık ofislerin iç mekân çevresel faktörlerinin kullanıcıların algısal değerlendirmeleri üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi,
- Yılmaz, G. M. (2010). *Ofislerdeki çalışma istasyonlarının (workstationların) tasarımını etkileyen ergonomi faktörünün incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.
- Yücel, G. E. (2019). *Motivation and job satisfaction of architects in Turkey* [Yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Yüntem, S. (2022). *Gerçek ve sanal gerçeklik ortamında mekân algısının deneyimlenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Van der Voordt, T. J. M., ve Van Meel, J. (2000). Lessons from innovations. In G. Dewulf, P. Krumm, ve H. de Jonge (Eds.), *Successful Corporate Real Estate Strategies* Arko Publishers.
<https://www.researchgate.net/publication/23612607>
- Van Meel, J., ve Vos, P. (2001). Funky offices: Reflections on office design in the ‘new economy’. *Journal of Corporate Real Estate*, 3(4), 322-334.
- Wang, J. (2021). *Increasing employees’ sense of belonging: Design of an intervention to stimulate meaningful chats in office* [Yüksek lisans tezi]. Delft Teknik Üniversitesi.
- Warrick, D. D. (2017). What leaders need to know about organizational culture. *Business Horizons*, 60(3), 395-404. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2017.01.011>.
- Worthington, J. (1998). Reinventing the Workplace. *Reed Educational and Professional Publishing Ltd., Londra*, 164-205.
- Zoltán, E. (2014). Office spaces for more innovation and space efficiency. *Pollack Periodica*, 9(2), 67–76. <https://doi.org/10.1556/Pollack.9.2014.2.7>
- Zümrüt, M. S. (2023). *Renk karışıklık düzenlerinin renk uyumu, tercihi ve beğenisi açısından değerlendirilmesi* [Yüksek lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

İnternet Kaynağı

ArchDaily. (2011, 13 Aralık). *Prodigy MSN Space*. 13 Eylül 2024 tarihinde <https://www.archdaily.com/187958/prodigy-msn-space> adresinden edinilmiştir.

Arcdaily. (2014, 5 Eylül). *GoDaddy Silicon Valley Office /Des Architects +Engineers* 15 Eylül 2024 tarihinde <https://www.archdaily.com/544590/godaddy-des-architectsengineers> adresinden edinilmiştir.

ArchDaily. (2015, 26 Ağustos). *Optimedia Media Agency Office / NEFA Architects*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.archdaily.com/772450/optimedia-media-agency-office-nefa-architects> adresinden edinilmiştir.

ArchDaily. (2016, 14Şubat). *Canada Israel HQ / Orly Shrem Architects*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.archdaily.com/781937/canada-israel-hq-orly-shrem-architects> adresinden edinilmiştir.

Arkitera, (2017, 6 Nisan). *Habita Coworking* 15 Eylül 2024 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/habita-coworking/> adresinden edinilmiştir.

Arkitera. (2017, 16 Mayıs). *No8*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/no8/> adresinden edinilmiştir.

Arkitera. (2020, 22 Temmuz). *Alternatif Bank Genel Müdürlük Binası İç Mekân Tasarımı*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/alternatif-bank-genel-mudurluk-binasi-ic-mekân-tasarimi/> adresinden edinilmiştir.

Arkitera. (2022, 12 Ocak). *Perdigital ofis*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/perdigital-ofis/> adresinden edinilmiştir.

Britannica, The Editors of Encyclopaedia. (2022, 7 Şubat). *Scriptorium*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.britannica.com/art/scriptorium> adresinden edinilmiştir.

- Dezeen. (2019, 24 Nisan). *Space Encounters divides Synchroon's Utrecht office with planted partitions*. 14 Eylül 2024 tarihinde <https://www.dezeen.com/2019/04/24/space-encounters-synchroon-utrecht-office/> adresinden edinilmiştir.
- Dezeen. (2015, 1 Şubat). *The office cubicle: from commercial flop to best-selling design classic*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.dezeen.com/2015/02/01> adresinden edinilmiştir.
- Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2012). *Sahibinden.com GM*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://ecarch.com/works/sahibinden-com-gm/> adresinden edinilmiştir.
- Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2015). *4129 Grey Ofis* 15 Eylül 2024 tarihinde https://ecarch.com/mies_portfolio/4129grey-ofis/ adresinden edinilmiştir.
- Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2017). *Yemeksepeti Park*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://ecarch.com/works/yemeksepeti-park/> adresinden edinilmiştir.
- Erginoğlu ve Çalışlar Mimarlık. (2019). *Trendyol Campus*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://ecarch.com/works/trendyol-campus/> adresinden edinilmiştir.
- Gira. (2017, 1 Aralık). *A Smart Revolution*. 14 Eylül 2024 tarihinde <https://www.stylepark.com/en/news/a-smart-revolutiongira> adresinden edinilmiştir.
- Ikea. (2024). *Ikea Business*. 13 Eylül 2024 tarihinde <https://www.ikea.com/ie/en/ikea-business/> adresinden edinilmiştir.
- KL Studio. (2016). *Microsoft Skopje*. 15 Eylül 2024 tarihinde <https://klstudio.mk/portfolio/microsoft-skopje/> adresinden edinilmiştir.
- Marullo, F. (2012, 19 Ağustos). *The Office and the Loggia: Giorgio Vasari's Architecture for Bureaucracy. The City as a Project*. 25 Ocak 2025 tarihinde <http://thecityasaproject.org/2012/08/the-office-and-the-loggia-giorgio-vasaris-architecture-for-bureaucracy/> adresinden edinilmiştir.

- Office Snapshots. (2017). *Gri Creative Offices, Istanbul*. 13 Eylül 2024 tarihinde <https://officesnapshots.com/2017/06/22/gri-creative-offices-istanbul/> adresinden edinilmiştir.
- Oso Mimarlık. (2015). *Tasarım ofisleri (DR)*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://osomimarlik.com/portfolio-item/tasarim-ofisleri-dr/> adresinden edinilmiştir.
- Retail Design Blog. (2019, 31 Aralık). *ING Tech Offices, Polonya – Modelina Architekci*. 13 Eylül 2024 tarihinde <https://retaildesignblog.net/2019/12/31/ing-tech-offices-poland-by-modelina-architekci/> adresinden edinilmiştir.
- Sourcecoi, (2024). *Zwift Office*. 14 Eylül 2024 tarihinde <https://www.sourcecoi.com/zwift/jrayxhpa25n1qok3ic1jexiz5d6818> adresinden edinilmiştir.
- The Canvas Arch. (2019, Haziran 7). *TATA Sky Offices – Mumbai*. Office Snapshots. 31 Ocak 2025 tarihinde <https://officesnapshots.com/2019/06/07/tata-sky-offices-mumbai/> adresinden edinilmiştir.
- Wall Street Journal. (2014, 9 Mayıs). *A brief history of the dreaded office cubicle*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.wsj.com/articles/a-brief-history-of-the-dreaded-office-cubicle-1399681972> adresinden edinilmiştir.
- WikiArquitectura. (2019, 13 Eylül). *Larkin Building*. 25 Ocak 2025 tarihinde <https://en.wikiarquitectura.com/building/larkin-building/> adresinden edinilmiştir.
- Yatzer. (2019, 8 Nisan). *Office Appodeal*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.yatzer.com/office-appodeal> adresinden edinilmiştir.
- Yönetim Bilimi. (2024, 12 Eylül). *Yönetim Bilimi*. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://yonetimbilimi.com/> adresinden edinilmiştir.

EKLER

Ek- 1: Etik Kurul Onayı

“Ofis İç Mekânlarının Dönüşümü: Autoban Mimarlık Ofisi Örneği” başlıklı yüksek lisans tezi için İstanbul Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan 12.09.2024 tarihi ve 604 sayı ile izin alınmıştır.

